

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Octombrie 2023 (Anul XV) Nr. 176 (10/2023)

BOEM@

Octombrie 2023 (Anul XV) Nr. 10 (176) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

10 / 2023

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Florin Logreșteanu (Craiova), Ana Opran (Vaslui), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

X X X X X X X X X X X X X X X X

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.edituraboema.ro/boema/
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

- În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Dumitru Băluță (p.9), Maria Filipoiu (p.11), Emilia Amariei (p.23), Marian Vișescu (p.31), Marin Rada (p.33), Constantin Bejenaru-Beco (p.34), Lucia Pătrașcu (p.36), Nina Gonța (p.41), Ion C. Pena (p.43)

Proză: Denisa Lepădatu: Cel mai mult și mai mult (p.3), Constantin Stancu: Cu "Butelie" înainte! (p.12), George Dimitriu: Explorând Delta Dunării (p.38)

Cronică de carte: Petre Rău: Pocăința lui Cain sau Abell contra Abel (p.13), Nicolae Rotaru: Satire duhurilor rele (p.19), Lina Codreanu: Înfiorări de-o clipă (p.20), Delia Muntean: Când stihul devine stihie (p.25), Gheorghe Stroia: Poezia lui Gheorghe Amza sau... (p.27)

Note de lectură: Ionel Necula: Alfabetul poeziei (p.21), Dr. Iuliu Morariu: Povestiri altfel din și despre Rusia (p.21), Geanina Bârlădeanu: Mariana Vicky Vârtosu într-o emisiune identitară sub revendicare Ypomonală (p.32)

Eseu: Constantin Oancă: Scurte comentarii la trei poeme ale lui Nichita Stănescu (p.4)

Istorie literară: Ștefan Andronache: Scrisorile tânărului Constantin Noica adresate filosofului Ion Petrovici (p.5)

Meridiane: Paul Claudel: Versuri traduse în limba română de Ignatie Grecu (p.10), Luca Cipolla: Poezie în traducere proprie (p.30), Charles Baudelaire: Poeme (p.40)

Anunț: Redacția: Comunicat de presă: Festivalul "Romeo și Julieta la Mizil", ediția a XVII-a (p.18)

Eveniment: Violeta Mîndru: Zi de toamnă literară tecuceană (p.45)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.47)

Grafică:

Coperta I: Isaac Feldman – *Pălărie suprarealistă*

Coperta IV: Miecea Cojocaru – *Facing Heaven*

Interior: Grafică de Elena Liliana Fluture

www.boema.edituraboema.ro

Denisa LEPĂDATU

Cel mai mult și mai mult

Sunt o persoană nonconformistă... ador să întorc lumea pe dos, să cutreier prin buzunarele ei și să scot de acolo cele mai adânci sentimente. Le studiez la microscop și adaug, acolo unde e cazul, mai multă culoare. Am întâlnit de exemplu, mai deunăzi, un oftat care zăcea dezamăgit lângă o casă mai veche decât povestea pe care bunica o ștergea de praf în muzeul din podul casei. L-am luat în palmă și l-am simțit cum caută adăpost, temător de privirea mea indiscretă. Cu o pensetă, am dat la o parte pielea lui sfărâmicioasă și, cu stupoare, am descoperit o inimă mică, mică, aproape deloc observabilă. Rămăsese mai inocent ca nicicând: doar cu privirea pură îndreptată spre pielea ce atârna neputincioasă și cu inima, micuță, imaculata inimă ce tremura ușor. Pe lângă aceasta, se vedeau câteva vene ce, în loc să pulseze sânge, pulsau sentimente, care, desigur, aveau la rândul lor privire, inimă și vene ce pulsau sentimente din ce în ce mai profunde. Un fel de păpuși Matrioska ale sentimentelor. Sentimente cu privire, inimă și vene. Matrioska cu privire, inimă și vene ce pulsează sentimente.

Dar, vai! a venit iarna. Pielea sentimentelor atârna înfrigurată și privirile lor dărdăiau de frig. A trebuit să pun la loc, ca la început, fiecare venă, fiecare inimă, fiecare bucățică de piele și fiecare privire pentru ca nu cumva să degere vreuna. Am hotărât ca până la primăvară să le las acolo, în sertar, ca pe niște obiecte pe care le depozitezi temporar, niște obiecte cu inimă, vene și privire. Însă ați mai văzut vreun copil să stea așa de mult timp (din iarnă până-n primăvară!) fără hobby-ul său preferat?!

Am încercat să dau la o parte cu aceeași pensetă pielea cerului. Dar ce dezamăgire! Niciun sentiment! Prin inimă curgeau nori, iar prin vene cutreierau stele albe, stele roșii, stele mici și stele mari. Dar niciun sentiment, niciun pic de emoție, nicio privire care să fie urmată de altă privire, care, la rândul ei, să fie urmată de o altă privire! Nicio Matrioska a privirilor, nicio venă în care să găsești alte și alte priviri care să te urmărească drept spectatori timizi și neputincioși.

Aceeași dezamăgire am avut după ce am dat la o parte pielea frunzei, inima ierbii și venele unei vrăbiuțe. Dar nu am renunțat!

Am călătorit departe, departe, atât de departe, încât nicio hartă nu mă putea dumiri unde mă aflam. Eram doar eu și penseta pe care o țineam ascunsă în buzunarul rochiței cu buline. Pășeam cu grijă printre anotimpuri, numai senzația de rece sau cald și parfumul ce se simțea în aer, mă ajutau să pot face diferența. Deasupra mea, în clopote de diferite culori, pluteau gândurile oamenilor. Doar câteva care stăteau neclintite, ținându-și palmele pe pereții de sticlă, cu obrajii umezi, priveau către surâsurile ce răsăreau printre copacii prinși cu rădăcinile de cer și crengile pe pământul transpirat numărând rotațiile pământului. Pe crengi

se aflau înfășurate cu grijă destinele oamenilor. Din interiorul lor se auzea ticăitul orologiilor ce se jucau, suprapunând perioadele de timp pierdute fără niciun rost. Firavele secunde desenau cu creta forme geometrice, pornind dinspre interior către exterior. Răreori deschideau ușa timpului pentru a-și arunca o privire către cealaltă dimensiune a vieții.

În dreapta mea răsărise printre ierburi un șotron conturat cu raze de lumină. M-am îndreptat către el timidă, ținându-mi respirația pentru a nu deranja pe cineva care în acel moment ar fi putut să se joace acolo. Dar surpriză! Eram singură, așa că, am îndrăznit să pășesc printre căsuțele în care cifrele romane se roteau după soare. Curioasă, am luat în palmă cifra unu și deodată am simțit-o cum toarce, asemenea unei pisici alintate. Celelalte cifre mă priveau cuminți, studiindu-mi fiecare mișcare. Cifra șase își tot închidea și deschidea bucla, încercând să se rostogolească. M-am aplecat și, cu un deget, am împins-o ușor. Printre hohote de râs mi-a mulțumit, îndemnându-mă să fac și eu același lucru. La început am refuzat, dar văzând cât de dezamăgită era, mi-am luat inima în dinți și m-am rostogolit în iarbă, având grijă să nu strivesc din greșeală vreă creatură ivită de nicăieri. Nici nu am apucat să mă ridic, că am și auzit aplauze.

Cifrele mă considerau deja prietena lor și se bucurau că le-am acceptat jocul. Într-o clipă aveam brațele pline de cifre catifelate ce așteptau să le alint, așezându-și capul pe umerii și brațele mele. Le simțeam cum respiră și nu am rezistat rugămintilor, așezându-mă pe șoapta vântului care tocmai încerca să se strecoare printre noi, am pornit în călătorie. Am hotărât să coborâm abia când am ajuns pe linia orizontului, locul unde visele neîmplinite sunt depozitate temporar, până când cineva se încumetă să le creioneze un final fericit. Piciorușele celor mai neastâmpărate ieșeau din sertarele întredeschise. Le priveam neputincioasă, imaginându-mi că într-o zi, acolo nu va mai fi decât ecoul râsetelor de bucurie.

Deodată, zăresc printre ele o luminiță aurie ce se mișca atât de repede încât cu greu reușeam să observ unde se află în următoarea clipă. Simțeam că sunt urmărită și nu înțelegeam de cine și de ce.

- Hei! Cine ești și ce vrei? Întreb eu cu vocea strivită de emoție.

În tot acest timp cifrele s-au înghesuit în buzunarele mele și le simțeam tremurând atât de tare încât am fost nevoită să îmi așez palmele deasupra lor pentru a le proteja.

Un foșnet ce se auzi în spatele meu mă făcu să întorc capul. Am apucat să văd o umbră care-a dispărut într-o secundă. Nu știam ce să cred, mi s-a părut sau într-adevăr a fost ceva? Mă hotărâsc să plec de acolo cât pot de repede, așa că fac doi pași înapoi și mă pregătesc să fug din acel loc.

- Au! M-ai călcat! aud strigând de undeva, de jos, o voce subțire.

Rămân nemișcată și privesc foarte, foarte atentă. Lângă piciorul meu, zăresc un omuleț străveziu care, atunci când gesticula, împrăștia în jurul său o lumină strălucitoare. Mă privea cu ochii în lacrimi și în acea clipă am gândit că am făcut cea mai urâtă faptă din

(continuare în pag. 4)

viața mea.

- Iartă-mă! Nu am vrut să-ți fac niciun rău! Îmi poți spune cine ești și ce cauți aici?

Văzându-i trupul fragil mi-am dat seama că nu eram în pericol. M-am aplecat și întinzând brațul l-am lăsat să urce în palma mea. Piciorușele lui mă gădilau și am început, fără să vreau, să râd foarte tare. Privindu-mă, începu și el să râdă. În clipa aceea nu mai exista între noi nicio urmă de frică. Cifrele începură să scoată încetișor capul, să ne privească foarte curioase, neînțelegând de ce suntem atât de veseli.

- Sunt un vis rătăcit, spuse omulețul. Într-o iarnă, înainte de Ajunul Crăciunului, o fetiță m-a ținut alături de ea zi și noapte, timp de o săptămână. În acea clipă, omulețul se uită trist la mine și se opri din povestit.

- Și? Îl întreb eu curioasă. Ce s-a întâmplat mai departe?

- Of! Când a trebuit să scrie ce dorește să îmi aducă Moș Crăciun, a renunțat la mine, alungându-mă din familia mea. Când ne adunam noi, toate visele copiilor, la un loc, aduceam multă fericire pe chipul oamenilor. Dar acum rătăcesc așteptând ca cineva să mă dorească din nou. Cineva care vrea să fiu acolo pentru totdeauna.

Ascultându-l, încep să mă simt vinovată. De câte ori nu am renunțat și eu la visele mele, unele dintre ele crescând odată cu mine. Nu mi-am imaginat că, renunțând la vise, acestea ajung să fie abandonate într-un loc atât de lipsit de viață. Regretele mă copleșesc și simt cum lacrimile îmi curg fără voie. Îmi amintesc cum am renunțat brusc la unul din cele mai importante visuri ale mele, acela de a fi balerină. Prin mintea mea trec imagini din ziua în care bunica m-a dus la prima lecție de balet. Antrenamentul mi s-a părut pe atunci foarte greu și la finalul orei i-am spus bunicii pe un ton hotărât că renunț pentru totdeauna la această dorință. Bunica m-a îmbrățișat și, foarte calmă și blândă, mi-a spus să fac ceea ce simt, dar vocea ei îmi spunea altceva...

- Hei! Ascundeți-vă! A început să plouă! strigă speriate cifrele, ascunzându-se repede, repede în buzunare. Uitându-mă la ele, îmi dau seama că de fapt, lacrimile mele le-au udat. Amuzat, visul îmi făcu ușor cu ochiul.

- Ieșiți afară pentru că nu plouă! E vina mea...

Strecur mâinile în buzunare și le scot, așezându-le pe rând în fața mea. Faceți cunoștință: el este un vis, iar ele - spun privind către omuleț - sunt cifre. Bucuroase că au un nou prieten acestea încep să alerge în jurul lui, provocându-l la joacă. Entuziasmat, acceptă, ajungând astfel să joace Baba - Oarba, Fazan și, bineînțeles, De-a v-ați ascunselea. Unde altundeva dacă nu printre hainele și părul meu? Îi simțeam cum țopăie dintr-o parte în alta și mă bucuram alături de ei. Când au obosit s-au așezat în brațele mele și-au adormit.

Nu știu cum, poate de fericire, am adormit și eu. Nu-mi amintesc mare lucru din ce s-a întâmplat după aceea, dar cel mai mult și mai mult m-am bucurat când, trezindu-mă, am constatat că sunt acasă, în patul meu. Pe pereți, cifrele fosforescente cumpărate de tata luminau întreaga cameră. Acum le priveam cu alți ochi știind că am fost împreună într-o călătorie pe care puțini oameni au ocazia să o facă. M-am întors de acolo cu un singur gând: niciodată, oricât de greu va fi, să nu îmi abandonez visele! Ele merită trăite!

Constantin OANCĂ

Surte comentarii la trei poeme ale lui Nichita Stănescu

Evocare

Ea era frumoasă ca umbra unei idei,
a piele de copil mirosea spinarea ei,
a piatră proaspăt spartă,
a strigăt dintr-o limbă moartă.

Ea nu avea greutate, ca respirarea.
Râzândă și plângândă cu lacrimi mari
era sărată ca sarea
slăvită la ospețe de barbari.

Ea era frumoasă ca umbra unui gând.
Între ape, numai ea era pământ.

Scurt comentariu

Eva este ideea generală. „Ea” este doar umbra acesteia, care e frumoasă, dar nu perfectă, precum cubul cu un colț sfărâmat („Lecția despre cub”). Este femeia poetului, cu chip transfigurată („Ea nu avea greutate, ca respirarea”), cu mirosul de copil nevinovat și neschimbat ca al pietrei proaspăt spartă, rămânând ea însăși, precum a fost văzută de el întâiași dată. „Strigătul dintr-o limbă moartă” poate fi numele ei cu parfum din Cântarea Cântărilor, Sulamita. Inocența copiilor cu mirosul, cu râsul și plânsul lor cu lacrimi mari cu gust bun („sărate ca sarea”) sunt însușirile ei native, la care s-a adăugat inefabilul cunoașterii, bunul gust: umbra unei idei de ne-murire sau umbra unui gând de dragoste.

„Între ape numai ea era pământ” mă duce cu gândul la versul „Am coborât cu-al meu senin/ Și m-am născut din ape”. Pământul este omul născut pentru un alt om, ca el să nu fie singur adică.

Alegerea culorii

„Inima mea își alege culoarea

Ea își alege propria ei culoare, culoarea pe care o avea încă de dinainte de a ști că o are.

Inima mea își alege culoarea cea fără umbră, cea nemișcătoare.

Cea care se vede chiar și atunci când ții pleoapele-nchise

și - asemeni deplinului soare,

tot timpu-n el însuși,

tot timpu-n afară,

în același loc

și pretutindeni,

purtând istoria lumii în fiecare rază

cum poartă frumosul ou de pasăre în el

istoria tuturor păsărilor

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

până la punctul solemn din care începe
istoria zborului
care poartă în el istoria mișcărilor toate
până la punctul solemn de unde
începe
istoria însăși
a luminii.
Inima mea își alege culoarea
roșie, își alege
roșu vertical,
roșul pe care l-a pulsat
neconținut, roșul pur
hrană a gândurilor
roșul care s-a născut sânge
ca să devină idee,
care s-a născut pasăre
ca să devină zbor.
Roșu, roșu vertical
cascadă, pantă de deal
săltând din oul secunde
ovalul de ou,
și înfățișat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde
oricând și oriunde,
naștere, zestre
a lui
A FI schimbându-se în
ESTE”.

Scurt comentariu

„Inima mea își alege culoarea... culoarea pe care-o avea încă de dinainte de a ști că o are”. Prima secvență sună în felul comun de-a percepe realitatea, precum impresia că Dumnezeu există sau nu în funcție de credința sau necredința noastră. Nichita alege paradoxul ca mod de decodare a sensurilor. Realitatea care ne precede (secvența a doua) este obiect al credinței, pe care ne-o însușim involuntar, inducându-ne plăcută impresie că noi ne-am fi născut odată cu lumea, pe care Dumnezeu a creat-o (doar fiecare om repetă lumea!). Aș aminti aici, ca argument în plus, ideea lui Petre Țuțea „Mintea omului nu-i făcută să cunoască adevărul, ci să-l primească”, pentru simplul motiv, adăugăm noi, că adevărul (cel absolut, bine-înțeles) ne precede. Și-acum un alt argument, ca aliat al spusei filosofului român: „Iată, Eu stau la ușă și bat! Dacă aude cineva glasul Meu și deschide ușa voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine”. Dar, atenție, încuietoria este pe dinăuntru!

Culoarea este un element spiritual, „fără umbră”, neschimbătoare, care se vede mai ales cu „ochii de văzut” („chiar și atunci când îți pleoapele-nchise”). Mai mult, este asociată cu soarele - simbolul lui Dumnezeu în lumea materială.

Alt simbol, oul, reprezintă concepția creației divine, având în centru ființa omului cu intimitatea și gândirea lui, simbolizate prin zborul păsărilor. Aici ne amintim de un alt poem al lui Nichita în care zice: „Oamenii sunt păsări nemaiîntâlnite,/ cu aripi crescute înlăuntru,/ care bat plutind, planând,/ într-un aer mai curat - care e gândul!” („O viziune a sentimentelor”).

„Inima mea își alege culoarea” (adică o recunoaște ca fiind a ei), dar nu roșul comun, ci „roșu vertical... roșul pur/ hrană a gândurilor/ roșul care s-a născut sânge/ ca să devină idee,/ care s-a născut pasăre/ ca să devină zbor”. „Roșu vertical” numai omul are; acesta este anterior sângelui, este viață din viața lui Dumnezeu dăruită tuturor făpturilor în frunte cu „trestia gânditoare” care suntem („rou vertical... roșul care s-a născut sânge/ ca să devină idee”).

Nașterea/ Facerea lumii vii din „oul secunde,/ ovalul de ou/ și înfățișat nouă/ ca un ecou” este pentru noi cea mai mare binefacere, un dat unic, zestrea dăruită nouă de Creator, al cărui nume complet este A FI sau ESTE (Dumnezeu ca noțiune și Dumnezeu ca Ființă, Tată al existenței veșnice, surprins în actul Creației). Cunoaștem asta din împrejurarea în care pe Muntele Sinai Dumnezeu îi dă lui Moise Tablele Legii, declinandu-Și numele: „Eu sunt Cel Ce ESTE”.

Ce bine că ești!

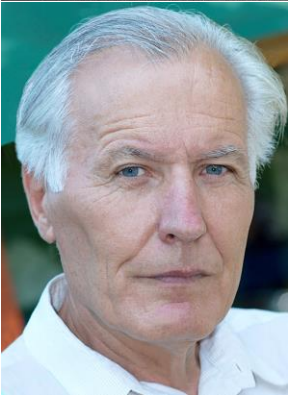
„E o întâmplare a ființei mele
și atunci fericirea din lăuntru meu
e mai puternică decât mine, decât oasele mele,
pe care mi le scrășnești într-o îmbrățișare
mereu dureroasă, minunată mereu.
Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte
lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart
fluviul rece de delta fierbinte,
ziua de noapte, bazaltul de bazalt.
Du-mă, fericire, în sus și izbește-mi
tâmpla de stele, până când
lumea mea prelungă și în nesfârșire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt și mult mai curând.
Ce bine că ești, ce mirare că sunt!
Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se,
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pământ,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurata, neasemuita luptă
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt”.

Scurt comentariu

E aici o priveliște onirică venită din abisul ființei („neasemuita luptă a minunii că ești”) unde sălășluiește dragostea. „O întâmplare a ființei mele” este momentul întâlnirii poetului cu sinele, prin ființa iubită, ce-i produce o bucurie așa de mare, fericirea, de-i întrece posibilitatea înțelegerii, dovadă că ea, dragostea, nu e din lumea asta. Apare aici puterea cuvântului exprimat, capabil să dea acestui sentiment greu-tate și garanție întru perpetuare: „Să stăm de vorbă...”, cuvânt ce vine dintru început din gura lui Dumnezeu, fiind comparat cu „...niște dălți ce despart/ fluviul rece de delta fierbinte,/ ziua de noapte, bazaltul de bazalt”, tocmai datorită fineții și puterii lui totodată. Dragostea din inimă devine comuniune/ comunicare, aceasta care mișcă sori și stele și de care este cuprins poetul când strigă „Du-mă, fericire, în sus și izbește-mi/ tâmpla de stele...!”

„Ce bine că ești, ce mirare că sunt!” („a fi” – verbul nemuririi), e ca și când ai spune (ființa noastră plâpândă o spune): e prea frumos și bine ca să poată fi și adevărat! Două ființe necunoscute, spontan legate prin dragoste, sunt ca „Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se,/ două culori ce nu s-au văzut niciodată”. Și poemul se încheie cu „lupta” dintre minunea (pe care iubita o reprezintă) și întâmplarea unui om, aceea de-a fi poetul Nichita Stănescu („înfrigurata, neasemuita luptă/ a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt”).

Ștefan ANDONACHE

Scrisorile tânărului Constantin Noica adresate filosofului Ion Petrovici

Cu prilejul unor investigații pe care le-am făcut, de-a lungul timpului, prin cele mai importante biblioteci ale Capitalei, mi-a fost dat să identific, în colecțiile acestora, existența mai multor scrisori adresate lui Ion Petrovici, în perioada interbelică, printre autorii lor remarcând atât filosofi, precum P.P. Negulescu sau C. Rădulescu-Motru, dar și unii tineri cu vădite predispoziții creative ori dornici de afirmare așa cum aveau să ajungă Emil Cioran, Mircea Eliade ori Constantin Noica.

Trebuie să reamintesc faptul că filosoful, logicianul, memorialistul și omul politic **Ion Petrovici** (1882-1972), de origine tecuceană, a fost una dintre personalitățile marcante ale culturii românești din prima jumătate a secolului al XX-lea. El a debutat inițial ca profesor titular la Universitatea din Iași în anul 1912 unde, între anii 1923-1926, a funcționat și ca decan al Facultății de Filosofie. Datorită meritelor sale incontestabile pe plan profesional, precum și ca urmare a implicării sale în activitatea politică a vremii, Ion Petrovici a ajuns să îndeplinească și prerogativele de ministru al Lucrărilor Publice (1921), al Instrucțiunii (Educației) în anii 1926-1927, pentru ca, ceva mai târziu, în perioada 1937-1938 și 1941-1944, să ocupe importantul portofoliu al Ministerului Culturii Naționale.

Menționăm faptul că, între anii 1930-1940, Ion Petrovici a susținut numeroase conferințe, nu numai în țară, ci și în străinătate, a reprezentat cu cinste România la mai multe manifestări internaționale de filosofie devenind, printre altele, chiar membru al Comitetului Permanent al Congresului de Filosofie. După ce în 1927 ajunge membru corespondent al Academiei Române, în urma afirmării ca teoretician al metafizicii, militării sale pentru împăcarea filosofiei cu religia, elaborării unor monografii dedicate câtorva din marii filosofi ai lumii sau publicării unor lucrări cu caracter memorialistic, Ion Petrovici avea să fie ales, din 24 mai 1934, ca membru titular al celui mai important for științific al țării.

Stabilindu-se în Capitală din anul 1940, el a predat logica și istoria filosofiei moderne în cadrul prestigioasei universități.

Ceva mai înainte, Ion Petrovici reușise să publice două cărți extrem de bine primite atât de lumea universitară cât și de publicul larg: „Viața și opera lui Kant, Douăsprezece lecții universitare“ (Editura Casei Școalelor, București, 1936, 271 p.) și „Schopenhauer“ (Ed. Librăriei Universale Alcalay, București, 1937).

Unul dintre discipolii săi, tânărul cu vădite veleități

Ion Petrovici pe vremea când era Ministrul Culturii

Constantin Noica in anii tinereții

filosofice, **Constantin Noica** (1909-1985), impresionat fiind, la cei 28 de ani ai săi, de prestațiile memorabile ale magistrului în cadrul conferințelor la care obișnuia să participe, în București, inclusiv de aspectul și conținutul volumelor pe care le publicase, i-a dedicat, între anii 1927-1934, câteva notabile articole în presa timpului.

În ceea ce-l privește pe Constantin Noica, trebuie să evidențiem și faptul că, în cursul anului 1936, îi apăruseră lucrările „Immanuel Kant - Despre forma și principiile lumii sensibile și ale celei inteligibile“ și „Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz și Kant“, cea din urmă fiind distinsă, la recomandarea lui C. Rădulescu-Motru, cu Premiul „Gh. Asachi“ al Academiei Române.

Întâmplarea a făcut ca, din câteva considerente bine determinate, Constantin Noica să ajungă, la un moment dat să apeleze la autoritatea lui Ion Petrovici, care, între timp, ajunsese Ministrul Culturii. Cum el se afla, de mai multă vreme, cu familia la Sinaia (unde, pe atunci, locuia cu soția sa Wendy în pensiunea socrului său Muston, cetățean de origine engleză), în primăvara anului 1937, îndrăznește să-i adrese patru misive venerabilului său mentor Ion Petrovici.

Vila Wendy din Sinaia unde au fost redactate scrisorile

În prima dintre ele, cea din 17 martie a acelui an (care se păstrează la Biblioteca Academiei Române din București, secția Manuscrise, S. XXVII, 27/4), pe care i-o expediase din stațiunea de pe Valea Prahovei, îi amintește, de la bun început, faptul că, din cauza unchiului său ing. Casassovici, profesorul Ion Petrovici înțelesese greșit intențiile care-l preocupau,

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

deoarece el, neterminându-și încă „perioada de pregătire” și intenționând să plece în străinătate, nu-și exprimase încă dorința de a face vreo „carieră universitară” pe undeva în România. Așadar, Constantin Noica îi mărturisea că, deocamdată, era interesat să stea într-un „loc retras” ce i-ar fi favorizat studierea cât mai minuțioasă și mai profundă a filosofiei pentru care simțea că are vocație. În scrisoarea sa, ține să-i comunice ilustrului destinatar că „o dată întors din străinătate”, dacă „facultatea din Iași sau din alte centre ar avea nevoie, până la găsirea unui titular, pentru un an, doi sau trei, de un simplu suplinitor”, ar accepta să-și „pună la dispoziție serviciile”, în situația în care acestea „ar avea vreun preț”.

Constantin Noica, în ultima zi a lunii mai a aceluiși an (BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/1), cunoscându-i „bunăvoința (...) față de oricine se îndeletnicește cu filosofia în lumea noastră românească” și ținând cont de „autoritatea” sa de ministru, îndrăznește să-l roage pe Ion Petrovici, să intervină pe lângă Editura Alcalay din București unde predase mai înainte un manuscris despre Descartes ce nu reușise să apară la începutul anului 1937 așa cum el își dorise. Legat de demersul său atât de necesar, el încearcă să-l pună în temă pe Ion Petrovici comunicându-i următoarele: „Gândul meu fusese totuși să-l am tipărit în cursul acestei primăveri, spre a-l putea trimite, împreună cu traducerea Regulilor lui Descartes și cu cea a Meditațiilor (traducere însoțită de un rezumat amănunțit al Obiecțiilor și Răspunsurilor, pe care o pun în curând sub tipar) la Congresul de Filosofie de la Paris.” Cum rugămintea sa se dovedise a fi fost de bun augur, editura l-a asigurat de „tipărirea imediată a lucrării”.

Ultima misivă, de pe 4 iunie 1937 (BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/2), expediată de la aceeași vilă Wendy din Sinaia, ține să aducă mulțumirile de rigoare „Stimatului Domn Profesor”, mai ales că, între timp, îi sosise și „voluminosul pachet de corecturi de la Alcalay”. Într-adevăr, „Viața și filosofia lui René Descartes” reușește să apară la jumătatea anului, Constantin Noica propăvăduind în cartea sa ideea că: „Niciodată nu ai să știi destul de bine ce este al oamenilor și ce este a timpului lor”, recomandând, totodată, colegilor săi de breaslă să „nu scrie numai pentru adevăr” ci, pe cât posibil, să încerce să-i „convingă și pe cei din jurul” lor de justetea acestuia.

Constantin Noica ține să-i „semnaleze o eroare de tipar” în cadrul ultimei lucrări pe care Ion Petrovici o publicase deja, asigurându-l că așteaptă cu interes „volumul (...) asupra lui Schopenhauer”, din care el va „avea de învățat nu numai în materie de interpretare ci și în cea de informație din paginile” sale.

Spre sfârșitul scrisorii, care mi s-a părut ceva mai interesantă decât a celorlalte, are grijă să-l felicite pe Ion Petrovici nu numai pentru „exemplul nobil”, pe care îl dă celor tineri, ci și „pentru opera de aleasă popularizare ce întreprinde” (aici Constantin Noica avea în vedere lucrarea „Schopenhauer” publicată și în cadrul colecției „Biblioteca pentru toți” a Editurii Librăriei Socec et. Co.), „pentru rara virtute de a scrie (...) la o vârstă și desăvârșire intelectuală când”, practic, ar fi avut „tot dreptul” să nu se îndeletnicească decât cu sănătatea domniei sale.

Cele trei scrisori alăturate, pe care le-am adus în centrul atenției publicului interesat, țin să sublinieze faptul că

Ion Petrovici, din postura sa de membru al Academiei Române, chiar și de ministru al Instrucțiunii Publice sau Culturii, a știut să țină o strânsă legătură cu tinerii pe care i-a format în calitatea sa de profesor străduindu-se să le canalizeze, pe cât posibil interesul, spre diverse domenii ale filosofiei.

Constantin Noica - care avea să devină, pe parcurs, unul dintre cei mai erudiți gânditori români, afirmându-se, la rândul-i, ca un autentic formator al unor generații cu vădite preocupări în domeniul culturii spirituale - ține să demonstreze, prin epistolele prezentate, faptul că sprijinul oferit, de „magistrul” Ion Petrovici, într-o perioadă extrem de importantă a vieții sale, i-a fost de un bun augur ambiționându-l să rămână nu numai consecvent cu principiile sale, ci și să-și desăvârșească propria-i operă la care știm că avea să trudească cu pasiune în ciuda vicisitudinilor vremii care nu l-au ocolit.

[Conținutul scrisorilor:]

17. III. 1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimată Domnule Profesor,

După un lung răstimp pe șovăire, am luat hotărârea să vă scriu, în nădejdea că un răspuns, chiar incert, e mai puțin supărător decât lipsa oricărui răspuns.

Acum câțva vreme, v-a fost prezentat unchiul meu, prof. ing. Casassovici căruia i-ați împărtășit câteva păreri bune cu privire la activitatea mea filosofică. Am prilejul să vă arăt că bunele D-voastre păreri reprezintă un certificat pe care îl pot pune aproape înaintea oricărui altora. În aceeași convorbire însă, ați vorbit unchiului meu despre conferința pe care mi-ați rezervat-o la Iași. Iar în privința acesteia, mi-aș lua îngăduința să vă rețin câteva clipe.

Desigur că unchiul meu a înțeles greșit: nu despre o conferință gata pregătită ci despre un concurs, era vorba, concurs la care mă îndemnați să particip. Acest simplu // îndemn încă reprezintă pentru mine o deosebită cinste. În măsura, totuși, în care candidatura mea v-ar interesa, mă simt dator să vă răspund că nu mi-am sfârșit încă perioada de pregătire, ca urmare intenționez să plec chiar la toamnă în străinătate, iar pe de altă parte, că mă gândesc serios la posibilitatea de a nu face niciun fel de carieră, deci nici vreuna universitară. Dacă totuși, o dată întors din străinătate, Facultatea din Iași sau din alte centre ar avea nevoie, până la găsirea unui titular, pentru un an, doi sau trei, de un simplu suplinitor, m-aș simți dator să-mi pun la dispoziție serviciile, în cazul că ele ar avea vreun preț și să slujesc direct o colectivitate pe care-mi fac iluzia că o pot sluji și indirect, din locul retras unde mi-ar plăcea să rămân.

În nădejdea că scrisoarea aceasta este în cel mai rău caz inutilă, vă reînnoiesc sentimentele mele de respectuoasă recunoștință și rămân în așteptarea lucrărilor d-voastră.

*Același viu și credincios admirator,**Constantin Noica*

[Biblioteca Academiei Române - București, secția Manuscrise, S. XXVII, 27/4, filele 1-2]

(continuare în pag. 8)

31.V.1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimate Domnule Profesor,

Conoscând bunăvoința D-voastră față de oricine se îndeletnicește cu filosofia în lumea noastră românească, îmi îngădui să vă fac o rugămintă în legătură, și de astă dată, cu editura Alcalay.

Am dat acolo un mic manuscris, în privința căruia vă amintiți poate că v-am consultat asupra lui Descartes. Manuscrisul trebuia să apară încă din ianuarie, iar acum mi se spune că nu poate apărea decât în toamnă. Gândul meu fusese totuși să-l am tipărit în cursul acestei primăveri, spre a-l putea trimite, împreună cu traducerea Regulilor lui Descartes și cu cea a Meditațiilor (traducere însoțită de un rezumat amănunțit al Obiecțiilor și Răspunsurilor, pe care o pun în curând sub tipar) la Congresul de Filosofie de la Paris.

Dacă socotiți că lucrările acestea ar putea face impresie acolo și bună impresie cu privire la țara noastră, nu cu privire la persoana mea // care nici nu va fi prezentă la congres, îmi iau îndrăzneala de a vă ruga să îndemnați, dacă vă e cu putință, pe cei de la Alcalay, să publice acum iar nu la toamnă monografia asupra lui Descartes. Fără autoritatea D-voastră mi-i greu să cred că i-aș putea convinge s-o facă.

Rugându-vă să-mi irtați libertatea ce mi-am luat de a vă scrie, vă asigur și pe această cale, domnule profesor, de respectuosul și adâncul meu devotament.

Constantin Noica

[BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/1, f. 1-2]

4.VI.1937, Sinaia, Vila Wendy

Mult stimate Domnule Profesor,

Vă sunt adânc recunoscător pentru grația și bunăvoința cu care ați răspuns rugămintii mele. Nu v-am formulat-o decât după multe șovăieli și după ce ajunsesem la încheierea că numai prin Dvoastră aș putea obține tipărirea imediată a lucrării. Iar cea mai bună dovadă a faptului că nu mă înșelasem, în această din urmă privință, mi-o dă împrejurarea că, odată cu rândurile D-voastră atât de îndatoritoare, mi-a sosit și un voluminos pachet de corecturi de la Alcalay.

Sunt fericit să știu că recenzia mea asupra lui Kant vi s-a părut meritorie. Am citit, abia după ce o trimisesem Revistei Fundațiilor, articolul D-voastră din penultimul număr al Revistei de Filozofie. Aș fi înțeles poate mai bine, în lumina acestuia, interpretarea realistă pe care o dați lui Kant. Îngăduiți-mi, cu / acest prilej să vă semnaliez o eroare de tipar din cuprinsul lucrării D-voastre, la pag. 55 și 56 apare numele de Beck în loc de Buck.

Vă închipuiți cu ce interes aștept volumul Dvoastră asupra lui Schopenhauer - volum ce nu este și probabil nici nu va fi de găsit prin Sinaia. M-am îndeletnicit ceva mai puțin cu Schopenhauer decât cu Kant ceea ce înseamnă că voi avea de învățat nu numai în materie de interpretare, ci și în cea de informație din paginile D-voastră.

Vă felicit, din toată micimea mea, pentru opera de aleasă popularizare ce întreprindeți și pentru rara virtute de a scrie despre, la o vârstă și desăvârșire intelectuală când ați avea tot dreptul să nu vă îndeletniciți decât cu

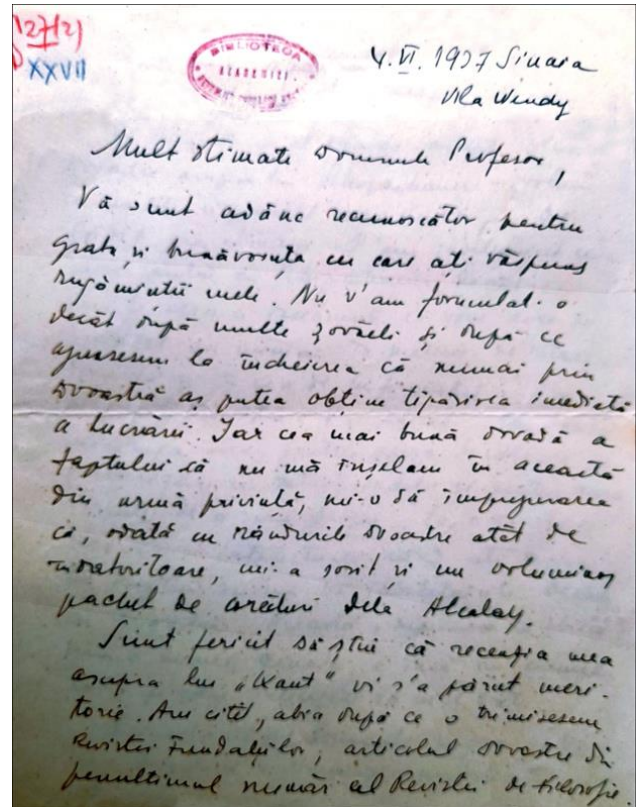
D-voastră. Această „supunere la obiect“, cum o numea cineva, e încă un exemplu nobil pe care înțelegeți să ni-l dați.

Primiți vă rog, domnule profesor, asigurarea deopotrivă a stimei și recunoștinței mele deosebite.

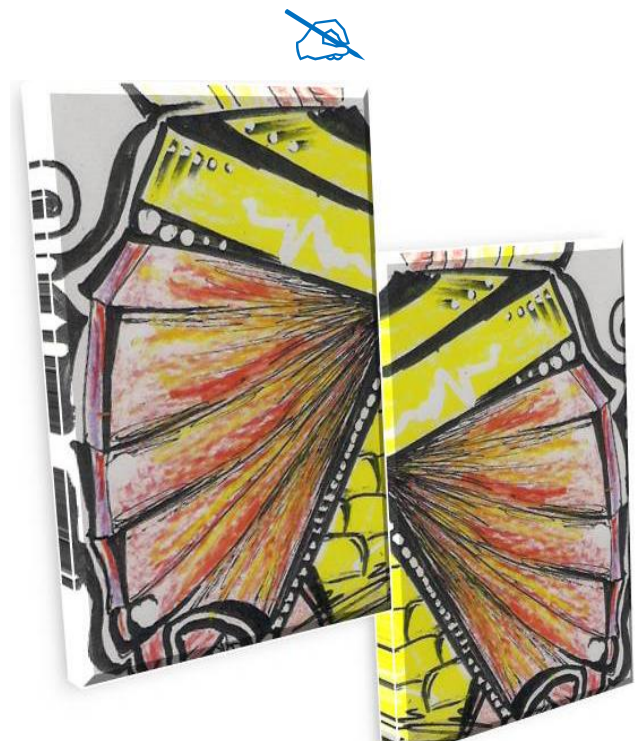
Al D-voastră, adânc respectuos,

Constantin Noica

[BAR - Buc., Ms, S. XXVII, 27/2, f. 1-2]

Un fragment din scrisoarea din 4 iunie 1937

Dumitru BĂLUȚĂ

Realitatea ca o povară cu ceas

Vremurile se scumpesc.
Pandemiile, războaiele – nimic
nu mai costă ca să se dezlănțuie...

Reptila fetișizată, care este
însăși pendula zilei trăite,
lunecă abil printre lucruri și oameni,
pe dedesubtul socotelilor trucate,
ca o povară cu ceas spânzură
de gîtul oricărui deținător de *cnp*.

În ciuda ananghiei, noi nu ne răstăm,
dar nici nu cedăm – optăm
pentru sanie vara și bicicletă iarna,
răbdăm atâtea tonuri corale sarcastice.
Până ne vine neantul, vom căuta,
precum în bobi, un refugiu.
Poate în limbajul etruscilor, suprapus
de rune vandalizate de istorie.
Vom apela și la promisiunile sec. XXI,
dar nu ne predăm.

***

Ce-ai mai adunat la cuvinte pe cântare,
ca să ai și să le știi pe toate!
Atât de obișnuite și de aproape-ți sunt,
încât nu mai disimulează,
dau lucrurile pe față.

Ce-ai tot căutat, apare chiar când te aștepți,
poartă preferatele tale chipuri desprinse
de pe statui grecești ca într-o vacanță
neașteptat de toridă. Însă mirajele
nu mai au efectele scontate.

Se trage cortina,
orchestra-i desființată, iar speranța
nu mai e nici măcar amăruie –
mai scadeți ceva din bătrânețea poetului!

***

Lumea poartă vorbele.
Pământul, ca pe inele de fidelitate,
poartă ielele și s-ar putea de aici
să vină fetele frumoase (din filme
romantice), dar și nevestele
ce înfloresc de dragoste,
bune de rod.

Ursitoarele iscodesc în izvoare,
unele aruncă zarurile,
altele adună pietrele,
mai trag de rânduieși și totuși
ajung până la degetul mic feminin.

Povara femeilor o fi copiii lor
nenăscuți – vorbele lumii...

Ciulini*In memoriam*

În celălalt secol, desculți amândoi,
mergeam pe cărarea dintre via „americană”
și ferma kolhoznică, cu demâncare lui tata,
unicul stâlp al casei.

Țineam să calc exact pe urmele fratelui
ce căuta cu pasul să evite ciulinii
ca niște mine pe nisipul încins.

Nici acum nu știu de ce mă jenam
să plâng de înțepăturile până la sânge.
Poate pentru că cei 13 ani ai lui badea
i-ar fi muștrat pe ai mei, nu mai mulți
decât 7, că nu însușesc răbdarea –
vai de stelele noastre sub tălpile goale!
Și când mă gândesc că în curând Marin
ar fi împlinit 80 de ani...

Visuri

Intru în somn ca într-o catacombă
cu lilieci, purtători de covid testat pe ființe
marca(n)te cu *cnp*-uri.

Lunec dintr-un vis în altul, toate încâlcite
asemenea ierbii de mare pe leș –
avalanșe de retrări de rutină
cu personaje cunoscute pe nume,

dar la chip bizare – sunt prins în scenarii
schițate, ca niște desene de peșteră,
pe pereții umbriți de închisoare searbădă...

De fiecare dată, subconștientul îmi sugerează
că undeva pe aproape s-ar cuveni să se afle
o ieșire, fie cât să răzbată un fir de iarbă
la suprafață, și-mi zic: hai, fă un efort
cât de mic, nu-ți fie frică!

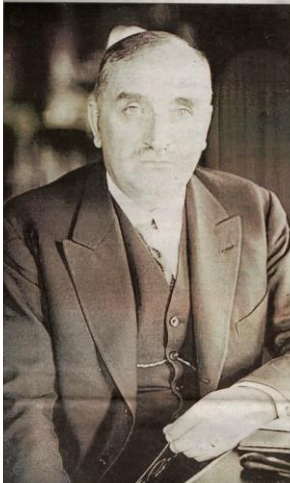
Dar afară șerpi înaripați rup cerul, arde
pământul și lumea e altfel de atâtea realitate.

Teama de libertate

Am crescut cu sârmă ghimpată
pe picioare ce mă făcea să cred
că-s ocrotit de ispita sălbăticiiei
murelor nimănu, curentul apei
reci și lunecătoare ca șarpele,
după care pândește inamicul.
Resemnarea – furci caudine – era
atât de strânsă pe corp, încât eu însumi
păream un gard de graniță.

Acum, că întineresc războaiele,
iar iarba îmbătrânită dă peste genunchi,
resimt cicatricele lăsate de rugina sârmei,
extinsă odinioară până la cord,
de unde și teama de fluturândă liberare.

Paul CLAUDEL
(1868-1955, Franța)

Traducere în limba română de **Ignatie GRECU**

O sută de ziceri pentru evantai

27. Evantai!
Din cuvântul
unui poet
nu rămâne decât
singură respirația.
28. Iată
un vaporeș
a cărui încărcătură
e de câteva
silabe.
29. Un trandafir
de un roșu atât de
puternic
încât pătează
sufletul
precum vinul.
42. Nu spinii mă apără,
spuse Trandafirul,
ci parfumul meu.
60. În
vârful muntelui
am urcat
să observ
încetarea tuturor lucrurilor
mai puțin marea.
77. Evantai!
Poeme scrise
dintr-o
suflare.
100. Între zi
și noapte
nu este încă
azi
nici ieri.
108. Un poem
care se rostogolește
pe hârtie
fără a se putea fixa
ca o picătură de apă
pe o frunză de lotus.
110. Ce mult mă arde
această durere
care încearcă în zadar
să redevină
cuvânt.
114. Nici un număr.
Doar
o mireasmă
care nu se poate diviza.
117. Pe toate drumurile
în jurul orașului Tokio
stânjeneii
s-au pus în mișcare
pentru a merge
să-l vadă
pe Împărat!
123. Sub picioarele lunii
de la un capăt
la altul al pământului
un drum
de somn.
136. Am respirat
peisajul
și acum
pentru a-l desena
îmi rețin sufletul.
153. Fiecare
picătură
de apă
în vârful
acestu ac de pin
gata să se unească
cu marea
tremură legănându-se.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

159. Pe apa mocirloasă
și turbure
puf alb
de rață.
162. Iată
un sol
care sosește
pe două aripi.
164. Toamnă!
Deasupra
râului clar și repede
o tufă
de galbene crizanteme.
166. Picătura
de apă
simte că
marea e
îndreptățită
s-o cheme.
167. Trandafirul
crește
în pământ
iar
crizantema
în ceață.
170. Dumnezeu
pentru o clipă
a descoperit
această picătură de apă
în adâncul
sufletului meu.

Maria FILIPOIU
SUFLETUL PE DRUMUL VIEȚII
(rondel de restriște)

Sufletul vrând să adune
Flori cu-al iubirii parfum,
Între vis și rațiune
Pornește pe-al vieții drum.

Urcă vis cu pasiune
Pe-al fericirii podium,
Sufletul vrând să adune
Flori cu-al iubirii parfum.

Dar timpul îi descompune
Inima în praf și scrum.
Sufletul ca tăciune,
În urma lui lasă fum,
Amintiri vrând să adune.

A SCRIE VERSURI
(rondel sorții)

La ce bun, versuri a scrie,
Când n-ai și-un dram de noroc
Să te urce-n ierarhie,
Printre cei mari să-ți faci loc?

Cu sufletu-n poezie
Și lacrimile în toc,
La ce bun, versuri a scrie,
Când n-ai și-un dram de noroc?

Vrând trăiești reverie,
Vezi în cenecluri ad-hoc,
Ce se-nșiră pe hârtie,
De ești gata să faci șoc.
La ce bun, versuri a scrie?

CĂLĂTOR PRIN DESTIN
(rondel aniversar)

Am venit din Univers,
Când Dumnezeu a decis
Pe-o stea să cobor în vers
De iubire și-al ei vis.

Cu-al destinului demers
În pământesc paradis,
Am venit din Univers,
Când Dumnezeu a decis.

Am trăit cum mi-a fost scris
De-a lăsa-n trecut neșters,
Viața descrisă-n zăpis.
Iar pe-al timpului revers
Să mă-ntorc din Univers.

Constantin STANCU

Cu „Butelie” înainte!

(Fragment din romanul *Vadul ars*)

Ușa biroului se deschise brusc, apăru chiar șeful poliției locale.

- Salut, Ioane!...
- Stai jos, domn` comisar!

...Arată cu mâna spre un fotoliu. Biroul era destul de larg, cam cât două camere de apartament de bloc, avea bibliotecă, calculator, combină muzicală, o masă mai lungă pentru ședințe, a alta pentru protocol, biroul șefului, ferestrele mari dădeau spre uzină...

Ilie era nelămurit, o clipă a crezut că e un flagrant, dar nu era așa, polițistul intrase pur și simplu, se simțea acasă. De fapt în acest birou se puneau la cale problemele orașului și a zonei...

- Șefu`, am nevoie...

- Eu sunt șefu`? păi, voi sunteți șefii, că aveți pistol... cine vă oprește, intrați unde vreți, porțile vi se deschid...

- Lasă, că tu ai banii, noi gradele...
- Ei...

- Salut, Ilie! Șeful poliției îl salută, era în felul său simplu de a o face... Ce mai e nou cu investiția? Tu trebuie să le știi, că directorul... are altele... E politrucul de serviciu!

- Le mai știu și eu până la o limită...

Se întoarse brusc spre director.

- Am nevoie de o mașină pentru soacră-mea, am de dus ceva la țară și fără, nu pot...

- Mare, domn comisar?
- Nu prea, merge și un „papuc”...
- Ți-l dau pe cel de la protecția muncii, dar să vii repede cu el înapoi, să nu am vreo problemă, că...

Comisarul se așeză pe un fotoliu. Șeful îi puse un păhărel cu țuică, din producția proprie. Avea totdeauna așa ceva la dispoziție în barul biroului. Impresiona prin băutura pe care o avea, pentru că era naturală și prietenii o agreau.

- Ați trimis la plângeri către noi, ne-ați îndoit, lăsați-o mai moale!

- Ce să fac? În fiecare zi ne atacă hoții de fier vechi... Cum dracu, îi autorizează Prefectul chiar lângă noi. Pun mâna și pe oțel nou, iau tot și îl vând la fier vechi... Fac bani din tot, noi ne dăm de ceasul morții să aducem investitori, iar alții... Fața îi se roși, părea revoltat, simțea că munca i se ducea pe râpă...

Comisarul tăcea, știa situația, mai bău puțin din țuică, privea paharul, apoi îl privi în ochi pe director:

- Trebuie să trăiască și ei, așa e poziția, ca să nu avem scandal, că... să spună consilierul tău, dacă nu e

așa...

- Eu ce să zic, dar totuși, să fie lăsați de capul lor, interveni Ilie, credeți-mă, abia îi atragem pe investitori, apoi fug de noi, avem toate condițiile, pe cuvânt...

- Lasă, când ai făcut țuica? E bună-rău, vorba șmecherilor... Se întoarse spre director și părea că dorește să mai spună câte ceva...

- Anul trecut, să aibă vechime, ce nu-i bună?

- Bună-rău!

- Mai veche, are tărie și aromă...

- Are de toate... Zici că-ți place la țară, faci naveta, dar rentează...

- Ei, făcu directorul, mă ajută și nevasta...

- Și socrii...

- Ei, ăia trebuie să-i ajuți tu, au o vârstă...

- Dar și pensie și tot tacâmul...

- Domn` comisar, nici dumneata nu o duci rău, te știe toți pe aici...

- Și cum zici, investitorul vine...

- Așa sperăm, dar ne omoară cu birocrăția, e greu, apar tot felul de chestii, zău, nici nu știi... Aici șeful îl privi pe Ilie, se părea că ei știau taina investiției...

Brusc ușa se deschise, intră primarul localității, un tip mai în vârstă, cu chef mereu de vorbă, mai ales de când a fost ales primar. Fusesse administrator de bloc, lumea îl cunoștea, pe vremuri stătea la rând la butelii de aragaz care se găseau greu, stătea pentru oricine pentru câțiva bănuți, ca administrator de bloc, apoi, s-a implicat cu aducerea gazului la apartamente, cu toate cele de care aveau nevoie oamenii, de aceea a fost cunoscut în localitate. Lumea îl poreclea pe vremuri „Butelie”, acum porecla era actuală pentru că îi plăcea vinul și o butelie era bună. La protocoale și la serbări pune butelia pe masă și dă-i și dă-i... L-a învins pe contracandidatul său care fusese inginer dispecer și lumea îl ura pentru că știa tot ce mișca în uzină, era mereu pe fază, îl acuzau că a furat destul, era vremea să se oprească... Circulau tot felul de licențe pe seama lui, așa că a câștigat până la urmă, un fost administrator de bloc... Era bun, nu deranja pe nimeni... Cu „Butelie” înainte!

Petre RĂU

Pocăința lui Cain sau Abell contra Abel

Când întâlnesc numele de Abel, am un bizar și involuntar obicei să tresar. N-am avut niciodată curiozitatea să-mi explic fenomenul. Dar, iată, de această dată am avut răbdarea să mă întreb de ce mi se întâmplă asta. Și, cel puțin parțial, cred că am găsit răspunsul.

În primul rând, Abel e un nume rar, cu nuanțe profund biblice, numele unui erou pe care l-am admirat încă de atunci de când l-am întâlnit în peregrinările mele prin întâia carte a lumii. Povestea lui Cain și Abel nu poate scăpa nimănui, cu atât mai puțin unuia care răspunsuri adânc ascunse în tainele creației.

În al doilea rând, în cealaltă profesie a mea - cea de matematician - am mai întâlnit un Abel pe care l-am admirat cu adevărat, încă de atunci de când i-am cunoscut viața și opera: matematicianul norvegian Niels Abel (1802-1829), cu mari contribuții în algebră și teoria funcțiilor, un adevărat promotor al matematicii moderne, deși n-a apucat să trăiască pe acest pământ mai mult de 27 de ani.

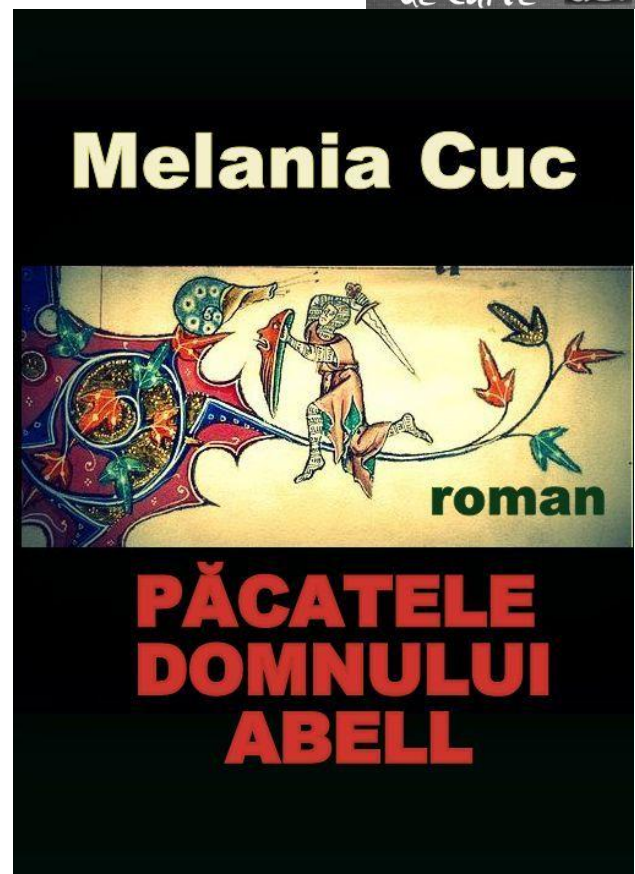
Nu mai puțin adevărat este și faptul că, însăși semnificația numelui de Abel are profunde valențe mitice, istorice, onirice etc.

Lista mea de motivații însă se oprește aici, nu doar din motive de spațiu, dar și de teama de-a nu mă îndepărta prea tare de la subiect. Pe scurt, numele Abel este, cel puțin pentru mine, unul admirabil, respectabil, plăcut și, la modul cel mai sincer, l-aș prefera oricând ca nume de personaj, de erou al unui roman.

Abell, însă, eroul Melaniei Cuc, în aparentă personajul principal al romanului, este totuși unul opus lui Abel - credinciosul fiu (al doilea) al lui Adam, cel care va deveni de fapt și primul martir al omenirii. Ceea ce mă face să cred că nu întâmplător autoarea i-a adăugat numelui un al doilea "l". Astfel, povestea biblică este răstălmăcită, cu pricepere și agilitate, Abell din romanul Melaniei Cuc fiind de fapt un fel de Cain din istorisirea sacră.

Incontestabil, Melania Cuc are un har natural de povestitoare, spuneam¹ în urmă cu mulți ani, aplecat tot asupra unui roman al dânzei ("Femeie în fața lui Dumnezeu", editura Eikon, Cluj-Napoca, 2007). Căci mi s-a părut atunci, ca de altfel și acum, că nicio altă romancieră indigenă n-o face mai bine, prin arta impregnării de magie în doze egale, peste tot în scrierea sa, prin decantarea mirifică a acțiunii în timp și în spațiu, prin savoarea cu care ești tentat să îți împini deznodământul fără vreo șansă reală de a-l intui mai limpede și mai curat decât o face Melania Cuc.

Autoarea ne aduce în actualitate aroma unor epoci nu

prea îndepărtate. De fapt avem de-a face cu o poveste al cărei debut se petrece în plină efervescență a ultimului război mondial, în preajma cedării Ardealului de Nord și a multor evenimente cumplite petrecute în acele vremuri. Însă firul narațiunii, dimpreună cu lungul șir de întâmplări și cu amărăciunea faptelor se prelungește până în zilele noastre, parte dintre eroi trăind aidoma (și) evenimente nefericite ale epocii noastre, căci cartea însăși debutează cu înmormântarea "sumară", "într-un sac de plastic negru", a unui membru al familiei Erden: Vasile, cel care "a fost hăituit toată viața de Securitate!", așa cum se exprimau unele rude. Acesta este deplâns de familie pe ultimul său drum, dar aflăm destul de repede că, în realitate, fusese un vajnic colaborator al securității și nicidecum nu era regretat de toată lumea. Suntem astfel (re)aduși în crunta realitate a zilelor noastre, mai precis în momentele de grea cumpănă a omenirii aflate în pline restricții impuse de pandemia de Covid 19.

Așadar, autoarea este dornică de a restitui adevărul istoric al unor evenimente, deopotrivă cu fragmente memorabile de actualitate recentă. Dar adevărul istoric n-o împiedică să intervină inclusiv ficțional ca să redea cu lux de amănunte atitudinea unor oameni de-a lungul a circa 85 de ani pe care îi acoperă întinderea narațiunii.

În prefața cărții, intitulată atât de concludiv "Istorie și conștiință" și semnată de confratele de condei, maestrul Nicolae Băciut, se spune, pe bună dreptate, că Melania Cuc: "Nu rescrie, ci recuperează istoria, încearcă să o așeze în logica timpului și a evenimentelor, încearcă să se înțeleagă pe sine, înțelegând istoria, și cea trecută, pe care nu a trăit-o, dar și cea pe care a însoțit-o" și că "Romanul pendulează

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

între labirinturile trecutului și cele ale prezentului. Practic, însă, în substanța epică se pot distinge două romane. Pe lângă povestea familiei Erden, se conturează și un roman în roman, care e unul al biografiei naratorului, incluzând mecanismele artei sale narative”.

Mare parte din vremurile asupra cărora se oprește autoarea cu narațiunea sa au fost amare și tulburi și, deși s-au pierdut cumva în negura anotimpurilor care se scurseseră de-a valma peste ei, oamenii nu puteau uita: “Era în perioada când lumea încă mai era speriată de bomba atomică a americanilor, dar mai tare se temea de Securitate. O glumă cu Stalin și erai luat pe sus, dus la Sighet, la Canal sau în cine știe ce alt lagăr de muncă silnică.”

Melania Cuc are vocație și destulă îndemânare în a-și fixa locul și timpul de plecare, în a-și doza stăruința asupra faptelor și întâmplărilor, care de fapt atinge, așa cum am mai spus, chiar și zilele noastre, adică anul 2023. O narațiune a unei realități apropiate, cu certe inserții memorialistice, pline de amănunte și semnificatii simbolice, cu o proiecție finală care atinge scilpiri magice. Se observă apetitul prozatoarei pentru povestire. Întotdeauna mi-am imaginat-o pe scriitoare așezată seară de seară la masa de scris și plâsmuind narațiuni de tot felul, după o zi pesemne încărcată de mici treburi gospodărești dar și de mânăuirea penelului, rezolvate toate cât se poate de meticulos.

Textul în sine, cu înregistrări desprinse firesc din viață și din natură, te îmbie la lectură. El conține un control al scrisului asumat de autoare, din care ies în evidență frazarea limpede și vioaie la nivel textual și țesătura care uneori atinge liricul. Pe ansamblu, scrierea este înbrăcată într-un stil simplu și agreabil, purtând cu certitudine o singură amprentă, dând senzația unei singure topici, nici lungă și nici scurtă, înțesată cu adaosuri de întărire, în care sunt scoase în evidență atât expresivitatea artistică cât și puritatea limbajului.

Romanul este impregnat cu o serie de personaje puternice și bine conturate. Avem de-a face cu portrete de o calitate incontestabilă, de la cele ale unor simpli țărani până la personaje adânc înrădăcinate în cultura și civilizația unei urbe moderne, cu precădere cele din rândul membrilor clanului Erden, dar și al altora care fac obiectul romanului.

Desigur, cel mai enigmatic și controversat dintre acestea este Abell, cel care dă și titlul cărții. Abell Winzer este la origine un ardelean, pe numele său adevărat Vieru, care, în anii studenției la Berlin se îndrăgostește de politica nazistă promovată mai abitir la acea vreme și se “înrolează” ca discipol al lui Hitler, devenind ofițer SS și slujind, se pare cu devotament și până la capăt, cauza fascismului. Sunt pagini întregi de roman în care ni se expun, în discuții și controverse fățișe, politica lui Hitler care a reușit la acea vreme să pătrundă și în țara noastră, cu precădere prin tineri școliți, vizionari de circumstanță. Despre numele său mic Abell ni se spune că este: “Nume biblic, prin care, părinții, oieri din tată-n fiu, poate că voiau să refacă legătura simbolică, cu Abel, fiu al lui Adam și al Evei, care se credea că ar fi fost primul cioban din istoria lumii creată de Dumnezeu.”

De la Abell Winzer au rămas câteva lăzi ascunse, care conțineau mărturii legate de povestea lui. Deși i s-a păstrat permanent, mai ales prin sora sa Emma, o vie amintire, Abell a fost socotit ca fiind un fel de blestem al familiei Erden. Aproape toți au fost nevoiți să se detașeze de el,

să-și schimbe destinul. Toți s-au lepădat de acest nume. Nimeni însă nu s-a interesat și nu a aflat vreodată dacă murise cu adevărat pe când era tânăr fascist, dacă a fost judecat pe la Nurnberg sau dacă nu cumva mai trăia și astăzi: iată adevărata dramă desprinsă din marele blestem.

În pofida acestui personaj de excepție, care ține până la capăt firul epic al cărții, întreaga narațiune pare însă înclinată spre a crea o saga familiei ardelenești Erden. La baza genealogiei acesteia stă Simon Erden - “baci Simon”, cum îl botezaseră țărani - cel care se va opune vehement “aiurelor” comuniste pe care le tot auzea uneori chiar de la unii dintre ai săi. De pildă, își certa cu mult amar în suflet unul dintre fii, pe Vasile, profesor care, după revenirea intempestivă din prizonieratul siberian, devenise comunist peste noapte și ocupase vremelnice funcții mărunte în partidul unic: “Cum ai putut să-i pui bir pe casa unei văduve cu trei copii mici? Cum de nu ți-au secat mâinile? Cum? Nu zăce, că ai primit Ordin de la *comisariatul rusesc!* Nici de la Gheorghiu Dej, nici de la Dumnezo! Nu poți fi iertat, pentru că faci jocul politrucilor. Ce-s alea *dări* și *cote*? Veii sătura tu muncitorii și țărani sovietelor, ai? Să nu-mi mai zici *tată* în vecii vecilor!”

Vasile, cel “cu dosar la CNSAS”, “...nu a pierit împușcat pe front, nici Siberia nu i-a venit de hac. În Tatra a fost prins între focuri încrucișate, a scăpat pentru că a mai avut viață de chinuit. Acum... s-a dus ca prostul. Cum să mori de la un strănut?!” Dar păcatul său de neiertat pentru unii era acela că luptase pentru instaurarea comunismului impus de ruși pe meleagurile noastre.

La fel și Rosei, nevasta lui Vasile, devenită în timp un fel de șefă a clanului Erden - “*toarășa*, cum îi ziceau țărani”, profesoară de limba rusă, cu diferite funcții în partidul comunist, și ei i se imputa ca fiind colaboraționistă.

Grigore Erden, și el fiu al lui Simon, un fel de eminență cenușie a familiei, este un avocat bogat, colecționar de cărți „exemplare rarissime”. Este însă un naționalist convins și adesea îl întâlnim în discuții contradictorii cu o parte din familie, în primul rând cu soția sa Emma, sora lui Abell căruia îi lua permanent apărarea. Emma însă va muri la Revoluție, ucisă fără glorie de un glonț răzleț.

Din seria de personaje de o candoare irezistibilă face parte Catalina Erden, fiica Martei Erden și al lui Ioan Deleanu, cea care le avea “cu condeiu”. De fapt, ea este cea care va ține firul roșu al întregii narațiuni: “Ea era hotărâtă să scrie, să lase amprentele altora pe coli de hârtie.”, să scrie “o *saga* de familie”. Și iată că, pe întregul parcurs al narațiunii, o vom întâlni pe Catalina aplecată profund asupra acestei idei: “Catalina Erden era interesată, fascinată de tainele familiei sale extinse. Cu cât învăța și afla mai multe, cu atât patima ei pentru lumea veche creștea, o determina să meargă mai departe, așa ca un detectiv în cazul aparent imposibil de rezolvat. Unde găsea file goale, inventa personaje, stări conflictuale, istorioare și emoții umane. A luat porthartul burdușit cu toată maculatura și istoria vieții lui Vasile

(continuare în pag. 15)

Erden, ca pe un drept al său. Încă nu știa ce va face cu el.”

Truda scriitoarei se desprinde deseori în pasaje care ne reamintesc permanent de preocuparea eroinei noastre: “După vizita făcută mamei sale, Catalina începuse să-și ordoneze însemnările, să-și dea drumul la imaginație și să construiască acel eșafodaj de istorie umană, dar, nu o dată i se întâmpla, ca tot ce zidea de-a lungul unei nopți de lucru, la lumina zilei, recitind textul, să i se pară a fi fără sens, fără o temelie solidă. Căuta încă, umbla după acel material de construcție epică, care să îi garanteze că ceea ce va face și va lăsa mai departe va fi veridic, va stârni emoție, nu alcătuia un *proces verbal*, document redactat de funcționari și chiar de istorici”.

Înțelegem, așadar, că Vasile, Grigore și Marta erau frați, fii ai lui Simon. Ei, împreună cu soții, cu fiii și nepoții, cu celelalte rude prin alianță, întregesc în roman ceea ce am putea numi fără tăgadă clanul Erden.

Distinct, Eva Evian este o femeie frumoasă și grațioasă, o basarabeancă vanitoasă, care se vrea o vedetă a vremii, purtând însă cu ea veșnicul regret că n-a avut șansa să fie o artistă cu faimă. Este însă patroană de club monden și de salon de modă, este femeia-spion care la senectute se laudă că pe vremuri purta microfoanele ascunse în broșa cu diamante și în portțigaret și nu a avut niciodată cianură în plomba măselelor. L-a cunoscut îndeaproape pe ofițerul SS Abell Winzer, ba chiar au fost iubiți. Legătura ei sentimentală cu Abell, imposibilă în condițiile jocului său dublu, dezvoltă trăiri care se vor perpetua până la capătul vieții, rămânând și pentru Abell reperul mării sale iubirii. Motiv pentru care, tot la senectute, pe lângă faptul că frecvențează practici ocultiste prin care spera să afle dacă iubitul ei Abell mai trăiește, visa și pomenea adesea de “șampania roz” pe care o bea pe vremuri cu acesta, ea - rusoaică prin “adopecție” bolșevică, el - fascist din convingeri proprii. În volum o întâlnim pe Eva și în postura de fantomă a feminității, despuiată uneori de sentimente.

Pe parcursul narațiunii întâlnim, desigur, și alte personaje care, deși nu fac obiectul unor prezentări detaliate, aduc culoare narațiunii: Barbu - fiul Emmei și a lui Grigore Erden, doctor, fără atracție pentru profesie, căzut în patima beției. Soția sa Rita, și ea un personaj șters. Bogdan - fostul soț al Catalinei, bărbat de care se despărțise, dar cu care se mai afla încă într-o “relație civilizată” ș.a.

Între unele personaje există relații tensionate sau puternic controversate. Cea mai ciudată dintre ele pare a fi cea dintre Abell Winzer - fascist convins și Eva Evian - colaborantă sovietică. Destul de tensionate par a fi și relațiile dintre avocatul Grigore Erden - naționalist feroce, și Emma, soția sa, sora hitleristului Abell, sau cu fratele lui, Vasile Erden, cel care, după ce a făcut prizonieratul în Siberia, a devenit colaborant comunist pe meleagurile natale. Un fenomen asemănător se petrece și cu Ioan Deleanu, soțul Martei Erden, care va sfârși, mai tânăr, cam în același mod.

Așadar, personajele, toate bine alese și, mai ales, bine profilate, sunt astfel expuse încât să ofere cititorului un prilej deosebit de a descoperi multe trăsăturile specifice, parte din ele exclusive, deosebit de influente, inspiraționale și persuasive. Ca într-o veritabilă fabulă, reliefaarea însușirilor personajelor este în acest roman esențială, iar autoarea a acordat o deosebită atenție acestei componente a creației sale. Mai mult, Melania Cuc s-a străduit să creeze eroi raționali, dominați de dorința cunoașterii de sine și a lumii din jur

și acut însuflețiti să-și expună experiențele trăite. Eroii trăiesc sub imperiul unei nostalgii ce îmbracă imaginea unei lumi scufundate, cel mai probabil o lume din care se vrea cu dinadinsul să se propage reîmprospătarea memoriei.

Eva este seducătoare, fascinantă prin spiritul ei volubil și adorabilă în conversație, Catalina este mai mereu austeră, rece și severă cu ea însăși și cu sarcina la care s-a angajat. Avocatul Grigore Erden, cel mai cultivat și manierat om din spița Erden, manifestă și el pe alocuri o personalitate ba egoistă, ba lipsită de sensibilitate și compasiune. Trecând însă peste convingerile lui naționaliste, este totuși un venerabil apărător al onoarei clanului Erden, ține mult la cei din familia sa, dominându-i prin înțelepciune și educație aleasă.

Abell apare adesea în postura de mare seducător, dar sedus el însuși de popriile-i convingeri cu care reușește să-i intimideze și să-i descurajeze pe cei din jur... El este cel cu cu mintea întunecată, cu obsesii incompatibile cu cei dragi lui, cu dorința obsesivă de a se impune, de a-și demonstra superioritatea prin difuzarea unor idei despre care toți cei apropiați cred că nu-i aparțin. Același Simon Erden, moralistul propriei sale familii pe care a păstrorit-o un amar de vreme, răspunde cu un dispreț total la aberațiile fără margini pe care le emană tânărul Abell convertit în fascist: «„Iartă-l, Doamne, că nu știe ce spune!” zise Simon Erden și, ridicându-se în picioare, de pe lavița de lemn, își făcu cruce mare, apoi scuipă cu dispreț la doar un lat de palmă de studentul cu haine nemțești.»

Catalina, mai cosmopolită, se “întreține” uneori cu ChatGPT-ul, robotul al cărui inteligență artificială o determinase ca uneori să-l ia în seamă. De fapt, în singurătatea ei, constată că nici nu-i prea putea lipsi, căci ChatGPT-ul “era dispus să dialogheze cu ea la orice oră din zi și din noapte”. Cu toate acestea, manifestă o oarecare sfială pentru această mașinărie, “îi era teamă că de acolo încolo va fi inutilă pentru ea însăși și pentru societate. Nu mai vedea niciun sens să gândească, să scrie, dacă toate acestea le putea face binișor până și o mașinărie.” Căci, “Pe moment, Catalina simțea nevoia să-și confirme că e vie, că are creier și inimă; vorbea tare, cu furie, de parcă s-ar fi răfuit, nu cu Dumnezeu, ci cu Diavolul. Dar pentru a-l alunga în pustii pe Michiduță, existau rugăciunile, tămâia, mirul, semnul crucii, pe când în confunțarea cu Inteligența Artificială, ea, fiica-omului, nu ar avea nicio armă cu care să câștige războiul.”

În truda ei permanentă cu proiectul pe care îl îmbrățișase, Catalina “adunase în apartamentul acela modern maldăre de documente mai mult sau mai puțin oficiale, acte care vorbeau despre război și despre foamete, despre boli incurabile, muncă silnică, bombe, crime, înșelătorii și dragoste în disperare. Erau documentele fraților Vasile și Grigore Erden, erau și scrisorile de front ale tatălui ei, Ioan Deleanu, erau chiar și poveștile nescrise cu care crescuse, se maturizase, și pe care își propusese să le clarifice mai înainte de-a avea vârsta când psihi-

(continuare în pag. 16)

atrul i-ar putea zice că are Alzheimer. Toți bătrânii din familia ei muriseră cu mintea întregă, de ce i-ar fi teamă?”

Dincolo de firul narațiunii întâlnim multe mărturii istorice: ipostaze despre război, momente de pe frontul de est dar și cel din vest, viața unor prizonieri de război români deportați în Siberia, prizonieratul de la minele din Donbas, confruntările de luptă de la Odessa, axele Chișinău - Tiraspol, Odessa - Constanța la vremea războiului, despre Dictatul de la Viena din 1940 și despre invazia lui Horthy în Ardealul de Nord, despre secvențe memorabile de spionaj și multe altele.

Dar mai întâlnim în volum și numeroase locuri minunate, diferite obârșii, obiceiuri și datini (obiceiuri de nuntă, obiceiuri religioase, logodnă, înmormântare), întâlnim frumosul și inconfundabilul grai ardelenesc impregnat, pe alocuri, cu săsime și maghiarisme de circumstanță, o mulțime de eroi colaterali care (re)întregesc un peisaj de basm localizat și “onorat” prin expresii de genul “peste Munte”, “sub Munte”, “la Munte”, “din Munte” etc., mereu “Munte” cu literă mare, ca pe un respect deosebit purtat meleagurilor în care sunt plasate majoritatea întâmplărilor din roman. Brașovul, de pildă, este pomenit adesea cu sintagma “orașul de sub Munte”. Asta doar ca exemplu concludent, pentru că, suntem convinși că ar fi fost mult prea jenant ca acest oraș să fie numit în carte, așa cum s-a trezit că a fost botezat el la un moment dat al istoriei, cu idioata denumire de Stalin: “Orașul de sub Munte primise numele comunistului sovietic”.

Documentația cu care Catalina își va construi cartea mult râvnită este asigurată în primul rând de mărturia celor din familia Erden, de o serie întreagă de materiale recuperate, în special rămase de la frații Vasile și Grigore Erden, scrisorile de pe front ale tatălui ei Ioan Deleanu, dar și de la Abell însuși care, încă de la retragerea de pe frontul de lângă Odessa, trimisese prin ordonanță, spre păstrare, surorii sale Emma, câteva lăzi cazone cu obiecte și înscrisuri personale. Însăși mama ei, Marta, „adora să povestească despre vremurile pentru care nu prea mai existau martori”. Dar Catalina își verifică la modul profesionist fiecare informație, “din trei surse” precum fac jurnaliștii, contactează numeroase alte persoane de la care obține confirmări și informații reîntregite.

În stilul care cred că o caracterizează pe autoare, spre final povestea devine de-a dreptul halucinantă, căci ceea ce părea că e doar o biată umbră legată de faptul că Abell mai trăia încă, se transformă mai întâi într-un văl sumbru, apoi într-un spațiu larg al umbrelor nesfârșite aflate într-o perpetuă mișcare, în care până și dimensiunile umane dispar sau sunt contopite în dialoguri bizare, într-un fel de prăbușire în abis. Oniricul pune stăpânire pe tot, dar descoperim repede că, în fond, asta a fost și intenția autoarei, întrucât nu e nimic rău să ermetizezi un pic povestea, să-i sporești misterul, prin inserția unui fir epic tulburător în covorul de aur al narațiunii. În fond, întreaga poveste este una tulburătoare, de un dramatism generos, nu neapărat facilă unei percepții imediate.

Simțind nevoia unei deslușiri asupra ființei care poartă firul roșu al povestirii, înspre final, odată intrați într-un nou și halucinant itinerariu epic, autoarea intervine cu lămuriri: “Catalina nu era filosof, nici poet, era o femeie practică, un fel de cercetător al unui segment din istoria care o interesase pentru a afla de unde venea, cine era, de aceea umblase prin arhive prăfuite, prin cotloanele cu amintirile

marilor mutilați de război, dar și prin locuri pur-imaginare, pentru a găsi spațiul ereditar ce-i aparținuse în ancestral familiei sale de sânge și nu numai.”

Dar oare ce-ar mai însemna literatura dacă nu am avea, măcar prin ea, și o tolerantă deschidere spre irațional? Cu toate “împlinirile” în privința evoluției proiectului său, Catalina tot își mai arăta neîncrederea și suspiciunea. De aceea, revelațiile sale din visurile pe care le “trăiește aievea” devin acute, o tensionează și o face să-și “asigure” singură un fantastic final de poveste: „Nu crezuse că Abell Winzer, suspectul pe care îl căutase toată perioada de documentare a cărții sale, îl căutase prin arhivele cu dosarele criminalilor de război și în amintirile spioanei Eva Evian, dar mai ales în gesturile Emmei Erden, el, pe care toți aproape îl crezuseră a fi mort, era acolo, un oarecare supus la boli și durere”.

Abell părăsește lumea după un veac de trai, fără însă a-și mărturisi păcatele. Ne-am putea întreba, pe bună dreptate, care sunt adevăratele păcate ale domnului Abell? Desigur, cel mai mare, cel dintâi i-am putea zice, este cel legat de convertirea sa spre fanatismul de inspirație fascistă, păcat în care a căzut încă de pe vremea când era student la Berlin, mai precis în perioada de largă răspândire a doctrinei naziste, perioadă când tânărul ardelean începe să-și facă prezența printre ofițerii români din preajma mareșalului Antonescu, dar și printre ofițerii germani din preajma lui Hitler. Așadar, cel mai mare păcat ar fi cel legat de îmbrățișarea unei doctrine falimentare, pentru care aproape întreaga familie îl blamează, îl repudiază. Este, pesemne, și motivul pentru care întregul său trecut va deveni peste ani susceptibil de păcate.

Destinul lui Abell însă nu este unul liniar, aplătitat, marcat doar de această latură de neiertat a rătăcirilor sale prin viață. Eva Evian îi fusese iubită o vreme, dragostea lor terminându-se printr-o despărțire abruptă undeva pe litoralul Mării Negre, la vremea când nemții și acoliții acestora treceau prin degringolada retragerii în urma pierderii marelui război cu care îngroziseră întreaga omenire.

Catalina însăși decide să-și abandoneze meseria de jurnalist, pentru a-l căuta peste tot pe eroul ei obsedant, pentru a-i afla ultimele gânduri după ce a rătăcit prin lume decenii la rând după povestea cu războiul: iluzionându-se că, în sfârșit, l-a găsit pe Abell Winzer, eroul de care ajunsese să fie obsedată în căutările ei nesfârșite, în persoana cuiva ce purta exact același nume și avea câteva caracteristici comune, se angajează ca asistent personal la consorțiul acestuia din Germania. Catalina știa bine că Abell, deși toată viața nu fusese decât un soldat, avea o obsesie personală: astronomia și astrologia. Și asta din cauză că, de tânăr, Abell “era tot mai convins că se născuse sub semnul stelei ce avea să îl călăuzească către un țel glorios. Învăța medicina, dar era pasionat de astronomie și făcea mereu legătură între numele lui de botez, Abell, și constelații. Visa, credea în Steaua sa la propriu.”

În fapt, Catalina căpătase o obsesie pentru

(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

Abell, personajul din viața ei pe care îl cunoscuse doar în trecere: "A doua zi nu își explică de ce îi apăruse omul acela în vis. Poate că se gândise la el, dar nu ca la un om din carne și oase, ci ca la un personaj interesant, controversat chiar.". Însă bătrânul avocat Grigore Erden are grijă să-i atragă atenția, în legătură cu cumnatul lui Abell Winzer-Vieru, că, de fapt: "-Nu a fost vis. Abell chiar ne *bântuie*. Vrea să lase pe capul nostru vina și păcatele lui personale."

Catalina trăia o mare dilemă: "Abell, oaia neagră a familiei. Numele lui coincidea cu cel al patronului cu care tocmai semnase contract, se angajase să-i fie asistent personal în următoarea perioadă a vieții sale. Realiza că, astfel, își pierdea libertatea. Care libertate? Se întreba și zâmbea în timp ce așeza în portmoneu bancnotele cu care mai rămăsese după ce achitase taxele curente, biletul de autobuz."

Așadar, obsesia ei pentru acest personaj comportă profunde emoții, trăite sau visate de eroină: "Catalina era tot mai convinsă că fostul ofițer Abell Winzer, deși fusese dat pe Lista dispăruților din timpul retragerii trupelor române și germane din Odessa, în ziua de 23 martie 1944, el nu murise. Trăia undeva. Ascuns sau la vedere, nici nu mai conta pentru istoria mondială, care, oricum, a prescris și se prefăcea că a și uitat crimele de război. Nici pentru istoria de familie, extinsă sau ba, nu mai era demult un caz. Abell Winzer era important doar pentru biografia sa personală."

Exact această obsesie o va îndrepta spre acel iluzoriu Abell Winzer din Germania pe care va vrea să-l (re)cunoască, întru liniștea sa spirituală. O explicație fantasmagorică, precum o nebuloasă, va veni chiar din partea acestuia: "Niciodată nu am iubit o femeie mai mult decât mi-am iubit Steaua. Și tu crezi că sunt nebun? Chiar am o Stea, ea nu există încă în cataloagele astronomice! Când am ieșit din lichidul amiotic, steaua aceea a luminat pentru prima dată pe boltă, a văzut-o și moașa și toți cei din casa noastră, mai puțin mama. Mama leșinase și toți au crezut că era moartă. A doua zi, mama mă alăpta, mă purta în brațe. Nu știu, nu îmi amintesc să îmi fi cântat la leagăn. Se spune că nou născuții nu au amintiri. Eu am. Multe, foarte multe și clare. De ce? Pentru că eu am venit aici bătrân, din galaxia veche de miliarde de ani. Eu sunt un fir de colb de stele. De aceea, vezi, eu nu am dreptul să judec, să dau sentințe. // -Steaua mea se va numi *ABELL*."

După toate cercetările febrile și fanteziste ale Catalinei, Abell se stinge din viață la proprietatea sa din Germania zilelor noastre, chiar la aniversarea vârstei centenare.

Până la urmă romanul Melaniei Cuc reflectă o lume oarecum insolită, aflată la marginea fragilității și incertitudinii, dar atractivă și plină de farmec. Talentul cu care Melania Cuc reușește să te țină captiv în propria-ți lectură este deja binecunoscut. Eu personal i-l recunosc aproape în toate scrierile sale care mi-au căzut în mână.

Pe ansamblu, scrierea Melaniei Cuc este una fascinantă și tulburătoare. O povestitoare care, abordând frontal un psihologism împins până la limitele de sus ale inocenței și/sau culpabilității, ne dezvăluie din minunata sa tolbă lucruri stranii, dar de o uluitoare frumusețe și gingășie.

Judecând după titlu și făcând corelația cu subiectul captivant al cărții, am putea crede că o soluție ca oamenii să-și găsească sensul propriei existențe ar putea fi aceea de a se elibera din vis, de a-și dori la un moment dat ca acesta să se disipeze și să dispară în neant. Totuși, în pofida acestei tentații, lupta fantastică cu visul e necesar să existe în fiecare din noi.

Cartea Melaniei Cuc este, în parte, și un rechizitoriu în dosarul războiului. Dar nu numai. Ea ne vorbește despre realități convingătoare, accentuând și mizând pe un realism crud, din care lasă să se scurgă viața adevărată, plină de autenticitate socială și psihologică. Dar putem descoperi totodată și câte ceva din ineditul vieții, putem "revedea" viața și ca o mare necunoscută, putem fi incitați de reflexele umbrelor, de angoasele unor personaje, de fulgurații de tot felul.

Dar o carte vorbește și singură, iar dacă o veți citi, veți recunoaște asta din plin! Paginile romanului oglindesc, surprinzător de exact, satisfacția mea finală, pentru care nu pot decât să aduc recunoștință harului pe care îl poartă cu ea, la fiecare pas, Melania Cuc.

Am o vorbă și tind s-o spun cu curaj acum, după lectura acestui roman: este o carte care trebuie sărbătorită!

COMUNICAT DE PRESĂ

„Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a XVII-a

Înscrieri pe www.romeojulietalamizil.ro

„Mizilul strălucește în mijlocul tuturilor, până acuma ca reședință de subprefectură și ca una din cele mai importante centre politice ale țării. El datorește însă în mare parte importanța sa activității, energiei și devotamentului lui Leonida Condeescu. Se poate oare zice Termopile fără a zice Leonida? Nu, desigur. Ei! tot astfel, cine zice Leonida, zice Mizil. Mizilul nu se poate concepe altfel; dar nici Leonida.” (I.L. Caragiale, „O zi solemnă”)

Au început înscrierile la Festivalul internațional de poezie, epigramă și umor „Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a XVII-a. Formularul de înscriere se găsește pe www.romeojulietalamizil.ro, iar intervalul este 25.09.2023-20.12.2023. Prin poștă, se pot trimite materialele pe adresa: Bădicioiu Laurențiu, L.T. „Grigore Tocilescu”, N. Bălcescu, 111-113, Mizil, Prahova, cu mențiunea *Pentru Festivalul internațional „Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a XVII-a*. Materialele trebuie să aibă motto pe plic. În plicul mare va fi altul închis, având scris pe el același motto. Se menționează numele, vârsta, secțiunea, titlurile textelor, e-mailul, adresa, numărul de telefon, ocupația. Secțiunile festivalului sunt două, una destinată adulților, care are, la rândul ei, două subsecțiuni:

1) *Epigramă*, la care se trimit patru epigrame, dintre care una are ca temă impusă schița „O zi solemnă” *, de I.L. Caragiale și 2) *Poezie*, la care se trimit trei poezii, dintre care una trebuie să aibă elemente de prozodie. Cealaltă secțiune este destinată elevilor, având aceleași subsecțiuni și reguli. Pot participa tinerii români... de orice vârstă de pretutindeni (peste 14 ani). Regulile detaliate pot fi găsite pe www.romeojulietalamizil.ro
Premiile sunt de 4000 de lei pentru ambele secțiuni și au numele unor personalități născute în Mizil: George Ranetti, Grigore Tocilescu și Agatha Bacovia.

Festivalul este susținut de Fundația Culturală „Romeo și Julieta la Mizil” în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean și Consiliul Județean Prahova, Primăria Mizil și Consiliul Local.

Invitați sunt dl. prof.univ.dr. Ion Bogdan Lefter și Ducu Bertzi.

De-a lungul anilor, la festival au fost prezenți: Solomon Marcus, Ștefan Cazimir, Adrian Cioroianu, Dan C. Mihăilescu, Varujan Vosganian, Daniel Cristea-Enache, Mircea Ionescu Quintus, Teodor Baconschi, Mihai Cimpoi, Valeriu Matei, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija, Vasile Tărățeanu, Corneliu Leu, Nicolae Dragoș, Mihai Stănescu, Marian Preda, Sorin Preda, Lucia Olaru Nenați, Sorin Roșca Stănescu, Mircea Dinescu, Daniela Vlădes-cu, George Corbu, Alexandru Mironov, Dan C. Lupescu, George Stanca.

*Epigramiștii se vor inspira din cunoscuta schiță caragialiană, care are ca temă orașul Mizil.

Coordonatorii proiectului: Laurențiu Bădicioiu, Victor Minea, Maria Teodora Bădicioiu și Alexandru Vasile Minea

FUNDAȚIA CULTURALĂ „ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL”
PREZINTĂ
**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE POEZIE, EPIGRAMĂ ȘI UMOR
ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL**
EDIȚIA A XVII-A
Mizil, 27.01.2024

INVITAT

POT PARTICIPA TINERII ROMÂNI...
DE ORICE VÂRSTĂ, PESTE 14 ANI

PREMIILE TOTALE: 4000 DE LEI
• ELEVII AU SECȚIUNI DEDICATE
• MARELE PREMIU „GEORGE RANETTI”

INVITAT

PROF.UNIV.DR. ION BOGDAN LEFTER
LA POEZIE ESTE GIRAT DE „LITERATURA DE AZI”
DUCU BERTZI

ÎNSCRIERI pe www.romeojulietalamizil.ro
25.09.2023-25.12.2023

Casa fostului primar mizilean Leonida Condeescu (1901)

COORDONATORII PROIECTULUI:
LAURENȚIU BĂDICIOIU, VICTOR MINEA, MARIA BĂDICIOIU, ALEXANDRU MINEA

COORGANIZATORI

PARTENERI ȘI SPONSORI

Logo-uri ale partenerilor și sponsoriilor: Radio România Actualități, Radio România, TVR, Eversted, CANTIERA MIZIL, Observatorul Prahovean, DIAMOND, BINA 2200 1433, AMIS, PRAHOVA, BOEMA, NEWS ONE, IEM, LUMINA, Telorama, mecano.ro

Nicolae ROTARU

SATIRE DUHURILOR RELE

A trecut și Dumitru Augustin Doman în rândul celor cu șapte decenii de acasă. Și ca să se știe și epic, cu ajutorul Editurii Limes, a scos o carte de proză (Omul cu drujba roșie și alte povestiri), conținând 36 de povestiri (texte recomandate în lumea care se duce Dumnezeu știe unde, pe repede înainte, cum e o vorbă, așa încât să aibă timp dacă e și apetit pentru lectura de acest tip!), în 140 de pagini capabile să acopere tematic, două aspecte simultane, aparent paradoxale, absurdul tragic și voioșia curativă, care-s legate prin cunoscutul fir trainic narativ zis râsu-plânsul.

Subiectele din imediatețe sunt gârlă (așa zicând Argeș, autorul locuind chiar pe malul râului, în cetatea de scaun valahă a ctitoriei lui Neagoe Basarab via Meșterul Manole) sau căcălău (cum sună un termen vechi al abundenței rostit de un țăran către suveranul Carol I, suveranul și toți ai lui avându-și necropola în Curtea de Argeș care l-a acceptat și pe olteanul cu ștaif din Șovarna Mehedinților, ce a zidit ani în șir, mai la sud de domiciliul actual, în chiar inima județului, cetate a autoturismului românesc Dacia rămas celebru și azi, revista de fală literară și elevație culturală „Argeș”, de care concitadinul și rezonatorul Urmuz ar fi fost mândru.

DAD (ce duce cu gândul la altă siglă de confrate celebru: DRP) este un arhitect de publicație, un condeier cu exercițiu jurnalistic, un scriitor cu măiestria narațiunii, liricii și criticii, care se-nvrednicește s-adune între coperte, scintilații de tip cehovian (a observat asta chiar prietenul său Adrian Alui Gheorghe care-l prezintă și acum), micro-narațiuni cu un cârlig satiric cu care să poată fi agățate în cuie ale lui Pepelea, spre a fi văzute, degustate și apte să inspire onomatopee ale surprizei, complicității, aprobării, uimirii, optimismului participativ.

Personajele sunt, în special, prototipuri din vecinătățile urbei domiciliare, ale localității natale dau ale orașului ultimului job. De la posesorul drujbei roșii cu care face năstrușnicii incredibile culminând cu dărâmarea odăiței lui moș Onea, care evoluează în povestirea de deschidere, până la lupta cu votca a unor gropari militari ce pregăteau mormântul unui mare defunct, dovedindu-se mai apoi că locul nu fusese ales bine însă nu mai avea cine să repare greșeala, fiindcă soldații căzuseră la datorie învinși de licoarea poloneză, împreună cu comandantul lor bălbâit și, așisderea, pilit ori de la jocul de șah al lui Moșmondeanu cu sine însuși, în timpul izolării pandemice până la drumurile la biserică ale unui moșneag ce vrea să revadă evlavioasele ce i-au fost cândva partenere de aventuri erotice, ori de la gâlceava invidiei dintre doi vecini (Ilie Albu și Vasile Negru) care și-au cumpărat din târg un cal negru primul și unul alb celălalt, ceartă sfârșită cu transformarea în preparat culinar al celor doi bidivii și cu împăcarea părților la un țuică, până la comportamentul enoriașilor unei

biserici ce reușesc să strângă contribuții pentru a se picta tablourile tuturor sfinților propuși de preot, mai puțin pe al lui Terapont, al cărui spațiu rezervat pe zidul ctitoriei a rămas neocupat, toate textele sunt de o subtilă epicitate și o surprinzătoare morală condensată. Parte dintre povestiri au mai fost scoase individual în lume, de încercare, prin rețele de socializare sau reviste literare, dar acum când răzlețele și rătăcițiile s-au reunit ca bijuteriile adunate într-un sipet, strălucirea licărelor devine o reflexie diamantină a misterelor și magiei de care numai un orfevru ca DAD de vădește meșter.

Fie că e vorba de un preot sfințitor de mașini de lux, fie de un colonel de jandarmi rezervist care intră în politică pentru a-și primi un unu la sută din salariile celorlați, fie de un vestit chirurg ca Mătase, teoretician de talie internațională, dar care nu poate opera că leșină la vederea sângelui, fie că urmărim povestea singurului judecător incoruptibil dintre miile de confrăți, pentru care se propune realizarea unei statui, fie că citim despre modalitatea rizibil-șocantă de a cuceri Argentina (numele unei fete!) și a o răpi de la părinți cu un TAB al NATO sau despre nararea șocant-rizibilă a morții succesive a doi prieteni, ca urmare a aceluiași accident, urmate de parastase concurențiale făcute de consoartele văduve, fie că râdem amar constatând cum Glad se ceartă cu amicul Menu-mur, ultimul folosind, în ascuns, energizante, pentru îngrășarea porcilor și, în fine, concursul de infrațiuni ale făptașilor succesivi (hoți de gazolină, jandarmi, polițiști și angajați de patron) sau găselnița unor vânzătoare de cărți recuperate de la gunoi de a se folosesc de numele unui mare scriitor prieten cu

(continuare în pag. 22)

Lina CODREANU

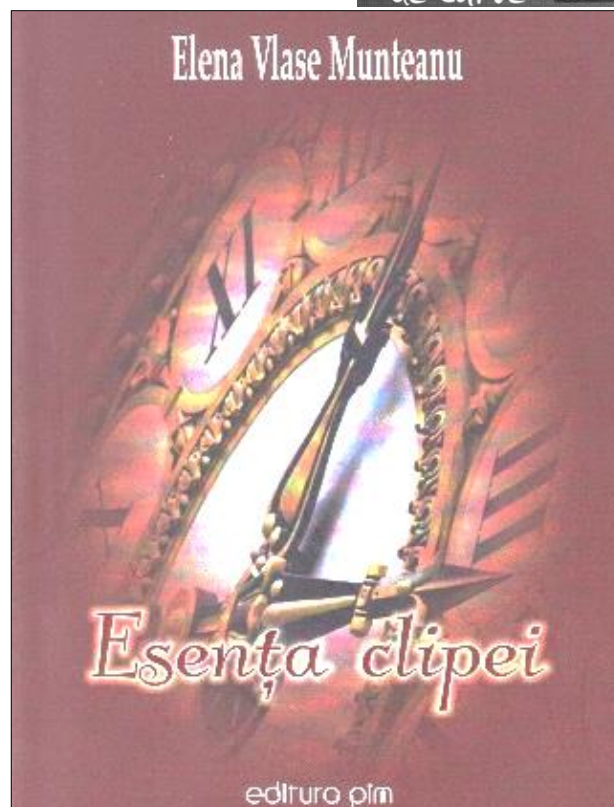
Înfiorări de-o clipă

Profesoara Elena Vlase Munteanu se afirmă cu tenacitate în sfera intelectualilor care au și alte înclinații, dincolo de activitatea didactică. Se observă acest fapt în coerența participărilor doamnei la activități culturale zonale, în consemnarea numelui în diferite lucrări istorico-lexicografice și, mai ales, în producțiile literare, oficial, acest volum fiind al șaselea după *Șlefuitorul de cuvinte* (2011), *Freamăt de gânduri* (2011), *Ecouri* (2013), *Febre* (2018) și *Freamătul pământului* (2020). Recent, în 2023, a apărut la Editura Pim din Iași, o altă carte cu versuri, *Esența clipei*, prefată de Petronela Angheluță și îngrijită de Rodica Rodean.

Într-o cronică la volumul *Freamătul pământului*, apărut anterior, sesizam o îngemănare a ecourilor cuvintelor, adică „vocea pământului” cu „vocea poetei”. Aici observ că Elena Munteanu își redirecționează perspectiva dinspre terestralitate spre cosmicitate, fiindcă există un magnetism solar vizibil în cadență contrapunctică pe tot parcursul cărții. Dintru început, un ciclu solar e reprezentat de invocații adresate astrului suprem în poeziile: *Soarelui; Soare, tacil; Partea mea de soare*. Atoate-veghețor, soarele trebuie să mențină armonia lumii, să drămuiască timpul, să reverse strălucire-n vastitatea omenirii, dar e invocat și ca muză inspiratoare-n microuniversul stilistic al artistei: „Cronometrează timpul, și năruie, și sapă./ Tu dă o strălucire în undele de apă./ Răceala dimineții topește-o-n univers/ Și dă un zâmbet lumii și mie-o rimă-n vers” (*Soarelui*).

Astrul polyvalent are energii incomensurabile, dar și minore atribute umane, fiind *părinte ideal, prieten, muză, stăpân*... Lui îi adresează poeta imboldul existențial, „voința de a trăi”, cum o numea Schopenhauer: „Vreau partea mea de soare,/ Vreau partea mea de cald,/ Crâmpeliul de lumină în care să mă scald”. Nu altfel sună chemarea dinspre finalul volumului, ce amin-tește de invocarea goethiană („Clipă *rămâi*, ești *atât de frumoasă!*”, *Faust*), dar care întrupează în textul omonim - *Vino la noi!* – și dorințele exprimate într-o dezarmantă familiaritate (*mai vino, oprește-te, rămâi, zăbovește*): „Rămâi o clipă doar, pe masă,/ Și din căldura ta ne lasă/ Pribeagă rază maiestuoasă”. Credem că aceste componente stilistice conduc la... și motivează titlatura volumului: *Esența clipei*.

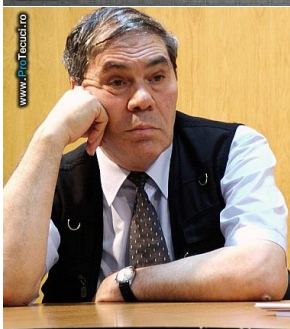
După cum reiese din titlu, asemenea altor contemporani nici scriitoarea Elena Munteanu nu poate ieși din centrifuga tematică – Timpul. În schimbarea marelui univers și a lumii mărunte, conform cu dictonul lui Heraclit *Panta rhei* (*Totul curge*), domină eterna ritmicitate:

te: „Se face zi, se face noapte,/ E lumea-n veșnică mișcare/.../ Se-aude timpul în cadență,/ Scandând a lumii existență” (*Cadență*). Măsura timpului o dă raza de soare („gramul de esență”), însă poeta îi cântărește magnitudinea prin suita de întrebări (fără răspuns) ce-i bântuie liniștea din toamna vieții, vizibile în: *Fuga de frig; Unde îți găsești liniștea; Ce să fac cu timpul meu?; Întrebări; Cum poți să zbori prin nori și vânt?; Gânduri... întrebări* etc. În realitate, lungile chestionare sunt modalități de căutare/descoperire a sinelui poetic. Tristețea și tăcerea au săpat tenace și dureros în imaginația și sensibilitate de artist, atunci când cei dragi au plecat „dincolo de soare” (*Crâmpeli de-albastru-n ochii tăi; Fire de gând țes; Căutare.. regăsire; Părinții noștri; Tăceri*) ori când auto-înstrăinarea copilului îi pustiește sufletul (*De ziua ta; La anii tăi; Copil; Gândul meu; Băiatul nostru*). Din acest unghi de vedere succesiunea anotimpurilor nu e observabilă în cromatica și mișcarea optimistă a vieții ca-n pastelurile lui V. Alecsandri ori G. Coșbuc. Toamna cu zilele „de miere și de aur”, de pildă, îi dă „fiorul rece și-amara devastare” (*Strălucirea toamnei*) și o împovărează cu solitudini mature, cu pesimiste prefirări filosofice („Și nimeni nu vine la noi/.../ Absența prezenței ne doare”, *Gânduri*) ori cu fiorul fricii („Apare spaima pentru gerul-ger./ Se simte teama peste alba fire”, *Impresii*).

Firul tremurat care străbate ritmic radiografia sensibilității lirice a Elenei Munteanu este *teamă*. De multe ori versurile scot la iveală o tulburătoare frică existențială, de ordin fizic și metafizic, generată de singurătate, de trecerea timpului, de pierderea valorilor societății prin care s-a format ca om, de stingerea universului... Peisajul nocturn, așteptat de lector în *Miraj de noapte*, este scuturat de podoaba romantismului, dispându-se abrupt într-o atmosferă stresantă: „Mă adâncesc în noapte/ Și mi-e teamă/ De largul întuneric /

(continuare în pag. 22)

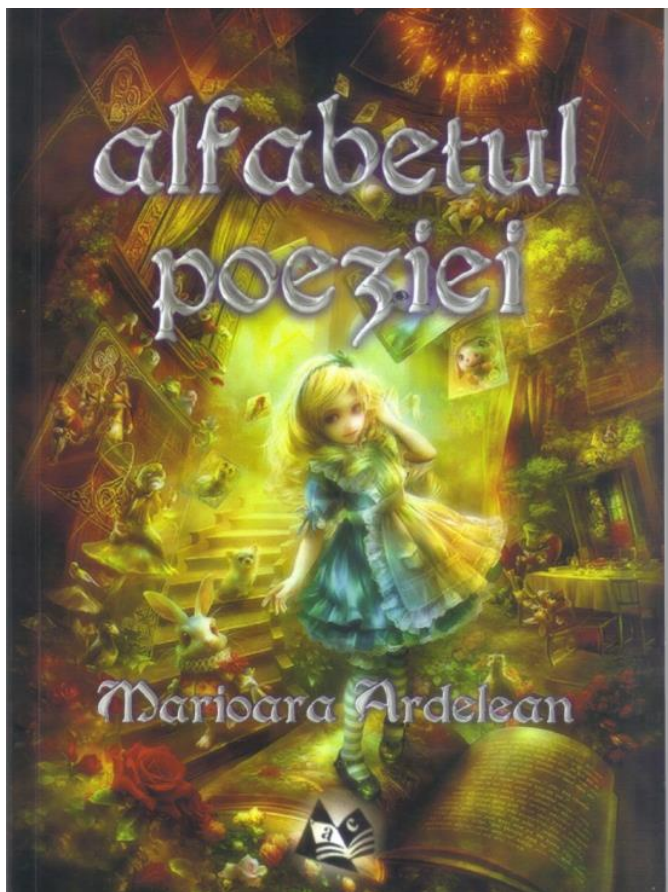

Ionel NECULA

Alfabetul poeziei

Cu o întârziere nescuzabilă, a ajuns pe masa mea de lectură o carte mai puțin obișnuită - **Alfabetul poeziei** (Editura Armonii culturale, Adjud, Vrancea, 2017) – destinată copiilor, dar, de fapt, autoarea Mărioara Ardelean mărturisind o maturitate de creație ce se poate drena fericit în orice gen literar și-ar propune.

Beneficiind de o prefață generoasă și puțin didactică, semnată de profesoara Elena C. Petruț, cartea d-nei Mărioara Ardelean are o adresă exactă: prichindeii preșcolari cu inocența lor genuină, cu naivitatea lor plină de candoare și cu acea curiozitate angelică, niciodată deplin împlinită, prefigurând intelectualul de mai târziu.

Există un alfabet al poeziei? Bineînțeles că există, dar pentru a-l așeza în expresie lirică trebuie să dai în mintea copiilor, să redevii copil - harnic, năzdrăvan și isteț - care ridică sala în picioare, la serbări, când recită poezii precum *Banii muncii* sau *Prințesa mării*. Și mai trebuie ceva: mai trebuie ca poetul să știe să dea versului fluiditatea firească, să curgă precum havuzul din grădină, uitat cu robinetul deschis, să penduleze între naivitate și inocență și să facă din fiecare întâmplare o lecție de viață.

Or, Mărioara Ardelean are aceste abilități, Știe să observe manifestările nepoțelor, știe să le asculte dorințele, știe să le împlinească toate capriciile și știe, la nevoie, să joace șotron cu ei. Și copiii simt că-i de-a lor, că-i *de gașcă*, o includ în jocul de-a mijoarca și-ntr-o două reprize de joc îi citesc poeziile. *La bunicii de la sat/ De toate am învățat/ Să dau grâu la porumbei/ Grijă cum să am de ei// Gâștele să le păzesc/ Vulpea hoață s-o gonesc/ Când s-apropie încet/ De cotețul cel cochec (La bunici).*

Ferice de bunicii care au așa nepoți, dar și de nepoții care au așa bunici. Împreună alcătuiesc o lume - o lume crocantă, glazurată și cu aromă de levănțică ținută la icoana din *Casa de curat*.

Dr. Iuliu MORARIU

Povestiri altfel din și despre Rusia

Ludmila Ulițkaia, *Oamenii țării noastre*, trad. Gabriela Russo și Luana Schindu, Editura Humanitas Fiction, București, 2023.
Dr. Iuliu Morariu

Ludmila Ulițkaia s-a făcut deja cunoscută publicului românesc prin intermediul unor texte precum: *Înmormântare veselă* (2005), *Soniecika* (2004), *Medeea și copiii ei* (2019), *Cazul doctorului Kukoțki* (2020), *Fetițele* (2013) și *Minciunile femeilor* (2005), *Al dumneavoastră sincer*, *Șurik* (2008), *Daniel Stein, traducător* (2011), *Imago / Cortul verde* (2016), *Scara lui Iakov* (2018), sau *A fost doar ciumă* (2021), apărute în ultimele două decenii la editurile Humanitas sau Humanitas Fiction din capitală, în veșminte grafice elegante și traduse într-o manieră elegantă. Cu un palmares impresionant, peste trei milioane de exemplare de cărți vândute și o lungă listă lungă de premii, ea se numără între scriitorii mari ai momentului, reușind să stârnească interesul feluritelor categorii de cititori.

În *Oamenii Țării noastre* (București, Humanitas Fiction, 2023), ea propune o antologie de povestiri care surprinde deopotrivă sub aspectul narativ, cât și în ceea ce privește mesajul transmis. Prosopografii, pasteluri, ori alte aspecte similare, vin să definească un tablou complex în care cititorul e invitat când să acompanieze biografia unui destin marcat de felurite

(continuare în pag. 22)

sinuozității, când să emită judecăți cu valoare morală, ori să se teleporteze în timpuri recente, dar totuși apuse, spre a le înțelege mesajul, ori a le deoala metehnele. Fiecare poveste are izul specific și-l transpune pe cel care-și găsește răgazul de a adăsta asupra ei într-o lume care prinde viață, aievea parcă, sub ochii lui. Deși se dorește o critică adusă vremurilor comuniste, lucrarea are relevanță și sub aspect sociologic, sau psihologic. Ulițkaia reușește să contureze realități, interacțiuni, să aducă în prim plan dinamica unor relații inter-umane și să sublinieze, prin intermediul unor descrieri întocmite cu meticulozitate, sau prin cel al dialogurilor, trăsăturile anumitor stări, ori concepții. Iată un astfel de exemplu:

„În general, Vorobiova se simțea inferioară Mașei, deși Mașa învăța prost, iar ea eras premiantă. Există un element ascuns, discret, care explica totul: pe lângă mama Mașei, care avea un renume, existau o casă cu totul deosebită, o casă de vacanță și o mulțime de alte lucruri mărunte de mare însemnătate. Cu toate că avea doar zece ani, Mașa era devotată ideilor partidului, fapt care pe Vorobiova o lăs rece, dar nu putea să uite cât de amarnic plânsese Mașa anul trecut când anunțaseră moartea tovarășului Stalin, ce vârtos îi curgeau lacrimile printre degetele roz, lipite de față, cum i se zbăteau aripioarele șorțului negru, în vreme ce Vorobiova suferea din pricina singurătății, a firii sale îngrozitor de insensibile”. (p. 219).

Ludicul nu lipsește nici el. Uneori e pretextul descrierii unor momente care evocă clipe dintr-o copilărie plasată cronologic în aceeași epocă. Un astfel de exemplu e povestirea „Rața” (p. 246-247). La polul opus se găsesc istorisiri precum „O călătorie cu spaima” (p. 261-268), sau cele în cadrul cărora sunt prezentate pasaje din cadrul diferitelor călătorii întreprinse de către cea în cauză. Aici descrierile alunecă pe alocuri înspre balzacian, scriitoarea insistând asupra detaliilor aidoma unui pictor care-și dorește să redea cu cât mai multă fidelitate un anumit tablou. De pildă:

„Ne ducem fiecare în camera ei. A mea e uimitor de frumoasă: totul e stilat și luxos. Totul – un pic prea mult. Dar ceva îmi lipsește. Toaleta. În cameră nu e nici baie, nici closet. Așa ceva nu se poate! Asemenea lux, și toaleta pe coridor. O sun pe Hannah. Vine la mine. Suntem total nedumerite. Ies pe hol în căutarea toaletei comune, a dușului. Nu e nimic de felul acesta. Măsuțe, dvane, flori sunt. Cu asupra de măsură.

- Sun acum, spune Hannah și ridică receptorul.

Între timp deschid ușa șifonierului triplu compartimentat, să-mi pun haina de ploaie. Ușița din mijloc e intrarea în baie. Și încă ce baie! Cu flori naturale și o trusă completă de articole de toaletă, inclusiv un halat și cremă de față!” (p. 274).

Scrise cu talent și eleganță, bogate în metaforă, care nu dă totuși un caracter de artificial demersului, *Oamenii Țarului nostru* e o carte care se adresează oricărui tip de cititor. Celui dornic să descopere comunismul și să dibuiască, printre rânduri, mesaje subînțelese îi oferă din belșug informații în acest sens. Celui care-și propune să descopere o carte de literatură bine alcătuită îi satisface curiozitatea și dorințele. Iar doritorii de investigații sociologice, pasaje psihologice, ori meditații filosofice, vor găsi de asemenea aici suficiente pasaje care să le ofere surse pentru eventuale interogații, ori pentru potențiale radio-

grafii ale unor vremuri, oameni și locuri. Căci autoarea reușește să scrie într-un mod plăcut un text complex care se citește ușor și din care, cu siguranță, cu toții avem câte ceva de învățat.

(urmare din pag. 19)

arhiepiscopul (bănuiesc cine!) pentru a obține spațiul comercial, bijuteriile epico-satirice și umorist-ludice se succed ca metaniile pe un șnur și nu-ți dau voie să-ntrerupi degustarea.

În final, lectura pare ca o siestă, unde sunt înghițite pentru lecuirea de plictis ori de neajunsuri, cu buzele ochilor, aceste adevărate pastile de leac, binefăcătoare stomacului minții. Nu degeaba autorul, părinte al mai multor asemenea prunci de mucava, beneficiază de aprecierea confrăților și primește bine-meritate premii literare. (06.09.2023)

(urmare din pag. 20)

Ce mă cheamă // Sinistra unduire / De aer mă-nfioară”...

Pentru încurajarea și alungarea temerilor firii ome-nești, eul liric caută obstacole fizice de autoapărare (zăvor la poartă, clanță la ușă, perdele), precauții contemporane, de altfel, însă neliniștea esențială se iscă dinlăuntrul trupesc, singura nădejde fiind „o rugăciune la Domnul și Maria” (*Exerciții de singurătate*). Mediul dezolant („Case vechi, părăsite, ziduri triste și reci”, *Spaima*), himerele onirice (*Spaimă și somn*), teroarea de fenomenele meteorologice (frig nemilos, ploaie rece, ceață deasă) sunt alte surse de teamă, dar pe toate le-ntrice spaima de moarte, de „frigul veșnic”: „Mă tem de durere, mă tem de sfârșit” (*Răni*) precum și „Mă tem de-a timpului chemare/ Mă doare gândul pentru depărtare” (*Gândul meu*). Amintită fulgurant în poezia *Frică (I)*, vindecarea de spaima morții este strălucit transfigurată sub lupa filosofiei mioritice ori eminesciene, în poemul *Frică (II)*: „Și-am să mor de frica fricii/ M-or veghea, albi, licuricii./ Și-am să mor de mare frică,/ Bate vântul, frunza pică./ Nu-i nimică./ Nu-i nimică.”

Menționez, spre finalul prezentării, optimizantul imn adus vieții polimorfe în poezia *Slavă*, valențele muzicale date de ideatica și prozodia populară din compozițiile *Orb* și *Descântec*, precum și reflecțiile de autor, motivante pentru ideea că lumea noastră se află-n „clipa cea repede” (Eminescu), adică într-o fugară trecere prin universul dat: „viața-i încercare grea” ori „viața-i spulber,/ Viața-i vânt”.

Remember!

Emilia AMARIEI

Fetușii-gânduri

am cicatrice pe suflet
de la sârma ghimpată
din grilajurile sociale
pare că un satâr nevăzut
încearcă să mă tranșeze
dar eu am grijă de fetușii-gânduri
îi ocrotesc în miezul inimii
și întârzii nașterea lor până când
se decide calea pe care să umble drept

în mantaua smereniei
se germinează semințele spiritului
încrustate în tot ce mă înconjoară
învăț acum îndelunga răbdare
ca să mă înveșmântez cu evlavia
celui ce biruiește lumea
emit și receptez semnale
de la copacii care mă cunosc
ei vestesc pădurii sosirea mea
(au căi superioare de comunicare
și mă scanează atent
comparând datele cu cele
salvate pe suporturi eterice)

învăț să-l aud pe Dumnezeu
între două gânduri
invoc duhul copacilor
să mă ghideze în timp
ca să culeg fructele mature ale cunoașterii
să le păstrez în memoria mea spirituală
spre folosul conștiinței universale
să nu dărâm, să nu poticnesc
să nu creez bucle, mă supun naturii
care are propria inteligență
conectată cu a mea
și cu a toate cele ce sunt în ființă

percep inteligența materiei
viața din stânci și din plante
mă încarcă prin simpla atingere
observând-o, îmi spun deseori:
o, biet pumn de pământ, credeai că ești
o ființă superioară ce stăpânește totul
că tu ai descoperit
căile moderne de comunicație
dar, natura are fibră optică
de sute de mii de ani, miceliile
transmit prin pământ informații
toate regnurile au viață socială
în zadar, omule
te-ai crezut buricul-pământului!

am aflat că dețin șansa de a locui
într-un con de lumină aurie

densitatea lui știrbește pumnalele
oricărui cuvânt de joasă frecvență
doresc să spun o poveste
ca o esență a tot ce am rostit rău sau bun
invoc Merkaba să transforme
risipa de cuvinte, în ceva măreț
căci în carnea mea se află mărturia
că sunt zidită și din elemente astrale
și mă întreb de ce o minte tânără
locuiește într-un corp care îmbătrânește
oare ce nu știu, ce mă ține captiv
cum să găesc cheia spre ritmul anabolic
știind că, prin mine se conectează
cele de sus cu cele de jos
fiindcă sunt copilul Mamei-Pământ
și al Tatălui-Cer

Șarade

cu devieri de la direcție
încerc să traversez câmpul minat
dintre mine și tine
stânga – dreapta se clatină
fața mi-o iau niște umbre
din spate mă-împinge un vânt nesuferit

umblu la tabloul de comandă
fixez un reper și umbrele dispar
se oprește vântul
dar, se pare că nu mai știu
unde mă află și încotro merg

cred că voi face o baie de soare
chiar în centrul acestei șarade
mă voi juca de-a v-ați ascunselea
prin puful norilor dezlânați
până când voi topi nesiguranța
cu suflarea nebuniei mele

nodul rutier în care poluarea fonică
devastase urmele vieții
va dispărea făcând loc ierbii
ca să nu i se mai audă bocetul
de sub asfalt
până în inima stelelor
poate așa voi recunoaște
lumina vechilor cărări

Din țânțari, armăsari

mă rătăcesc în miezul unui gând
și dau cu imaginația
de pereții transparentți
ridicați de inteligențe superioare
nu știu cum de nu se dărâmă
plafonul sub care mă zbat
când fac din toți țânțarii
armăsari înaripați
și dragoni cu putere în cozi
eu dintr-o lacrimă adun sare
cât dintr-o ocnă
iar durerea are venin de cobră regală
câteodată simt cum pândește
o depresie uriașă după colț
mă înarmez cu tot arsenalul

(continuare în pag. 24)

(urmare din pag. 23)

furiei acumulate
dar, când începe lupta
observ cât de fragilă este
cum se topește și dispare

orice om este pentru el însuși
un potențial răufăcător
îmi spune frica
prind curaj, dar când o înfrunt
o găsesc tremurând de frica ei înseși

Moment curbat

știi momentul acela curbat
ca durerea de măsea la miezul nopții
nebunia și fonată ascunsă între cearșafuri
când mioriăie pe antenele gândului
pisici alungate din registrul cu priorități?

atunci vine furtuna din toate unghiurile
flash-uri din fundul de ochi
anunță migrene spre dimineață
te răsuțești fără încetare
căutând o combinație între perne
ciulinii crescuți din saltea
și tavanul convex ce stă să cadă

dacă mi-ai pași alături
să respiri, să taci
(la dreapta sau la stânga mea)
m-ai putea salva
din vortexul plâsmuirilor
m-ai smulge din hău
iar eu aș adăposti la pieptul tău
copilul din mine
mi-aș murmura cu smerenie mantrele
și niciun zvon insolent
înveninat de colții fiarelor
nu s-ar mai atinge de sufletul meu

Cromatică

din nimicuri viu colorate
îmi încropesc o scară pe care
să-mi urc sufletul la esența luminii
caut să rămân stăpânul ideii creatoare
ca să ating apogeul emoției pure
cuceresc piscuri călcând pe cunile răbdării
ignor cifrele din cartea de identitate
vreau să știu, să mai descopăr
nebunia aceasta e ca o rebeliune
pe care am primit-o în zestrea karmică

ador să privesc cerul nopții când
fulgurații aprind candelabrele văzduhului
ca și cum, ferite de ochii pământenilor
se încuscresc galaxiile
și nunțile se țin în mare taină

iubesc cerul zilei
cu priveliști semnate „Creatorul”
forța sa cromatică provoacă adâncimile mele
din umbrele acumulate germinez lumină
poruncesc să se ivească sori

pentru toate obscuritățile iminente
care pândesc la granițele sufletelor

Hecatombe

stânca lui Sisif îmi pare o joacă
iar muntele său, un deal dobrogean
acum știu că pot să demolez mituri
și chiar să creez precedente

ca iarba uscată se sfărâmă
sub indiferența dobândită
vorbele grele ce-mi țintesc inima

reneg hecatombele
nu mai deschid calea lacrimilor
căci pot, știu că pot să înving

doar spune-mi, universule
cum să rup lanțul karmic
al femeilor neamului meu?

cred că sunt ultima platnică
nimicesc orice acord
încheiat pe toată linia genetică
cu entități necunoscute
girez cu sângele meu
înrolarea christică
pentru abolirea noțiunii de păcat

Sorociri

este în regulă
să te simți singur uneori
chiar dacă treci
prin valea umbrei morții
nu te da bătut pentru că
ai fost predestinat
să susții cu energia ta
Planeta

orice te rănește constant
să dispară
fie ca ideile întunecate
gândirea excesivă și îndoiala
să iasă din mintea ta
claritatea pacea și calmul
să-ți umple viața
chiar dacă
soarele pare că nu te recunoaște
și stă ascuns într-o cochilie de cenușă
cerul, ca un scut împotriva luminii
își maschează albastrul după nori
continuă să luminezi cu inima ta
Pământul

Delia MUNTEAN

Când stihul devine stihie

Purtat de meandrele destinului prin diverse părți ale lumii¹, Sorin Cerin (poet, prozator, eseist, filozof și jurnalist) și-a creat în cei douăzeci de ani de la debutul editorial un portofoliu consistent, în limbile română și franceză², care a reținut tot mai mult atenția exegezei de specialitate. Operele sale - atât culegerile de poeme³ și de aforisme, cât și creația filozofică - sunt considerate lucrări de referință pentru uzul didactic în mediul universitar.

Dintre volumele în limba română publicate recent la editura bucureșteană Estfalia⁴, am ales pentru întreprinderea noastră placheta cu titlul *Dincolo de spațiu și timp*. Ea cuprinde, asemenea celorlalte din serie, un număr fix de 77 de poeme filosofice. Depistăm inclusiv din punct de vedere tematic complicități între tomuri, Sorin Cerin dovădindu-se fidel unor dimensiuni anume ale cunoașterii și ale existenței. Îl interesează îndeosebi felul în care individul contemporan își locuiește epoca și destinul, noua etică, păcatele societății de consum, metamorfozele politicului, hegemonia mass-mediei, pervertirea valorilor, slăbirea puterii cuvântului, condiția intelectualului și a creatorului, legătura cu transcendentul, atomizarea eului, (ne)fericirea, dezangajarea emoțională, văduvirea tot mai accentuată de sens a tot ce înfăptuiește omul postmodern, psihoza construirii și a întreținerii unei realități artificiale. Sunt obsesii ce preocupă autorul chiar de la primele cărți, ele fiind reluate în spirală, privesc mereu din alte unghiuri, adâncite, *răsucite* cu fiecare nouă abordare. Constituie totodată interogații adresate sieși, chestiuni ale căror răspunsuri înspăimântă prin evidența lor, dar pe care poetul-filosof, încă încrezător în capacitatea naturii umane de a-și găsi calea cea dreaptă, le socotește *slăbite* doar provizoriu. Așezându-le în poem, smulgându-le așadar din *tăcerea* lor - căci eul auctorial, atunci când nu apelează la gesticulația oraculară, își țipă adevărurile -, obligă cititorul la conștientizare. Îi declanșează starea de alertă.

Un alt element comun îl reprezintă valorificarea insistență, aproape agresivă, a majusculei, semn al puternicelor combustii interioare - nu doar ale creatorului, ci și ale poemului, silit el însuși a-și clama obsesiile -, dar și consecință grafică a nevoii de a evidenția, cu riscurile aferente, valențele conotative ale unor simboluri (Timp, Adevăr Absolut, Clipă, Naștere, Moarte, Deșertăciune, Sens, Cuvânt, Destin, Paradis, Societate de Consum, Cale, Suflet, Verb, Neant ș.a.).

Observăm, de asemenea, predilecția pentru un anumit algoritm de organizare internă, cu un incipit constatativ (*Pietre de Drum, Miresele Existenței, Albiile unor Sensuri giratorii*), sub formă de interogație, uneori retorică (*Trupuri de jar, Caii norocului, Lumina divină a unei Amintiri, Adrese de Cuvinte*), implorator (*Departamentul de Crimă și Pedepsă*) sau pregnant confesiv (*La butoniera Destinului, Ultimele puteri*), constituind un fel de ipoteză/premisă ori o revelație și urmat de argumentare sau de nuanțarea ideii, nu o dată apelându-se la definiții în lanț, ce ne duc cu gândul spre *listele infinite* ale lui Umberto Eco.

Deseori, același element declanșator e reiterat în versiuni diferite pe parcursul mai multor poeme (consecință, probabil, și a istovirii limbajului actual), operațiunea dovădindu-se mai degrabă *răsucire, tortură* (semnificații regă-

SORIN CERIN

DINAINTE
DE SPAȚIU
ȘI TIMP
-Poeme filosoficeEditura Estfalia
2022

sibile, amândouă, în fr. *torsion*) decât exorcizare a angoaselor. Nici gândurile nu respectă întotdeauna o succesiune logică, ele întrerupându-se reciproc, suprapunându-se: până la urmă, nici realitatea propriuzisă nu e năpădită de coerență. Apoi, multe dintre ele capătă veșmânt aforistic și pretind, prin urmare, o atenție aparte. Beneficiind de o energie distinctă, acestea le conferă semantică de sine stătătoare, mușai de inscripționat separat. Precum în piatră. Durabil, adică.

Împietrirea gândului în stih independent e evidențiată suplimentar de prezența virgulei la fiecare final de vers, chiar și atunci când pulverizează ideea („Pași încremeniți în calcule exacte, / par a merge spre nicăieri, / cu o precizie de ceasornic, / aflat pe peronul unei gări a Existenței, / unde trenul Timpului plin de Clipe, / pare să nu fi poposit niciodată, / în Sufletele noastre, / care nu sunt altceva, / decât o umbră a întregului Univers, / care există fără de noi, / cei de acum, / întrucât realul din fiecare, / este cu mult dinaintea noastră” - *Dinainte de Spațiu și Timp*), când aduce vătămări, din perspectiva lirismului tradițional, mlădierii și charisimei textuale („Scânteii zglopii de râsete isterice ale Conștiinței, / traversează oceanul de întuneric, / al Existenței, / devenind ninsori de foc, / peste maternitățile de Clipe, / care nasc Timpul, / Morții” - *Oceanul de întuneric*) sau când sfidează rigourile punctuației („credeau cu tărie, / că nașterea întregii lumi, / li se datorează lor” - *Mucuri*; „menirea lor de stele, / este să le ardă până la ultima pană” - *Adevăr Existențial*; „Adevărata înțelepciune, / constă în faptul de a învăța, / să înotăm până la lacrimi” sau „Încearcă să răzbească prin mocirla, / Cuvântului” - *Florile Zâmbetelor*).

Sub acest din urmă aspect, deși întreruperile provocate de virgulă violentează emisia discursivă, putem spune că ele dau seama de autenticitatea celor comunicate: relația cu poemul și opțiunea pentru o anume problematică aparțin, e limpede, unei ființe în carne și oase. Creația, în cazul de față, nu e doar un produs al imaginarului artistic, o izbită camuflare a eului biografic, ci și trecere în text a fapturii auctoriale în deplinătatea ei: cu experiențele sale, cu anxietățile

(continuare în pag. 26)

ce o traversează, cu vulnerabilitatea ei (căci știe că fiecare vers o expune osândeii Celuilalt). Cu respirațiile necesare mersului înainte. Cu adevărurile subiective și cu răscurile de toate zilele. Dezordinea stârnită de virgule e programatică - ea trădând ziduri ce opresc/temperează privirea asupra lumii și stăpânirea contingentului - și vizează (chiar dacă nu izbutește de fiecare dată) să ofere carate în plus monologului. Unul ce jinduieste să obțină empatia Celuilalt prin răgazul de timp pe care i-l propune și, deopotrivă, i-l reclamă. Pretinde însă un cititor cu stomac tare, iubitor de mirosenii puternice și dispus a digera crizele ce generează meditațiile poetice.

Urlet și blestem, discursul liric al lui Sorin Cerin traduce așadar confruntarea vie și permanentă a făpturii umane cu existența, dimensiune devoalată și de verbe precum: *a lovi, a ciopârți, a sfârteca, a încătușa, a înțepa, a tăia, a decapita, a rupe* (acesta din urmă inserat, de pildă, în structuri ca: „Mi-am rupt cămașa Zilei de pe mine, / pentru a-mi hrăni viitoarea Moarte” – *Ultimele puteri*; sau: „veritabilele Gândurilor, / care-și rup dinții în lemnul rece, / uscat și nemilos, / al Sicriului cu nume de Viață” – *Scuipând*) ori de construcții metaforice temerare, violente chiar, inclusiv prin redundanță („spini de cer”, „gheare de lacrimi”, „lame de soare”, „colții orelor”, „copite descărnate de gânduri”, „crematoriile infidelităților”, „potcoavele iubirilor”), împletind original concretul și abstractul („cârligele amărăciunii”, „acele ruginite ale depresiilor”, „ciuturile pasiunilor”, „zalele clipelor”, „asfaltul inocenței”, „tejgheaua viselor”).

În viziunea autorului, datoria de a supraviețui în ambianța actuală extenuază ființa, o abate de la preocupările spiritului. Pentru locuitorul contemporaneității, zilele sunt „gârbovite și nemiloase, / cu ele însele” (*Devenind moderni*), sunt pline de răni, sângerează (*Trupuri de jar*), viața transformându-se într-o rătăcire prin „labirintul aripilor frânte”, arse „până la ultima pană” de idealuri amăgitoare (*Adevăr Existențial*). E „Școala Durerii” (*Albiile unor Sensuri giratorii*), unde omul deprinde mersul „spre nicăieri, / pentru a descoperi, / ceva ce nu a fost acoperit, / niciodată” (*Ochii înlăcrimați ai Înțelepciunii*).

Sorin Cerin deconstruiește, în egală măsură, numeroasele iluzii în care își caută adăpost individul și comunitățile: consumul frenetic de bunuri și servicii (comportament de care adesea profită factorul politic, fiindcă deturneză poporul de la adevăratele probleme), etica hedonistă, inventarea de noi zei și credințe. Toate acestea – în viziunea poetului – macină și mai profund ființa, îi estompează încrederea în nemărginirea și în puterea clipei, înlesnind-grăbind drumul spre finitudine (*Caii norocului*). Golesc gândul și inima de adevăr, desensibilizează, pervertesc, alienează (*Uși de Priviri, Care trestii?, O lume care nu este a noastră, Devenind moderni* ș.a.). Imunizează ființa în ceea ce privește comportamentul înaintea unor coabitări fluide, precum bine/rău, adevărat / fals, valoare/nonvaloare etc. (deși, la nivel discursiv, ierarhiile sunt clar delimitate).

Binefacerile evoluției, bunăstarea materială, spectacolul mediatic, dreptul la diferență (de a fi tu însuși dincolo de orice imperative din afară), democratizarea nelimitată a cuvântului (cu accent pe cantitate, pe spontaneitate, pe afectivitate, în defavoarea substanței) – tot atâtea puteri pe care, odată dezlănțuite (altfel spus, îngăduite com-

plice), omul nu le mai poate stăpâni - îndulcesc, se pare, doar epiderma, furnirul. Ele nu mântuie. Sunt o simplă gură de oxigen, contaminat cu E-uri și promițând să estompeze anxietățile metafizice; sunt amăgitoare „Felii de Eternități care ard, / pe grătarele Timpului obscen, / pentru a fi servite de către Destin, / Morții” (*Buze lacome de invidii*). Echivalează, am putea afirma, cu un alt fel de *sminteală*, ce ne mână tot înspre derivă, către „portul fără de nume, / al unei Societăți de Consum Vise și Speranțe, / unde învingătorul va lua întreaga Deșertăciune” (*Oceanul de întunerice*). Oamenii sunt doar bieți actori „pe scena putredă a Societății de Consum”, jucându-și ca în transă, „într-o piesă mizerabilă și deocheată”, rolul programat (*Piesa Vieții*). Fiindcă sfârșitul e același, e irevocabil: „Adie a moarte, / în toamna îmbelșugată a cadavrelor de Clipe, / ce zac părăsite în morga întunecată a Fețelor, / trase, posomorâte, îngâdurate și abătute, / ce merg de când Lumea, / spre Nicăieri” (*Pe frunzele căzătoare*).

Moartea, temă obsesivă în lirica lui Sorin Cerin, îngenunchează făptura umană încă din zorii existenței („ne-a fost dat, / să fim vânduți Morții odată cu Nașterea” – *Oricât ai săpa*). Cimitirul crește odată cu ființa, destinul reprezentând „monumentul funerar” clădit în și de ea însăși (*Cariera de piatră a Sufletelor, Ora exactă a Fericirii*), o „ciorbă de infern” în care cloctesc „cadavre de Clipe aseasonate cu Iluzii” (*Paradisul Poluării*). Eliberarea nu mai vine din cer: Dumnezeu și-a pierdut aura din Cărțile Sfinte, fiind acaparat de instituții și de indivizi contaminați de *demonii pieței* (Pascal Bruckner) și care cultivă mai degrabă naufragiul spiritual, deprimarea și dezgustul de viață (*Putrefacție Divină*), incertitudinea, sacrificarea conștiinței în numele unor norme exterioare și al vechilor cazne: „Poate am dori un Dumnezeu, / chiar dacă ar fi străin de noi, / dar al Străinului din noi, / pe care Să-l implorăm să ne dea Libertatea, / unde bisericile găștilor machiavelice de interese obscure, / să nu mai existe, / iar în locul lor să clădim lăcașuri sufletești, / pline de flori ale Zâmbetelor, / înlocuind crucile supliciilor, / și coroanele de spini ale martirilor, / cu Fericire și iubire, / conștiinți fiind, / că nu vom mai fi noi, / pionii Societății de Consum” (*Să nu mai existe*). Autorul vitupează noua înfățișare a Bisericii („crâșma de azi a Absurdului” - *Florile Zâmbetelor*), morală pervertită a celor care o slujesc (dar care „ne condamnă pentru crimă, / de a fi noi înșine” – *Scuipând*), alterarea relației cu sacralul, proliferarea cultelor religioase (cu mitologiile aferente), căutarea împlinirii și a sensului în consum și în miezul lucrurilor. El urmărește cu spaimă *dezvrăjirea lumii* (Marcel Gauchet), laicizarea transcendenței pe măsură ce individul uman capătă tot mai multe puteri.

Așa cum au subliniat și alți exegeți, în spatele sarcasmului vizavi de manipularea prin instrumentarul religios nu se află o „lirică de provocare și de imprecare [...], ci dimpotrivă: [o] lirică de devoțiune disperată și înflăcărată”⁵. Revolta lui Sorin Cerin nu e ostentație gratuită. Este nevoie a poetului, creator la un alt nivel, de a experimenta o credință autentică și de a întâmpina Zeul cel Adevărat, implicat de a fi însoțit de acesta în demersul scriptural propriu:

(continuare în pag. 29)

Gheorghe STROIA

Poezia lui Gheorghe Amza sau Un posibil răspuns la neexhaustivitatea eternei dileme: „Mai avem nevoie de poezie?”

Motto: “Poezia nu este lacrimă, ea este însuși plânsul, plânsul unui ochi neinventat, lacrima ochiului celui care trebuie să fie frumos, lacrima celui care trebuie să fie fericit.” (Nichita Stănescu)

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Sincer, e ca și cum ne-am întreba: mai aveam, încă, nevoie de aer? E ca și cum am nega toate adevărurile scrise și viețile milioaneilor de oameni care au simțit, au gustat, ori au creat poezie. Și apoi, ce rost am mai avea dacă nu am ști că prin cele câteva cuvinte rostite, am putea deschide cerurile, aducându-i pe îngeri mai aproape? Că ne-am putea purta pașii, încercânați, prin Grădinile Raiului, la care altfel nu am fi îndrăznit, niciodată să visăm. Că am reuși să simțim sub picioare, tălpile arzânde ale Purgatorului, ce ne-ar conserva sufletele pentru o „mică” eternitate.

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Dar, câte lucruri s-au spus și de ce să credem că nu mai avem nimic a spune? Cum poți să nu îngemănezi într-o singură respirație veacurile de istorie cu speranța unei prezente clipe? Cum poți să fii, altfel, prinț și cerșetor, în același timp? Cum te poți îmbrăca, altfel, acoperindu-ți zdrențele sufletului, cu haina de hlamidă a nemuririi?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Astăzi, din nefericire, oamenii au uitat, din ce în ce mai mult, să fie Oameni. Că pe lângă hrana aceea strict materială a trupului (pâinea și apa vieții, cum se spune), au nevoie și de pâinea și apa imaterială a Poeziei. Ce poate să îți adape visurile, mai mult decât însuși visul? Sau ploaia aceea, pe care o simți căzând în culori, peste tine... o stare – o culoare, o picătură – un vis, un sunet – o armonie. Că anotimpurile nu sunt cicluri, ci sunt părți ale unei lumi ce se află în tine, în puterea ta. Ce poate să-ți astâmpere mai mult foamea, decât o cină romantică, alături de Muză? Să-i poți șopti, din când în când, dacă nu un vers, măcar un sunet? Și asta o va face fericită!

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Am uitat, cu de-săvârșire, am uitat! Să ne oprim în loc și să ne ascultăm respirația! Să ne putem lua, măcar pentru o clipă, inima în palme, pentru a-i simți vibrațiile! Oare am uitat să visăm? Am uitat să trăim? De ce să acordăm lucrurilor banale din viața noastră, o exacerbată însemnătate? De ce să facem din rutina cotidiană, motive de îngrijorare, de angoasă, sau chiar de lipsă de apetit pentru viață? De ce să ne lăsăm îngropați în munți de noroi, care ne trag la fund, fără șansa de a mai vedea, vreodată Lumina? De ce?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Am uitat să ne

despovăram de haina clipelor neplăcute și să ne motivăm pentru Viață! Am uitat să fim, din când în când, noi înșine! Să ne așezăm la masă cu propriile noastre gânduri, alungându-le pe cele ce ne fac viața : un dat – greu de suportat! Veți spune că visez și că, tot ceea ce spun, sunt vorbe ce nu au acoperire sau (pentru mulți) nici o relevanță. Dar, de ce să spun că nu trăiesc, dacă mă simt VIU? De ce să mă mint, aruncându-mi sufletul, șifonat, la coșul de gunoi al uitării?

Mai avem, oare, nevoie de poezie? De ce să cred că nu mai pot visa, când acolo...sunt EU! Acolo mă întâlnesc cu mine: demiurg, vis, univers, stare, clipă sau eternitate. Acolo, îl pot striga, pe nume. Și mă poate auzi! Acolo, mă întâlnesc cu El. Îmi spune că mă iubește și mă roagă să nu azvârl, într-o oarbă inconștientă, fărâma de Lumină pe care mi-a dat-o! Mă îndeamnă să fiu Om. După chipul și asemănarea Sa. Și pentru asta mi-a dat POEZIA. Nu atât puterea de a o crea (sunt Om – nimeni nu e perfect!), cât puterea de a o simți. Puterea de a mă regăsi, prin poezie! Indiferent dacă e a mea sau a altora.

Mai avem, oare, nevoie de poezie? Cineva spunea că El - Poetul - e spionul lui Dumnezeu! Da, este foarte adevărat! Prin El - Poetul, Dumnezeu coboară pe scările sufletului să aducă liniștea sau furtuna. Prin El - Poetul, Cerul și Pământul au răbdarea de fi frământate în palme: în palmele muritorului. Prin El - Poetul, omul va fi aruncat pe Cer și ridicat la rang de Constelație! Stau și mă întreb, acum: De ce mai avem nevoie de Poezie? Oare, ca să fim tot ceea ce altfel, nu putem fi? Oare, ca să evadăm din închisorile trupului și să ascendem la libertatea Universului? Oare, ca să fim... NOI?

Considerând că perorația anterioară a răspuns afirmativ, măcar în parte, la obsedanta întrebare: „Mai avem, oare, nevoie de poezie?”, putem spune că ele-

(continuare în pag. 28)

mentele constitutive ale poeziei pe care confratele nostru întru condei, poetul bucureștean GHEORGHE AMZA, sunt cele care răspund la câteva dintre motivele fundamentale pe care un creator de poezie le are în scrierea și, de ce nu, desăvârșirea operei sale literare. Structurată pe teme esențiale abordate cu persuasiune și perspicacitate, prezentul volum reia câteva dintre direcțiile peremptorii ce-i definesc opera: Natura, Iubirea, Timpul, Credința și, nu în ultimul rând, Revolta.

Acest al optulea volum al poetului bucureștean debutează cu un cuvânt înainte în versuri - „Pentru toți cei care...” - o dedicație scrisă din suflet, adresată tuturor celor care îi citesc și îi apreciază versurile, tuturor celor care reușesc să vadă, dincolo de cuvinte, adevăratele frământări ale poetului, faptele ori întâmplările care i-au marcat devenirea, oferindu-le tot atâtea motive de a-i fi și de a-i sta alături, în încercarea de regăsire: „Să zburăm împreună precum albatrosul/ Căutându-l între-ale Universului tâmples” sau „Pentru-a-nțelege-mpreună și a releva/ Tainele Sufletului și-a lui singurătate” ori „Pentru-a găsi frumosul din lumea largă/ Și-a primi-n cămara Sufletului Lumina divină”.

Acestei plăcute trude pe altarul cuvântului, poetul îi formulează idei generoase, justificându-și motivația de a scrie, ca pe un veritabil *modus vivendi*, de a-și reaminti mereu de natura sa profund umană, de sufletul său, ca scânteie din scânteia originar-divină. În acest sens de *ars poetica*, exemplificăm câteva titluri - „De ce scriu?”, „Poezia mea” - din care redăm un fragment reprezentativ: „[...]Prin poezie învăț mereu limba română / Și descopăr câtă frumusețe ascunde / Simt cum Dumnezeu mă ține de mână /Și-nțeleg importanța fiecărei secunde // Prin poezie mă descopăr în oricare clipă / Și-mi dăruiesc Sufletul cu sinceritate / Din realitate-mi construiesc a zborului aripă / Și din cuvinte-mi întăresc lupta pentru dreptate.[...]”¹

După această invitație la lectură, volumul începe să curgă furtunos, *REVOLTA* fiind mai mult decât ubicuă. Acestei revolte resimțite, i se adaugă și lupta acerbă cu propriile limite, cu conștiința și conștiența propriului eu, inventariate în versurile poemului „Nimeni nu știe”. Exteriorizând revolta, poetul nu se dorește parte a unei societăți bazată pe inechitate, minciună și decadentă, nu se regăsește în nimic din ceea ce „burgheza” clasă conducătoare (n)a făcut în România ultimilor treizeci și mai bine de ani. Poeme precum „Chiar nu contează?”, „Mă doare”, „România fără rost” (1, 2, 3), „La un bilanț”, „Alergia”, trebuie citite cu înțelepciunea maturității, pentru a fi de acord că poetul, cel care se revoltă justificat, chiar are dreptate. Nimic bun nu a fost a se întâmpla, perpetuându-se haotic „jocul secund” al intereselor meschine, care se dovedesc mai presus de orice lege și mai ales de orice lege a bunului simț: „[...]Cum să rămâi fără pământ și fără grădină / Lăsând pe mâini străine ale noastre rădăcini? / Este ca și când ai orbecăi-n Viață fără de Lumină / Și-n calea ta ai întâlni doar ghimpi și mă răcini! [...]”¹

Acest zbulc, datorat nedreptăților sociale, este contrabalansat în opera lui Gheorghe Amza de liniștea pe care doar contemplând *NATURA* se poate dobândi. O natură caldă, tandră, care vindecă orice neputință fizică ori sufletească, în care elementele naturale primesc personificări de poveste, ce devin mirificile părți ale unui basm.

Exemplificatoare în acest sens sunt versurile unor poezii ce converg pastelurilor sau chiar probează sensibilitatea unor simbolistici nuanțate: „Cine plantează...”, „În fiecare noapte”, „Grădina se bucură și râde cu lacrimi”, „Razele de soare”, „Este ziua trandafirului roșu”, „Lăsați-mă acolo!”, „O dorință”: „[...]Lăsați-mă acolo în grădină / Printre perii și merii înfloriți / Să sorb din a florilor Lumină / Prin zorii din noapte răsăriți! [...]”¹ sau „[...]Grădina se bucură și râde cu lacrimi / Primind cu bucurie ale ploii săruturi, / Încinge o sărbă cu-ale Luminii patimi / Reflectate-n stropii cu aripi de fluturi.[...]”¹

Mână de mână cu natura, apare *IUBIREA*, pe care poetul o transformă într-o veritabilă religie. Deși iubirea vine dinspre trecut, cu amintiri uneori triste, ea purcede către ziua de mâine, căreia îi devine alean, frumusețe, zori și nopți înstelate. Uneori, iubirea este încercată de regrete, subtil și insidios fiind sentimentul trădării, alteleori iubirea este lumina unei stele, scânteia unui suflet, o întreagă lume, prin care se poate merge doar la braț cu clipa de fericire. Reprezentative sunt titluri precum: „În fiecare dimineață”, „Dacă aș fi”, „Căutându-te pe tine”, „Săptămâna”, „Te vreau”, „Ai fost cafeaua pentru mine”. Acestei iubiri îi este tributar poetul și își plătește birul cu toată râvna unui îndrăgostit: „[...]Să te strâng în brațe cu a mea dorință / De-a zbura-mpreună spre-al zilei răsărit / În brațele mele să dispară orice suferință / Și-n iubirea ta curată să mă simt cuibărit[...]”¹ ori „[...]Tu nu știai că-n fiecare-nghițitură / Simțeam cum gonești prin inima mea / Scriind o simfonie pe-a zilei partitură / Ce-mi îndemna Sufletul Lumină să bea [...]”¹

Alte teme conexe poeziei lui Gheorghe Amza sunt *TIMPUL*, pe care poetul visează să îl transforme într-un univers de *CREDINȚĂ*, în care viața să se regăsească cu fiecare măsură, cu fiecare clipă. În acest timp care trece, răzbuindu-se parcă pe fragilitatea tinereților, dar aducând împlinire, eul liric reîntâlnește *AMINTIREA*, indiferent dacă se referă la copilărie, adolescență sau vârstele maturității. În această amintire încap sufletele dragi, oameni dragi, dar și regretul resimțit de fiecare muritor, cel de-a avea o viață încartiruită între două limite prestabilite: zămisirea și abisul.

Tandre sunt evocările vârstelor poetului, în versuri pline de căldură, în care vibrează un dor astral - „La braț cu adolescența”, „Din amintirile mele”, „Doruri și doruri”, „Unde s-a ascuns copilăria?”, „Mi-aduc aminte, tată!”, „Nu mai am”, „Bunica”, „Nepoții mei”: „[...]Mi-aduc aminte bine cum m-așteptai la poartă / Când veneam de unde fusesem dus de soartă, / Parcă și acum îți văd ochii încărcăți cu lacrimi / Și-n inimă-mi se-aprind ale revederii patimi[...]”¹ sau „[...]De ce, acum la senectute, alergăm mereu / Spre-a noastră copilărie cu-al său tărâm subtil? / Găsim un răspuns dat chiar de Dumnezeu / Ce ne vrea cu Sufletul curat ca de copil.[...]”¹

În această matcă a amintirilor, *TIMPUL*, deseori actor pe o scenă a unui teatru absurd, își duce cu celeritate rolul până la capăt. Scenele actului vieții obligă eul liric să-și acutizeze simțurile, ce evoluează de la fizic, către spiritual - „aud...” - „simt” - mărturie

(continuare în pag. 29)

(urmare din pag. 28)

stând versuri din poezii precum: „Aud timpul cum ticăie”, „Știu că voi fi o amintire”: „[...]Știu că voi deveni curând o amintire / Ce cade în uitare sau uneori renaște, / Un nume scris pe-o carte ca o răsplătire / Scormonind în Lumina pentru-a se cunoaște. [...]”¹

Acestui grăbit actor - numit Timp, poetul îi inoculează fățiș, clar, cu intenție mai mult decât evidentă, *CREDINȚA*, o altă coordonată fundamentală, apropierea de Dumnezeu și implicit de *LUMINĂ* devenind nevoie esențială, dar și înaltă aspirație. Autoproclamându-se „păcătos”, poetul cheamă în viața sa Lumina, ca pe o profundă împăcare cu sine și cu Dumnezeu. Lumina, nu doar ca excitare a văzului, ci ca stare, ca permanență, ca opus al oricărui întunecimi ființial-existențiale. Toate aceste lucruri cer dovezi, oferite cu generozitate în poeme cu titluri natural-surprinzătoare - „În loc de...”, „Îl văd pe Dumnezeu”, „Iubirea de Dumnezeu este...”, „O rugăciune” - și multe altele asemenea: „[...]Îl văd pe Dumnezeu în zori / În Lumina ce-mi inundă Sufletul / Transformându-mi clipele în sărbători / Și înviorându-mi în taină cugetul[...]”¹ sau „[...]Iubirea de Dumnezeu este esența Vieții, / Îi simți rădăcinile dar nu-i vezi veșnicia, / Înțelegi cum renaște-n răsăritul dimineții / Așteptând să te-nvăluie harul și cucernicia[...]”¹

De remarcat în opera lirică a lui Gheorghe Amza este *repetiția*, prin intermediul unor cuvinte sau chiar propoziții simple se sugerează determinarea, hotărârea de a insista pe o idee, dar și de a dobândi încredere și curaj. Astfel - și este doar o constatare neexhaustivă proprie - vom vedea că frecvențele înalte din cuvintele care emană pozitivitate, sunt „întâlnite” mai des, în antiteză cu frecvențele joase, care inspiră negativism, fiind mai rar folosite, de exemplu: de 353 de ori - „Lumina/ă”, de 236 de ori - „Iubire”, de 120 de ori - „Dumnezeu”, de 528 de ori - „suflet” sau de 4 ori - „ura/ă”, de 48 de ori - „întuneric” și exemplele pot continua.

Titlul prezentului volum - *SCORMONIND ÎN LUMINĂ* - nu a fost ales întâmplător, muza îndeamnând perpetuu la scris, dar și la păstrarea modestiei ca dovadă a unei sublime smerenii creștine. Pentru poet, unica certitudine a momentului nu este *LUMINA*, ci *CĂUTAREA* luminii, fapt care face din acest proces - îndelungat, sinuos - ce presupune resurse, energie și curaj, un *ideal*. Fără nicio umbră de îndoială, poetul este un om al luminii, fie doar și pentru simplul fapt că își dorește atât de intens să stăruie în lumină, visând ca poezia sa să fie dovada vie a acestei inexpugnabile dorințe. O dorință care probează neîncetat firea astrală a poetului, asemenea picăturii care modelează piatra, nu neapărat prin forță, ci prin persuasiune, după cum bine spune latineasca zicere: „Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo”¹.

AVE!

(urmare din pag. 26)

„Timpane surde bat tobele unei liturghii a Apocalipsei, / la care a mai rămas doar singură și neprihănită, / Iubirea, / să se închine, / cu genunchii roși și goi de noi înșine, / pe caldarâmul rece și umed al Existenței, / ce nu este dispusă să acorde niciun compromis” (*Timpane surde*).

Avem de-a face cu un autor aflat într-o perpetuă căutare a Cuvântului și a Sensului, un artist căruia îi priesc

pățimirea și disperarea, căci îi asigură sminteala și beatitudinea necesare stării de poezie: „Spini de cer, / mă înțepă cu razele Zorilor, / goi și sfidători, / ce cad plumbuiți de sete de Viață, / pe rănilor dureroase ale Pașilor, / ce mi-au alergat în deșertul unor Cuvinte, / pe care le-aș fi vrut mai mult ca niciodată, / apă a Fericii, / în care să mă arunc cu totul, / pentru a-mi ucide setea de Adevăr” (*Și ce-am aflat*). Numai că această încredere în puterea poemului se dovedește mereu ciobită de contextul general al unei epoci la care nu se poate acomoda (și nici nu vrea), e diminuată de sălbăticierea, de pustiirea pro-gresivă de conținut a oricărui tip de discurs („Stropi sfidători de datorii, / către o conștiință asemeni unei Umbre, / care și-a pierdut Soarele, / la capăt de Lumina divină, / într-un cimitir de Vorbe-n vânt, / cu atât de mult fum, / încât până și crematoriile Cuvintelor, / se întreabă de ce ar mai arde, / Zâmbetul unei Revederi” - *Mucuri*), de tendința consumatorului actual de literatură de a converti însuși produsul artistic în marfă, în obiect supus legilor pieței.

În cele din urmă, și gestul scriptural rămâne tot o iluzie.

Ceea ce a fost de spus s-a spus, inocența privirii dintâi a dispărut pentru totdeauna: „Stânci ale Tăcerilor de plumb, / cad greoaie, / peste Cuvintele, / ce vor să salveze de la înec, / din apa rece și învolburată a unor Fraze, / topite demult de Dumnezeu, / în Creațiile Sale pierdute, / la loteria Destinului” (*Ochii înlăcrimați ai Înțelepciunii*).

¹ Sorin Cerin (Sorin Hodoroagea, de origine greacă după tată) s-a născut în Baia Mare la 25 noiembrie 1963. Aici urmează școala generală și liceul. După absolvire, se stabilește în București, unde studiază la Institutul de Limbă și Cultură Italiană. Se implică activ în Revoluția din Decembrie '89, apoi funcționează ca redactor la cotidianul *Dreptatea*, al Partidului Național Țărănesc Creștin și Democrat. Dezamăgit de mineriade, se autoexilează în SUA, unde trăiește câțiva ani. Revine la București, dar lucrează o vreme în Australia, în calitate de corespondent de presă, apoi se mută la Paris. În momentul de față, își împarte existența între București și Paris.

² Toate scrierile i-au fost traduse în limba engleză de către cea de a doua soție, Dana Cristina Gorincioiu, iar câteva și în bulgară.

³ Dintre acestea, unele au obținut premii relevante. Printre altele, Fundația Societății Poetilor Francezi, al cărei membru este, i-a acordat în anul 2021 Premiul Mompezat, iar în anul următor, tot SFP i-a decernat, pentru prima dată în cei 120 de ani de la înființarea ei, „Diplôme d'ouvrage remarqué”, distincție înmănată de președintele de atunci al Franței, Emmanuel Macron.

⁴ Grație bunăvoinței autorului, am avut ocazia să consultăm mai multe culegeri de poeme filosofice apărute în anul 2022: *Obiecte de cult, Teatrul absurd, Divinitate, Omul este o șoaptă mincinoasă a creației, Dinainte de spațiu și timp, Filosofia iubirii – fructul oprit, Arta absurdului statuilor vivante*.

⁵ Al. Cistelean, *Între reflecție și atitudine*, în *Familia*, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 2015, p. 18.

Luca CIPOLLA (Italia)

Quando le ore

Quando le ore
lasciano alle spalle i ricordi,
sassi
che ti fanno inciampare
e non vorresti più
calcolare il presente,
lascia spazio
al respiro,
entra in te stesso,
il non-pensiero
ti guidi sul sentiero
di luce
della coscienza.

Rifugio

Al passaggio
le foglie come cartapesta
in un mondo colorato
che ora ho imparato..
lo trovi nella ricerca
ed è così evidente
che ti vibra attorno
e si mescola al presente,
quanto vorrei ci fossi sempre..
E, solo, ascoltare
il tepido fruscio
che il greto d'un fiume
non risparmi.

Sorvolo

Tre sillabe
pronunciate su un quadro
a metà dipinto
a metà lasciato al caso,
il fumo brulicava
lasciando strisce di grigio
dove evadeva la mia mente
ancora troppo giovane
per inerpicarsi
sul ciglio della falesia.
Così la imaginavo
ed era forse all'imbrunire
quando ritornai
nella mia stanza in prestito;
sapere e non sapere
dove partire e dove arrivare
oggi più non mi spaventa.
Fiori di camomilla
al mio passaggio,
presto,
e così saluto.

Luca Cipolla

Poet italian, traducător de limba română. Trăiește în Milano - Italia. Este redactor la mai multe publicații literare românești și colaborator vechi al revistei Boem@. A publicat în numeroase reviste literare românești și străine. De asemenea, a publicat și câteva volume de poezie și traduceri.

Traducere de Luca CIPOLLA

Când orele

Când orele
lasă amintirile în urmă,
pietre
care te împiedică
și n-ai vrea
să mai calculezi prezentul,
lasă loc
respirații,
intră în tine însuși,
nu-gândul
să te îndrume pe cărarea
luminii
a conștiinței.

Refugiu

La trecere
foile ca mucava
într-o lume colorată
pe care acum am învățat-o..
o găsești în căutare
și este atât de evident
că îți vibrează împrejur
și se amestecă cu prezentul,
cât aș vrea să exiști totdeauna..
Și, singur, așteptând
foșnetul călduț
pe care albia unui râu
nu-l cruță.

Survolo

Trei silabe
rostite pe un tablou
la jumătate pictat
la jumătate lăsat la voia întâmplării,
fumul mișuna
lăsând benzi de culoare gri
unde evada mintea mea
încă prea tânără
pentru a se cățăra
pe marginea falezei.
Așa o imaginam
și era poate pe înserate
când mă întorsei
în camera mea împrumutată;
a ști și a nu ști
unde să plec și unde să ajung
azi nu mă mai sperie.
Flori de mușețel
la trecerea mea,
iute,
și astfel salut.

Marian VIȘESCU

***

O frumoasă mamă cu fiul ei
dorm în fiecare noapte-mbrățișați,
în buza nopții, luna risipită
înjunghiată de un vis!

Aștrii de metal se lovesc de tavan,
florile cerului amestecate cu mâna mamei,
cern un cântec ușor de leagăn!

Dragostea se rupe de moarte
Și fiul întreabă cu-n murmur pe buze:
Mami, în noaptea asta
de ce toate stelele tac?

***

Știu că sunt vinovat, că părul îmi albește iute,
iar iubirea ce o port, s-a transformat în apusuri
mute, triste și nemaîntâlnite!

Nu-mi dă pace toamna cu frunzele-i efemere,
iar ochii tăi îmi ascund atâtea lucruri și mistere.

Sunt vinovat că este dimineața cu rouă arsă-n soare,
o lacrimă rebelă scaldă riduri pe obraz,
sperând să-i dea o șoaptă și-un ton mai mult
culoare.

Sunt vinovat pentru toate zilele și nopțile lungi și reci,
pentru fiecare stea căreia i-a dispărut lumina
și-a lăsat în beznă lumea, munții și infinitele poteci.

Culoare, mistere, speranțe și stele
ceruri despicate de zborul unei rândunele!

Futil...

Suspendat în dinții nopții,
cu tine... s-au poate că nu!

Luna zace într-un sanatoriu,
unde stelele sunt îmbălsămate
și își iau doza de uitare
din câteva înghițituri și... gata,
Te trezești într-un deșert al singurătății
unde soarele se preface
că nu te mai recunoaște.
Nebunul!

Visele mele se alintă prin ghetouri,
așa... poate se va îndura cineva
să pună preț pe ele și pe dorințele
pe care le țin închise într-un Burg al uitării
legate în lanțuri prăfuite cu durere.

Măinile mele rătăcite
încercând să cuprindă izvoarele secate
acolo unde munții și-au culcat tâmplele
în poienile cu flori care au crescut
ca un veșmânt de plumb peste câteva oase.
Știu... nu sunt singurul
din dinții nopții
care tot adoarme și așteapă
Și nu sunt nici ultimul
Care tot visează și încearcă!

Ritual matrimonial...

Mâna mea sfâșie cămașa ta de noapte,
brațele ne flutură.
Te ridic de șolduri cu-apucături de șarpe.

Cronos este mândru!
Vena îi pocnește
de sângele-i albastru
și stă lângă oracol
aproape dintr-un salt
sibila să o-ntoarcă
de-acolo... din neant!

Un sân de-al tău tresare
Pe buza-mi umezită,
cearșeful prinde viață
ca dimineța înverzită!

Un spirit se ascunde adânc într-o fântână,
iar soarele răsare dând tribut la lună!

Cronică...

Universuri mâncate de ploi,
și raza unei luni sfărâmicioase
care vag despică timpul!

S-au stins ochii nopții
într-o tristețe aplecată
vegheată de o stea obosită!

La apus, magii călăreți,
iar după ei... umbra!

Stare...

Sunt singur... Cuc,
mai cuc decât un sihastru
deșii avându-se pe sine...
Sunt gol, un gol fără ecou
și stau într-un loc și-un timp
ce nu sunt ale mele.

Trec nopțile-n șirag
lung de mărgele,
nu duc nicăieri și nu opresc
nciunde, orbecăi și am ochii goi...
Că ieri și mâine sau azi
ori niciodată, se-ntâmplă
fără... Voi!

Geanina BĂRLĂDEANU

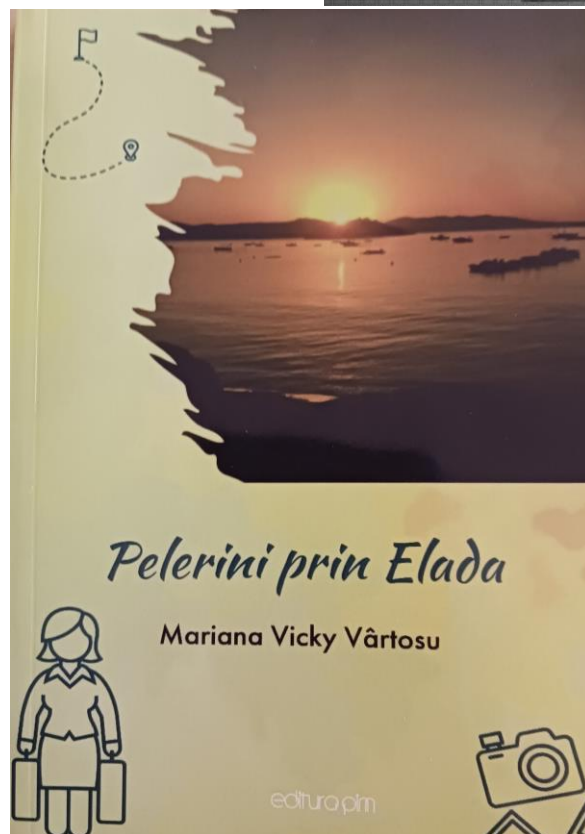
Mariana Vicky Vărtosu într-omisiune identitară sub revendicare Ypomonală

După un periplu literar bine conturat sub penița condeiului creativ, Mariana Vicky Vărtosu aduce confesiuni reprezentative din spațiul transnațional, mai exact din vechea Grecie-Elada, locașul mistic dăruit zeilor Olimpului. Însușind peste treizeci de apariții editoriale, printre ele aflându-se și variante în limba engleză care reprezintă onorific numele autoarei, "Pelerini prin Elada", apărut la editura Pim, 2023, vine cu o notă de prospețime și aduce în fața lectorului prin prisma interculturalității, elemente prezentate constant sub formula antitezei existențiale. Aparent jurnal-confesiune, rolul misionar al autoarei în prezentul volum, este acela de a face cititorul să mediteze atent la toate formele de transpunere cognitivă ale conștiinței umane. Prezentarea contactului dintre culturi diferite, periplu permanent întreficțiune-realitate, captivitatea între divinitate și mistic, translația interioară între rătăcire și regăsire identitară, denotă o inițiativă literară bine experimentată a autoarei în arta creației.

Asemenea Norei Iuga în „Berlinul meu e un monolog”, redactarea confesivă poartă un iz de independență prin expunerea incipientă a argumentelor care evoluează spre elementul din metatext, acesta purtând și egida unui lait-motiv „aleargă-moarte”. Metadiscursul capătă ușor, ușor, forma dialogului prin expunerea situațiilor exterioare, fiind redată clar reperele geografice ce urmează a fi vizitate, pe alocuri lăsând impresia unui ghid turistic. Introducerea personajelor sunt încă din prima parte a relatării bine conturate, examinarea lor făcându-se inițial prin lupa aparențelor, apoi așezate într-o lumină a adevărului, a descoperirii personalităților interioare.

Deși mărturisirile duale, certe-incerte, se fac la nivelul confesiune-jurnal, ipostazele substantivului „pelerin” capătă o serie de conotații generate adeseori de marile teme existențiale ale ființei umane. Titlul, în fapt, duce spre o normalitate cotidiană și reală a interculturalității prin vizitarea altei țări, implicit altă cultură, altă identitate regională, în care nuanțele metaforice se transpun și într-o lume ficțională prin intermediul conștiinței. Autoarea, narator și personaj principal, creează o lume mistică pe de o parte, lăsând cale liberă personajului Ypomonica (Ipomoni-„Sfânta Răbdare”). să-și creeze ca ax central întreaga poveste. Tema principală – călătoria - prezintă în substrat sentimente existențiale trecute prin filtrul conștiinței (fuga de moarte, meditații interioare, antiteze exterioare și interioare).

Revelator pentru pelerinajul literar propus sub această formulă, spiritul polemic și aventurier al naratoarei, face

demersuri în căutarea identitară pe mai multe planuri aflate întotdeauna în antiteză: divin-mistic, umbre-lumini, certitudini-incertitudini. Configurația spirituală efectuată prin invocarea divinității și de fapt, motivul principal pe care se bazează întreaga poveste confesivă (pelerinajul), vine ca o reflexie în oglindă, mizând pe căderea în abis prin imaginarul personajelor mistice. Invitația lectorului de a deveni părtaș la meditația asupra condiției interioare proprii, se face arbitrar prin divin-mistic, subvenționând implicit autenticitatea unui realism magic, specific autoarei. Palierul realității așază succint sub lupa judecății individuale contactul dintre culturi, tehnica estetică fiind armonios prezentată prin nomenclatura de amănunte care este redată cu multă minuțiozitate. Punctele turistice definesc interculturalitatea, ea având un aport lizibil deschis cititorului. Astfel, aceasta este realizată prin prezentarea la nivel senzorial al parfumului uleiului de măsline, gastronomic (arta culinară), „viața de noapte atrăgătoare, dar periculoasă a Atenei” (nivel vizual și perceptibil), buticurile pline cu bijuterii și amuletele zeităților elene, acordurile muzicale din sirtaki („Zorba Grecul” - nivel auditiv), dar și mențiunea clară, lingvistică, a faptului că, „localnicii nu vorbesc deloc limba engleză”.

Absența complexelor este prezentată fragmentar pe o linie ficțională bine identificată și ridicată la nivel de superioritate, prin pluritatea viziunilor senzoriale trecute și ele cu mare eficiență sub filtrul conștiinței. Invocarea „femeii Kallos” și reconstruirea repetitivă a personajului „Ypomonica”, fac din aceste concepte elemente caracterizabile ale personajelor, acestea fiind redată prin echivalențe mistice, inclusiv la nivelul personajului

(continuare în pag. 35)

Marin RADA

UN RĂSPUNS

Vine o vreme
în care îți voi scrie
cu fire de iarbă,
în fiecare zi,
câte un cuvânt nenăscut...

Tot ce ți-am scris
până acum
are gust de cenușă,
are miros de pământ...

Unele cuvinte
știi să le rostească
doar păsările
când se întorc înapoi,
poezia pe care ele o cântă
are tristețea și ecoul
în noi...

Mai bine îți voi scrie
până când, sub zăpadă,
cuvintele se vor albi,
ținând răsuflarea ta
să nu cadă ...

Poate îmi vei scrie
cu fire de iarbă
și mai departe,
vei afla, desigur,
același mare răspuns
într-o carte...

DIN NOU ACASĂ

S-a înălțat cireșul
peste casă
și păsări peste cerul
de smarald,
doar stelele mai trec
din plasă-n plasă,
pescarii sunt
cu sufletul în larg,

Nu va mai trece mult
și alba zare
va coborî
în sufletu-mi pribeag,
deja se-neacă
stelele în mare,
și-n ochii tăi
răsare cerul drag,

Nu va mai fi
nici cântec trist
de păsări,
chemându-și alte triluri

înapoi,
mă va chema
cireșul de la poartă
să fim în fața casei
numai noi...

ULTIMUL

Iarba mirosea
a vietate rănită,
prin sânge îmi trecuseră
caii de ger,
lupilor le ceream
să nu cadă-n ispită,
urletul lor
îmi era temnicer,

Am vrut să amân,
din lume, plecarea
la fereastră înflorea
magnolii de frig,
mi-amintesc cum creștea,
printre gratii, mirarea
cuvintelor cu care voiam
să te strig,

Mi-amintesc cum tăiam
cu o linie dreaptă,
orizontul peretelui cenușiu,
peste pagina albă
așezam mâna dreaptă
și-așteptam cuvântul acela
să-l scriu...

Iarba mirosea
a vietate rănită,
prin sânge îmi trecuseră
caii de ger,
lupilor le ceream
să nu cadă-n ispită,
urletul lor
îmi era temnicer...

PLECĂRI

Nu pot spune
că ești doar o furtună,
trupul tău
are forma zborului
în povești,
puful de păpădie
seamă cu o mână
fluturând la fereastră
unei calești...

Înfloriseră albastrele ,
pe ramuri cireșii
aveau poeme de dragoste
verzi,
ai pus numele tău
într-o floare
și-ai plecat la capătul lumii
s-o pierzi...

Nu pot spune
că ești doar o furtună,
ai un zâmbet organic,

(continuare în pag. 35)

Constantin BEJENARU-BECO

Tulcea (Aegyssus - Poarta Deltei - Degetul lui Dumnezeu)

(Din volumul - în pregătire POEZIE TREZ-VIE).

Ca și Bacovia

Ca și Bacovia mi-am împlinit toate
Profețiile și mi-am plătit întreit
Datoriile, ursitoarelor care la
Naștere în viața lumească,
Cu cunoaștere *Duhovnicească*
Și trăire poetică arhierască-
Împărătească m-au blagoslovit
Întru *Muzichie-Poezie de*
Doamne-Doamne să fiu ispitit.

Izvoare tămăduitoare

„- Cu codițe de fetițe
Cu-o mie de fete-istețe
Printre ochiurile unui
Coș cu cireșe fâșnețe
Ți-am pregătit pe tăvi
De aur ispititoare 7 pahare
Cu apă vie-trandafirie
Din *Șapte Izvoare Tămăduitoare*”,
Îmi spune *Ea-Muza* mea,
În fiecare dimineață, după
SCULARE.

Față de masă astrală

În fiecare dimineață
Grăbit să-mi transcrie
Ultimul *Vis*, lovesc cu
Umbră degetelor *Cerul* din
Paradis și se preling pe
Tăblia ovală picături de *sânge* și
Smoală, în timp ce *Muza* mea
Plutește-n *VĂZDUH* ca un
Ou de *dinozaur* pe-o față de
Masă astrală.

Sensul Pământului

De la o vreme
Măinile mele au început
Să însemne și să vadă
Păduri de zăpadă sus, sus
Cât mai sus unde
IISUS face minuni printre

Stele și plinind rostul
Gândului și Legământului
Înveșnicește *Dumnezeiește*
Sensul Pământului.

Implozie sacral-fundamentală

Din ne-*Timp*
În *Timp*, doar cu
Tine, *DOAMNE*,
Mă desînveșnesc și înmărginesc
Întru sine de mine în
TINE.

Moș Crăciun

Umanoidului cuantic-galactic
Cu barbă și generozitate de
Dumnezeu, copiii îi spun
Moș Crăciun!

Poemul Vieții mele

Inițial acest *Poem* pare că e
Doar diferit, cu fel de fel
De metafore și epitete banale
Despre istorisiri personale.
Altfel zicând, „*Poemul Vieții mele*”,
Pe care să-l încep cu „L-am scris
Odată ca niciodată”, modalitate
convențională
D-a-ncepe un basm pentru copii
Cu intrigă, personaje și evenimente
Tulburătoare care să fie Citit,
Pur și simplu, dintr-o răsuflare
Copilărească-*Duhovnicească* și
Mângâietoare.

Lapte gros

Pietre lichide dintr-un safir topit
Ca o dără, într-o conveniență stranie
Ca o litanie a ciripitului de rândunici
Strălucind în lumina sângerie a
Apusului morocănos-unsuros
Asemeni jocului din copilărie
Denumit de practicantii „*Lapte gros*”.

Buton de manșetă Regal

Obiect unic ca un bănuț de aur
Așezat sacral chiar în dreptul
Ochilor mei. Întind mâna să-l iau
Și-l țin între degete fermecat.
E un buton de manșetă *Regal*
Și are gravată pe el inscripția
„*Nihil sine deo*”...

Poezie Trezvie

Fântână de *Timp Olimp*
Din care, *Cititorul*, cu
Graalul Inimii bea,
Apă Vie ca să-și înflorească-n lumină
Trupul și Sufletul

(continuare în pag. 35)

Înveșnicindu-le cu
Poezie Trezvie.

Bejenar întreit

Dacă stau pe loc mă sufoc
Așadar, *Bejenar întreit*
Doar când merg și alerg
Sunt mulțumit că exist și-mi permit
În + sau – infinit să fiu
FERICIT.

Pe...Picioroange!

De pe mal de *Dunăre* și *Don*
Pe mal de *Sena* și *Amazon*,
De pe mal de *Volga* și *Rin*,
Pe mal de *Mississippi* și *Nil*,
De pe mal de *Tigru* și *Euftrat*,
Pe mal de *Gange*, doar *Poetul*,
Fiul lui *Verde Împărat*,
Socratizează-verbalizează subtil
Mersul tiptil pe ...*Picioroange!*

(urmare din pag. 33)

senin,
fluturii, în cuvinte nerostite,
răsună,
fluturarea batistei
este un chin...

NU CER NIMIC

Nu-ți cer nimic,
în palme strâng buchetul
din care cad petale
fără glas,
retras în mine visul,
cu încetul,
din tot ce-a fost,
nimic n-a mai rămas...

Poate n-a fost nimic,
de dincolo de lume,
amurgul meu își cere
tributul său de foc,
ori poate chiar destinul
mă strigă-ncet, pe nume,
să-mi spună că nici astăzi
nu am avut noroc,

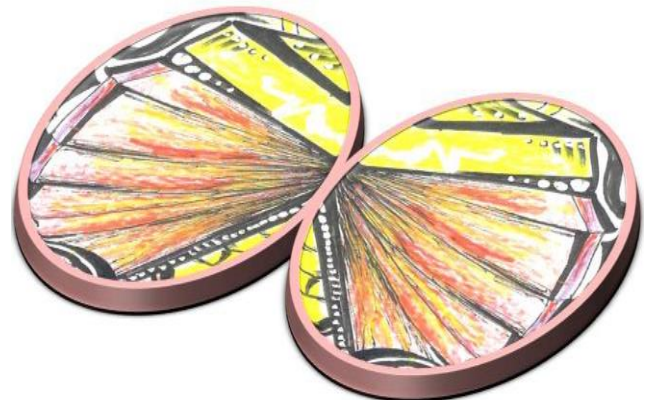
Nu-ți cer nimic,
eu, dincolo de vreme,
zidesc între cuvinte
scări de flori,
din pieptul meu
au răsărit poeme
pe care le visezi
adeseori...

(urmare din pag. 32)

masculin „Thasos”. Toate relatările induc circularitatea faptelor, calea dinspre realitate și ficțiune culminând pe diagonală cu raportul dintre cele două lumi: cea reală și cea ficțională. Antiteza este efectuată accentuat și prin raportarea la personajele masculine: „Fiul Soarelui” versus „Thasos”, primul reprezentând divinul, calea spre sacralitate, pastorul primordial ce invită spre purificare, spre calea ascetică, al doilea personaj - calea spre cădere, ispită și rătăcire abisală. Împletirea celor două lumi prin diagnoză la prima vedere, au o abordare subiectiv-impresionistă, însă sensul deslușirii acestui periplu spiritual, capătă cu adevărat conotații finale, misionare: regăsirea identitară și „fuga de moarte”, exprimată ușor ironic de către naratoarele. Calea căutării este investigată la nivel interior prin definiția metaforică ale identităților Kallos și Ypomonika, ce se conturează într-o concluzie finală prin postura duală de eudemonism și meraki.

Având universul simbolic conceptual menționat în fraza anterioară aproape de suflet, autoarea punctează într-un „catehism” al recunoașterii, că sensul cheie al nostru pe pământ este acela de a dogmatiza esența de pelerin, misiune care duce indubitabilă regăsire, iertare, împăcare cu sine-divinitate. Într-un joc ce amintește de Baltasar Gracian - „Toate lucrurile trebuie privite cu susul în jos dacă dorești să ai în față adevăr” („Criticonul”), povestea în sine expusă într-un limbaj ușor ironic și subtil, revendică premisa de a trata grijile cotidiene sub un aspect dezinvolt, „fuga de moarte” având o circularitate perpetuă în existența ființei umane. Partea finală pusă între paranteze de proximitatea muzelor interioare, immortalizează intensă meditație eseistică, asemenea unei odisee pătinoare, prin care Mariana Vicky Vărtosu invocă ascetic un periplu râvnit permanent în acest univers. Lăsând o urmă aeternității prin brevetul scriitoricesc, autoarea găsește ca soluție definitorie sub ecol creativ din climatul vremurilor și a vremii, un îndemn stăruitor, inclusiv prin oblauduirea cuvintelor: *Memento mori - Carpe Diem*, omul-pelerin, pelerinaj, experimentator, trecător...

Lucia PĂTRAȘCU

TRĂIESC PE-UN TIMP ÎMPRUMUTAT DIN SOARE

Trăiesc pe-un timp împrumutat din soare
Și mă întreb, când va sosi momentul,
Avea-voi adunat tot testamentul
Să pot plăti, să nu rămân datoare?

Mi-a mai ajuns pe la urechi o șoaptă,
Că n-o să-mi ceară nimeni socoteală,
Dacă va fi să fiu cu traista goală,
Când mă voi duce sus, la marea Poartă.

Acum, să spună lumea, că mă știe
Cum încercam s-agonisesc avere,
Să fac ce se cuvine, cât sunt vie,

Să pot să mă achit de datorie,
C-am mai țesut un vis, după putere,
Și-am dat mereu în dar o poezie.

AZI TOAMNA CÂNTĂ PE VIORI DE AUR

Azi toamna cântă pe viori de aur,
Plimbând arcușul clipelor fecunde
Pe nesfârșirea liniștii, secunde,
Împodobind al anilor tezaur.

Idila efemeră renăscută
Îmbracă în iubiri de crizanteme
Ochi îmbătați de verile eterne,
Strunite de poeți pe-o alăută.

C-au fost și vor mai fi noi anotimpuri,
Ce vor dansa lejer prin viață valsuri,
Precum făceau și zeii în olimpuri.

Dar încă mă întreb câte sunt falsuri.
Când ele dăinuiesc și peste timpuri,
Eu, doar un anotimp printre popasuri.

A MEA E TOAMNA CE SE PLIMBĂ-N RAMURI

A mea e toamna ce se plimbă-n ramuri
Cu pași ușori și haină arămie,
Pe-o frunză-mi desenează o solie
Și mi-o trimite tainic pe la geamuri.

Eu o primesc cu-aceeași veselie
De-atunci, de când, în joc de vis prin lanuri,
Prindeam un fir de viață, ce-n balsamuri
Îmi promitea destin cu armonie.

Am petrecut mereu cu multe neamuri
Și am ajuns la vârsta mea târzie,
Când zilele îmi leagă viața-n hamuri,

Dar gându-mi pleacă-n zbor, telepatie,
S-ascult pios cum toamna ține hramuri.
Știu că-i a mea și-i scriu o poezie.

CRED CĂ TOAMNA SPUNE IARĂȘI RUGĂCIUNI

Cred că toamna spune iarăși rugăciuni,
Implorându-i cerului multe iertări,
C-a lăsat ieri frunze triste pe cărări
Despărțite de-ale florilor cununi.

Și mereu se-ntreabă, oare, ce iubiri
Vin așa, numai cu farse și minciuni,
Lasă-n jur prea multă spuză și tăciuni
Prin tot parcul smălțuit cu înfloriri.

Am aflat că iarna vine-n cetinel,
Și ajunsă iar stăpână pe oraș
Ca într-o joacă țese rece strai rebel,

Și pune un vânt nebun și zurbagiu,
Să îmi fure pomii, să-i lase golași,
Parc-ar vrea să fie totu-n jur pustiu.

EȘTI, TOAMNĂ, O REGINĂ-N POEZIE

Ești, toamnă, o regină-n poezie
Și maiestos aluneci pe alee,
Aduci cu tine înc-o melopee
Și-o-mbraci în haina lungă, arămie.

N-aș vrea să spun că trena-ți prea devreme
O șerpuiești cu-alaiul de regrete,
Îmi plac volanele dansând discrete
Și deșirând poveștile eterne.

Dar nu poți fi și tu ca o stăpână?
Să nu mai pleci grăbită și cu frică,
Să nu mai crezi iar iarna, ce te-ngână

Cu glas mieros și cu luciri de sticlă,
De parcă ai uitat că e hapsână
Și-ți fură timpul, de rămâi calică.

ZÂMBEȘTE DE CU ZORI ȘI AZI SONETUL

Zâmbește de cu zori și azi sonetul...
Rime zurlii se joacă printre rânduri,
Se rătăcesc prin labirint de gânduri
Și-apoi se-așază respectând duetul.

Au colindat prin noapte-n insomnie,
Au întrebat la porți unde-i poetul,
Că le cunoaște și-a aflat secretul
Cum împreună fac o poezie.

Tot vin glumețe să-l atragă-n joacă,
Îl păcălesc și-n vocea lor zglobeie
I-aduc cuvintele buchet, de parcă

Ar vrea să-l certe că-n melancolie
S-a-nchis ca Noe într-o altă arcă
Și a uitat de-un timp de poezie.

A AȚIPIT POETUL PRINTRE PAGINI

A ațipit poetul printre pagini,
Condeii nu mai face poezie,
A obosit și el, precum se știe,
Căci totul se destramă pe la margini.

L-am tras de mânecă, l-am pus să scrie,
Să nu mai stea, așa, ca o mimoză,

(continuare în pag. 37)

Să facă ce-o putea, măcar o proză.
Și l-am mânat, poate îl bag în vrie.

Dar e poetul calm și-n nepăsare
Privește cum și luna stă pe gânduri,
El doarme iar cât e ziua de mare,

Visând cât e de harnic și lucrează,
Adună rime și le-așază-n rânduri.
-Tu dormi, poete, doar muza veghează?

VORBE AMESTECATE, VORBE CARE MINT

Vorbe amestecate, vorbe care mint
Îmi încurcă drumul, când nici nu gândesc,
Să mă rătăcească prin tot ce-i lumesc
Și-mi așază viața într-un labirint.

Eu, încrezătoare, ascult și consimt,
Nu observ momeala când mă păcălesc,
Nici când mă aruncă într-un joc drăcesc
Și-apoi mă adună ca într-un alint.

Iar lumea mă-ntreabă cum de nu presimt
Că niciun cuvânt n-are strai domnesc
Și mă duce-n iarna cu vâl de argint,

Vorbei prefăcute și cu gând vulpesc,
Să-i așez în față floare de iacint
Și să-nvăț cu zâmbet din nou să trăiesc.

S-AU AȘEZAT LA SFAT STELE SURATE

S-au așezat la sfat stele surate
Pe lavița întunecată-a zării,
Să-și odihnească umbletul cărării,
Să mai vorbească despre câte toate.

Ascult povestea lor, ascultă luna,
Pierdute amintiri îmi bat sub pleoapă,
Stau singură și viața pare stearpă,
Că-ncet, încet, mă înfășoară bruma.

Venită din vecia lui de aur
Privirea soarelui a-nchis soborul
Și-a luminat întinsul ca un faur.

Trag iar perdeaua albă la fereastră,
Îmi ostoiesc sub șalul gros fiorul...
Poate la noapte-ascult povestea noastră.

AVEAM UN COSMOS, CA UN GLOB ALBASTRU

Aveam un cosmos, ca un glob albastru,
Al meu era și-mi străluceau prin șoapte,
Ce unduiiau, luciri de nestemate,
Zboruri de gând, pe lujerii de astru.

În lumea mea de doruri nechemate
Găseam atunci porțița spre visare,
Cu versuri de iubire, neuitare,
Tot îpleteam cununi îngemănate.

Dar a venit, așa, o nebunie,
Ce-a pârjolit cu brațu-i ars cărarea,
A despărțit gândul de reverie,

De mi-a luat puterea de a scrie,
Gonind-o, s-o înghită depărtarea
Și mi-a lăsat doar lacrima târzie.

CÂND AMINTIRILE ÎMBĂTRÂNITE

Când amintirile îmbătrânite
Mi-aduc pe drum alai de frunze moarte,
Mă tem că am să uit și n-oi ști, poate,
De-am fost odor sau doar bob de ispite.

Am să mă-ntorc demult, în gând de vreme
Și-oi cerne printre degete trecutul,
Voi căuta cum fuse începutul,
Păzind să nu mă încâlcesc în gheme.

Știu că mi-e timpul ce-a trecut prin viață,
Știu ce am socotit că ar fi bine,
Dar mi se-ncurcă firele de ață

Și nu-nțeleg când înserarea vine,
Nici flori în păr, nici zâmbete pe față,
De ce o primăvară nu-mi mai ține.

CONSTRUIESC VISE, CĂTÂND PRIN SONETE

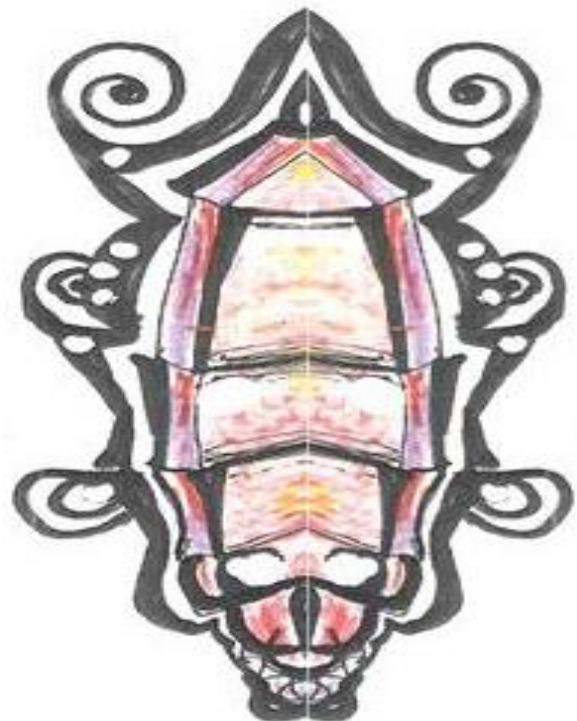
Construiesc vise, cătând prin sonete
Cărarea ce duce în crângu-nflorit,
Să-mi taie căderea prin timp irosit,
Dascăl să-mi fie, spunându-mi:– „Poete,

Nu fii risipă în văzduh de vorbă,
Nu încerca să amăgești trăirea,
Fă din poem o hrană și iubirea
N-o sechestra, vânat ascuns în tolbă.

Lasă condeiul să înalțe steme
Cu gând să zboare către zări senine,
Așază-le pe cer cu diademe,

Să înțeleagă-acela care vine,
Că nu ai fost risipitor prin vreme.
Să fii, poete, mulțumit de tine!”

(din volumul “EȘARFĂ DE GÂND TÂRZIU”, 2023)

George DIMITRIU

Explorând Delta Dunării

Copacul cu... cormorani

În cea de-a treia zi de Paște a anului 2023 am pornit, dis-de-dimineață, împreună cu fiul meu cel mare, Ștefan, spre Dunavățu de Jos. Ajunși pe la prânz la pensiune, am fost întâmpinați de arbori gătiți cu superbe magnolii alb-movii, ornate-n interior cu sute de puncte. Pe-un perete trona o imensă planșă care prezenta peștii din apele României, alături de una referitoare la păsările migratoare, de ample hărți ale Deltei, și de-un tablou-caricatură ce înfățișa oameni politici. La loc de cinste se hodinea, înfipt într-un panou lemnos, un cap de pește cu gura deschisă - se voia hidos, însă era cam știrb! Din restaurant se putea admira un pitoresc canal, vecin cu pensiunea, canal pe care se odihneau câteva bărci.

Începuserăm dejunul cu borș de pește, servit ca la Letea: zeama și cartofii în boluri, iar peștele, fiert, îmbrăcat în legume, ne 'mbia de pe-un platou. Am continuat c-o saramură de crap cu mămligă, minunat așezată într-o farfurie încăpătoare, farfurie-n care locuia și un recipient cu supliment de zeamă. Nea Florin, barcagiul, și-a făcut apariția înainte să terminăm de mâncat. Fața roșie, de lipovean, n-avea pilozități; avea în schimb buze subțiri, nas consistent, și fusese plantată pe-un trup solid. L-am citit imediat:

- Aduceți un păhărel să vă torn niște pălincă ardelească de prune.

Vine cu un pahar pentru vin, îl umplu pe jumate, însă băutura n-apucă să se hodinească.

- Încă unul?

- E bună! declară în timp ce-mi întinde paharul gol.

Îi fac plinul, stabilim planul de bătaie, însă ochii, căprui, cercetători, i se lipiseră de sticla de 1 l plină cu lichid galben ca Soarele.

- Mai pun unu'?

- Nu, tre' să conduc barca!

Am coborât scările pietruite spre terasa cu piscină care avea atașat un mic debarcader, ș'am urcat într-o șalupă. Doar noi.

Călătoria a început pe Canalul Satului, sub privirile mirate ale unei berze semețe care însă nu s-a sinchisit de noi. Străjuit de arbori, de debarcaderile pensiunilor și de ambarcațiuni, canalul găzduia și două bănci așezate pe-o platformă, la umbra unui copac. În scurt timp am ieșit în Lacul Barcaz, care se lăuda cu o insulă de stuf și cu câteva rațe. Cerul era dominat de nori mari, albi. Prin intermediul unui canal de legătură străbătut de-o apă muștar, mată, încadrată de arbori ce formau parcă o boltă, am ajuns în Lipoveni. O puternică senzație de junglă îți transmitea acel canal, canal în care copaci pletosi, vernil, furau din luciul apei ca muștarul. Lăstăriș aparent

timid mușca hotărât din canal, când dintr-o parte când din alta, de-ți era imposibil să vezi calea de urmat. Pe-alocuri, câte-o salcie plângătoare ne făcea reverențe, ori fire răzlețe de stuf se odihneau pe fața adolescentă a apei. S-adunau mai multe câteodată, luând țațoș fața arborilor. Unele crengi se înclinau, dându-și parcă mâna peste canal, ca într-un dans al dragostei. Altele, verzi-muștar sau de-un verde-crud, se reflectau alături de cerul alb-gri pătat uneori cu albastru, lângă stuful maroniu ce străjuia apa 'ngustă, creând un peisaj ireal. Soarele, atunci când își făcea apariția, se folosea de arbori pentru a-ntuneca apa canalului, canal prin care barca se strecura unduindu-se.

Pătruși pe Canalul 8, am constatat uimiți cum copacii, înclinați, își uneau crengile vernil pe deasupra apei, construind parcă un pod al mirilor. Atunci când ramurile s-au despărțit, cerul s-a luminat și două liște și-au luat rapid zborul, zbatând aripile-n tandem, cu viteză. Mai încolo, o lebădă traversa agale canalul, însă la apariția noastră a început să formeze cu aripile V-uri tot mai largi, călcând apa-n care-și desenase dăra.

Ne-am varsat în Canalul Dunavăț, penetrat și el de lăstăriș și de stuf, însă tatonat pe-alocuri de stâlpi de electricitate. Cerul albastru, pătat cu nori, se oglindea leneș în canalul cu apă muștar. Am trecut pe lâng' un hotel plutitor vecin c-o casă de vacanță păzită de doi câini, unul alb și unul negru - cum altfel?! Puțin mai în față, în dreptul superbului Complex Delta-Paradis, patru pui de găscă ce deprindeau înnotul și-au dat examenul la trecerea noastră, scufundându-se instantaneu, cu rotiri peste cap. Complexul, străjuit de sălcii plângătoare și de-un ponton ce părea fără sfârșit, găzduia căsuțe acoperite cu stuf și o clădire impunătoare, cu acoperiș stufos, ornat cu ferestre-pleoape. Canalul părea un bulevard acvatic! Din păcate, la capătul pontonului decorat cu șalupe sălășluiau un vapor și un hotel plutitor părăsite, aflate într-o avansată stare de degradare.

Ceva mai încolo, canalul era străjuit de stuf pe-o parte și de arbori pe cealaltă - unii dintre ei își odihneau crengile pe luciul apei. Copacii au început să se rărească și să devină mai scunzi, ba chiar își făcuse apariția și unul ce părea uscat, fără frunze. Ba nu, avea frunze însă erau negre! Stai așa! Nu pot fi frunze, căci au cioc și coadă! Sunt cormorani negri, perfect camuflați! În zare, alți copaci purtători de cormorani. Mai mari, parcă! Ba nu, erau cuiburi! Cuiburi și cormorani! Zeci! Copacii ce străjuiau canalul aveau „rod bogat"! Ne-am apropiat ș'am trecut pe sub cuiburile mari, acompaniați de chirăitul păsărilor. Câte-un pescăruș stătea înfipt pe vreo creangă, așteptând momentul prielnic pentru a fura ouă. Soarele lumina rotund, scăpându-și uneori câte-o rază, ca un laser, printre crengile pline de cuiburi. Pe malul celălalt, asaltat de stuf, un arbore singuratic, cu crengile argintii, mai mult despuiate însă pline de cuiburi și de cormorani negri, se reflecta creț în apa canalului. Din când în când, câte-un ciripit melodios se suprapunea, ca un *voice over*, peste chirăitul cormoranilor din acel loc mirobolant. Pe fundal, un cer alb-albăstriu completa o paletă de culori de care nu te puteai pur și sim-

(continuare în pag. 39)

plu desprinde. Pân' la urma nea Florin a întors barca ș'am pornit domol spre altă destinație, însă sufletele noastre au rămas multă vreme acolo!

Lupta cu stuful pe-o potecă de cer

Am ajuns destul de repede în Lacul Solomon, o fostă amenajare piscicolă, printr-un canal străjuit de stuf înalt, auriu, ce se reflecta umbros în apa lucioasă. Pe lacul ornat generos cu stuf două rațe alb-negre se odihneau la umbra unei sălcii, lângă cerul tremurat din apa pătată de nori. Nu departe, o cioară grivă își făcea siesta pe-un ciot ce ieșea din reflexia unei sălcii. Ne-am strecurat prin stuful auriu, omniprezent, spre o zonă mai largă în care câteva lebede albe patrulau somptuos. Două rațe și-au pornit elicele ș'au decolat, în timp ce lebedele și-au întins gâturile, transformându-le-n săgeți, și au început să calce apa brună. Ceva mai încolo, un pelican alb și-a întins greoi aripile cu vârfuri muiate parcă-n smoală și și-a luat tălpășița, folosindu-și picioarele ca pe niște arcuri.

Stuf mărunț, verde, își făcea apariția pe ici, pe colo, la fel ca și câțiva mici plauri. Ne aflam, fără nicio îndoială, în Regatul Stufului, regat survolat permanent de păsări. Câteva lebede însoțite de-un cormoran negru și-au luat grăbite zborul spre un ochi luminos de cer, atunci când ne-au simțit navigând printre pâlcurile de stuf ce ieșeau din apă. La fel a procedat ș'un stârc negru. O junglă de stuf verde-auriu se reflecta color în apa cenușie, parcă liniată. Piscurile acoperite cu nea ale cerului se oglindeau domol printre buchete 'nalte de trestie. Pe-alocuri apa încrețită împrumuta culoarea cerului, iar reflexia stufului fremăta-n ea, parcă speriată de lișițele ce țâșneau de te miri unde.

Cerul s-a întunecat pentru câteva clipe iar Soarele, un disc rece de nea, a permis stufului să se reflecte întunecat în apa mată, glazurată cu sloiuri de nori brăzdate de linii paralele. Insulițe de trestie, adevărate *wigwam*-uri, se lăsau survolate de rațe, formând un peisaj ireal. O lebedă albă și-a făcut apariția dintre „colibe”, iar noi am pornit păș-păș în urmărirea ei. Pasărea și reflexia ei își țineau gâtul galben drept, ca un periscop, în timp ce se unduiau și dădeau din coadă fără să se sinchisească, creând un siaj sticlos, fractal, pe-un fundal cenușiu-auriu. Ceva mai încolo, o duzină de lebede și-au întins gâturile ș'au început s-alerge pe apă, pentru a fi deja în aer la sosirea noastră. Stuful auriu se colora ușor în verde iar cerul devenise cenușiu, ca și apa mată, așa că peisajul era tricolor. Am trecut la mai puțin de 2 m de-o lebedă înfoiată marțial, care însă ne-a întors spatele în timp ce ne urmărea cu coada ochiului - își păzea cuibul. În apropiere o alta, în poziție asemănătoare, își ținea capul în spate, protejat de aripi.

Navigând printr-un coridor îngust, străjuit de stuf înalt, am ajuns în Canalul Mustaca, o adevărată autostradă acvatică, lutoasă. Un câine a trecut înot canalul, spre malul unde-l așteptau semenii. Malurile neregulate, ca niște diguri, indicau o zonă de lucru, iar apa împrumutase culoarea verde-muștar de la reflexiile arborilor mărginași. Am trecut pe lângă frumoasa pensiune Holbina - Trei Bibani și am cotit la dreapta intrând pe Canalul Vărăriei, exact când picăturile fine ale ploii produceau superbe cercuri concentrice pe apa acestuia, acoperind-o cu mii

de licurici ce aproape treceau neobservată iarba care plutea, provenind dintr-un gazon proaspăt tuns... Un stârc și-a demonstrat reflexele, în timp ce zidurile de stuf ne-au condus, în scurt timp, în Razelm - o imensitate lacustră căruia abia i se zărea țărâmul. Păsări se ghiceau în depărtări acvatice, iar în câteva minute s-a apropiat un mal verde-auriu. Navigând printr-o apă stâncoasă, am găsit o deschizătură arcuită în stuful înalt ș'am intrat pe-un canal de legătură. După ce-am lăsat în urmă arcada formată din ramuri bătrâne care făceau reverențe apa s-a îngustat, strânsă parcă de zidurile 'nalte de stuf ce-o străjuiau. În scurt timp, o nouă boltă ne-a poftit în Lacul Holbina, nu înainte de-a trece pe lângă câteva căsuțe discrete.

Puzderie de păsări și-au luat zborul, care încotro: lebede, rațe, stârci de noapte. Un zid bărbos de stuf auriu împreună cu cerul ce se-ntunecase nu mai puteau fi deosebite de oglinzirile lor în apa calmă, creând un peisaj bicolor, ireal. *Apa-i cer și ceru-i apă în a noas' Deltă bogată*, mi-am spus. Dup'un timp puzderie de insulițe cilindrice, din stuf, și-au făcut apariția, vegheate de-o lebedă-paznic. O duzină de lișițe, dispuse-n șir indian, tăiau cu viteză luciul apei. În curând stuful a devenit verde la bază dar s-a mai și rărit pe-alocuri, desenând o barbă pe suprafața apei. Sutele de insulițe se alăturau uneori, creând un peisaj cum n-am mai văzut niciodată. Un uliu păsărar ne-a survolat precaut, stârnind panică-n păsărimă. Alăturările contrastante de culori și reflexiile perfecte făceau din acel spațiu și timp o feerie. Apa s-a încrețit apoi, parcă supărată, făcându-ne cunoștință cu uimitoare simetrii tremurate, iar un stârc alb și-a semnalat, arogant, prezența deasupra lacului-golf.

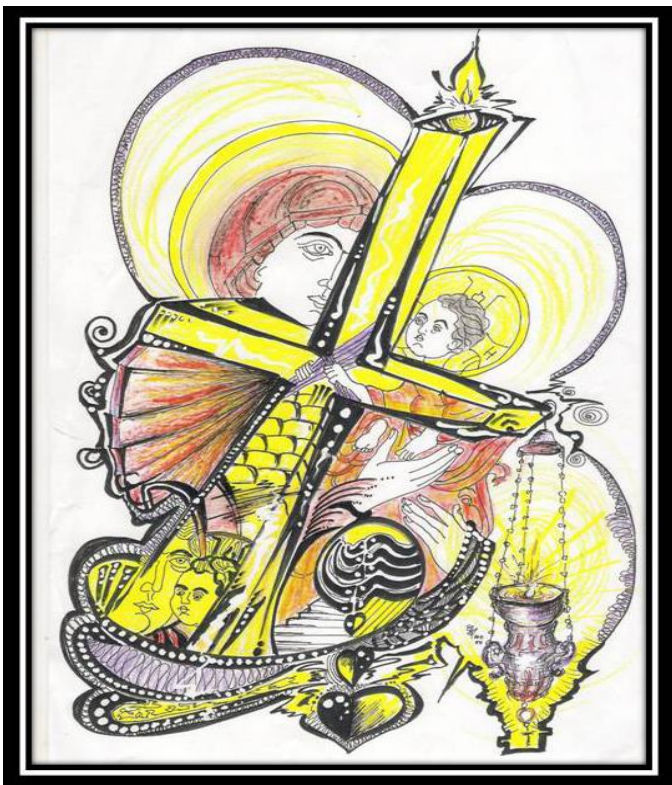
Un perete verde de arbori și-a făcut apariția, iar în scurt timp am intrat pe Canalul Bucov ș'am pornit în urmărirea unui șir de lebede, lebede care-n scurt timp s-au înălțat. Pe un mal s-au ițit, prin stuful des, niște vaci. Peisajul s-a schimbat rapid iar canalul s-a îngustat, crengile viguroase ale sălciilor ce-l străjuiau încercând parcă să te cuprindă. Treceam, ca mirii, printr-o boltă formată de ramuri îndrăznețe care se oglindeau fără greșală, nebănuind ce va urma. Arborii au fost devansați de stuf presărat cu frunze de nuferi și am dat peste niște câini ce păzeau o clădire degradată dar privată.

Inspirat probabil de sălciile ce-l păzeau, stuful și-a trimis țepușele să ne bareze drumul pe canalul ce se îngusta văzând cu ochii, până ce-a devenit potecă. Potecă de cer, căci acesta se oglindea fără cusur în apa lucioasă. Nu știi cum reușea șalupa să treacă prin stuful ce devenise verde la bază - începea să se înnoiască. Cel bătrân, ca și cum ar fi vrut s-arate încă vigoare, lovea barca iar uneori chiar fețele noastre, lăsându-se pân' la urmă înfrânt, c-un scrâșnet dureros, de forța bărcii. Am scăpat însă teferi. *Asta da, aventură!* mi-am spus. Stuful a dat un pic înapoi în fața apei, cedându-i teritoriu, ca și cum s-ar fi repliat, apoi s-a aruncat iarăși în luptă. Pân' la urmă s-a declarat învins și s-a retras resemnat, lăsând loc canalului să se desfășoare! Ba chiar a pierdut și lupta cu sălciile, care și-au aruncat iar, arogante, ramurile

(continuare în pag. 40)

deasupra apei. Incredibil acel canal sinuos, în care ne strecuram cu greu printre sălcii și stuf. La un momen' dat părea că s-au aliat, pentru a permite pe-alocuri sulțelor de stuf s-atace din nou scrâșnind, sub privirile tăcute ale sălciilor de pe celălalt mal, ce-și trimiseseră crengile să muște din canal. Canal care pân' la urmă a învins, desfășurându-se-n voie.

Am intrat iarăși pe Canalul Mustaca, pornind pe drumul de întoarcere. Pe maluri sălciile se hodineau cuminiți, intercalând pâlcurile de stuf ce străjuiau autostrada acvatică. Ajunși pe-un canal de legătură, sălciile au îndrăznit din nou să se-ntindă peste apă. În scurt timp am ajuns, din nou, pe largul canal Dunavăț, străjuit de sălcii bogate, mature, care răsăreau din apă. Se reflectau difuz în apa lucioasă, transformând-o într-o magistrală verde. Dup'un timp am intrat pe Canalul Lipoveni - pentru a doua oară în acea zi. Purta maluri înalte, mai mult chele, presărate cu vaci. Amurzea, iar un pescăruș ne-a survolat în lumina rozie a orizontului. Pe-un mal și-au făcut apariția câțiva cai ce priveau parcă apa creată a largului canal, apă care părea că se ondulează sub cortina de foc ce încerca să evadeze de sub pătura de nori. Nu după mult timp am pătruns, prin celălalt capăt, pe Canalul Satului, mărginit de-o vegetație bogată. O rață a fășnit din fața noastră, chiar înainte de apariția primelor pensiuni. Crengi bogate pătrundeau în spațiul canalului pe-un mal, în timp ce pe celălalt câțiva arbori venerabili răsăreau din apă. Am ajuns la pensiune după trei ore, timp în care am străbătut 11 canale și 4 lacuri. Nu întâlnisem niciun turist! După o zi cromatică, magnifică, care ne-a încălzit sufletele, parcă nici nu mai simțisem frigul ce ne dăduse ghes în ultima parte a călătoriei. Înainte de-a trece la somn, ne-am delectat cu câte-o plachie de somn.

Charles BAUDELAIRE

(1821 - 1867)

Alegorie

E o femeie mândră, cu gâtul lung și fin,
Care își lasă părul să se reverse-n vin.
Și ghearele iubirii, și jocul otrăvit,
Alunecă tocite pe pielea-i de granit.
La Moartea-n răs, Dezmațul hulit este firesc,
Doi monștri ce cu mâna adună și cosesc,
Dar trupul ei puternic, și drept, și maiestuos
L-au respctat în jocul lor aspru, ticălos.
În mers e o zeiță, sultană pe divan;
Ea crede în plăcere ca un mahomedan,
Și-n brațele-i umplute de sâni voluptoși
Ea cheamă ochii lumii, atât de pofticioși.
Ea crede și ea știe, nerodnică fecioară
Ce pentru mersul lumii e totuși necesară,
Și are-un dar fantastic, a trupului splendoare,
Care la orice vină găsește o iertare.
Ignoră Purgatoriul, Infernul tot așa,
Dar când îi vine ceasul și-n Noapte va intra
La chipul pal al Morții se va uita tăcut,
Fără regret sau ură – precum un nou-născut.

Traducere de Octavian Cocoș

Clopotul dogit

Amar și dulce-mi pare ca-n nopți de iarnă stând,
S-ascult, de lângă focul ce-n fum-u-i se frământă,
În depărtări puzderii de amintiri urcând
Încet din ceața-n care lung clopotele cântă.

Prea fericit e-un clopot cu gâtul viguros,
Ce, chiar bătrân, tot sprinten rămâne și vibrează
Când rugător chemarea și-o strigă credincios,
Ca un ostaș în vârstă din cortu-i când veghează.

Traducere de Șerban Bașcovici

Portretul

Preface Moartea-n scrum și în uitare
Văpaia care-n noi a luminat...
Din ochii tandri, din a lor ardoare,
Din gura care-adânc m-a fermecat,

Din sărutările ca un balsam,
Din mângâierea caldă a luminii,
Ce-a mai rămas din toate, ce mai am?
Un palid chip, nedeslușite linii,

Pe care Timpul, un bătrân ingrat,
Le șterge cu aripa-i ne-ncetat,
Iar eu mă pierd în valurile soartei...

- Dar ucigaș al Vieții și al Artei,
Din gândul meu, tu n-o s-o smulgi pe Ea,
Toată plăcerea, toată slava mea!

Traducere de Petru Dincă

Nina GONȚA

Triste, de toamnă...**Dispar**

A dispărut orizontul cu al lui infinit
și soarele cu al lui răsărit și asfințit,
a dispărut și luna,
ce ne luminează pașii...
noaptea.

A dispărut...
șoapta.

Au dispărut toate:
soarele,

luna,
aerul,
ploaia,
cugetul... limpede...
dimineața...

A dispărut...
viața.
...Urât sfârșit.

Dispar... și eu,
căci lumea...
toată,
peste mine...
s-a prăbușit!

Lucruri mărunte

Știi,
voiam să-ți spun multe...
Să-ți explic
că lucrurile mărunte
ne otrăvesc viața sau ne-o fac mai frumoasă.
Că dragostea este alcătuită din...

lucruri mărunte,
plăcute,
pe care să vrei să le faci,
mereu,
pentru cel drag.
Nu-i complicat.
E simplu.

Trebuie numai să spui,
uitându-te în ochii lui,
ai ei,
că... iubești.
Să încetezi să mai...
rănești.

Să rostești cuvinte dulci în noapte,
în șoapte...

Dar...
m-am uitat atent în ochii tăi.
I-am văzut ... goi.
Mi-am zis:
„N-are rost,

tot ce-a fost între noi...
a fost ”.

Acum...
sunt un loc... pustiu,
iar tu -
nu mai ești pentru mine...
viu.

Copacul... omul

Copacul stă neclintit,
cât nu-i vânt.
Falnic, mândru,
cu vârful îndreptat spre cer.
Rodul lui... hrănește,
umbra lui... răcorește,
frunzișul ne încântă privirea,
sufletul.

Până... vine furtuna peste el...
Năvălește!
Crengile i le îndoiaie,
i le rupe...

Frunze, ramuri cad...
Rămâne ... golit,
sau chiar frânt ...
la pământ!

Așa-i și omul...
Mândru,
până când peste el vine un vânt...
Apoi îl vezi...
căzut la pământ...
Unii ... se mai pot ridica,
alții - înfrânți,
doborâți...
rămân așa.

Lasă-mă

Lasă-mă să-mi scriu poemele mele,
lasă-mă,
Nu-mi spune că sunt prea triste,
morbide...

Lasă-mă...
Lasă-mă să-mi spun oful pe hârtie,
să mă vindec de nostalgie...

Lasă-mă...
...Să-mi spun durerea toată,
căci n-am făcut-o până acum,
niciodată.

E tot un fel de psihoterapie.
Lasă-mă...

Vor veni și zile mai bune,
când vom avea...
alte lucruri a ne spune,
Poate iar ne va zâmbi soarele,
poate ne va lumina...
luna,
poate ne va auzi...

Cel de Sus.
Mai avem,
mai am...
multe de spus...
Lasă-mă să-mi spun oful pe hârtie,
să fac iubirea să reînvie,

(continuare în pag. 42)

lasă-mă.
Eu știu...
Nimic,
nimic n-am uitat.
N-am uitat...
știu ce înseamnă fericirea.
Lasă-mă să mai încerc...
Să fie totul ca altădat`.
Lasă-mă!

Singură...

Singură,
pentru că nu accept ...
înșelătoria...
Pentru că nu suport
trădarea,
prefăcătoria.
Pentru că nu pot
să mint,
nu vreau
să fiu... mințită.
Nu pot duce povara urâtului în cârcă...
Nu pot să mă închin în fața nimănui,
să caut oportunități.
Pentru că...
nu sunt fericită
atunci când...
mă simt singură,
în doi...

Am iertat, iert,
dar totul are o... măsură...
Singură...
căci...
și prietenul cel mai apropiat,
până la urmă,
tot te trădează,
și iubitul...
tot te... înșeală.
Urâtul te pătrunde până la os,
îți întoarce viața pe dos...

...Și totuși,
nu sunt singură.
Cu mine este...
cel mai fidel prieten al meu,
pe nume:
Dumnezeu!

O frunză

Oare ce gândește,
ce simte frunza,
când, toamna târziu,
îngălbenită,
cade ... jos, la pământ, lin?
Că i-a venit sfârșitul sau că va renaște
nouă, verde, mult mai fericită?
Nu știm. Nu vom ști niciodată.
Noi gândim că frunza e...
moartă...
E moartă abia jos
sau încă... din momentul căderii?
Eu cred:

în cădere ... e încă vie...
Numai atunci când,
fiind la pământ, nemiloși,
o călcăm în picioare,
numai atunci moartea o ia
în primire.

Așa-i și omul...
o frunză în vânt,
toamna, învinsă...
Căzut la pământ
încă nu e mort.
Ferice de-acel
care are noroc...
de o mână...
întinsă.

Înșelătoare viață

Înșelătoare-i viața, Doamne!
Azi, ce ieri a fost frumos,
s-a prăbușit..
Măine, poate să revină...
cu alt sfârșit...
Înșelătoare-s toate, Doamne!
Cum să le descifrăm?...
Unde se află adevărul adevărat?
Cel suprem?
Ce azi noi am iubit e...
bun plecat,
ce mâine vom iubi...
mai e de... așteptat...
Nu ne mai descurcăm...
Înșelătoare-i viața asta, Doamne!
Nu ne lăsa,
orbecăind, să tot umblăm...
neputincioși, prin ea!

Norii

Norii pe cer se așează,
merg ... ca... în straturi,
mai groși, mai gri...
mai ușori, mai negri...
mai albi, mai de alte culori...
Și gândurile noastre
sunt tot ca și norii,
în straturi se-adună,
grele, ușoare,
de multe culori...
Ne apasă, ne-omooară...
De nici nu mai știm
pe unde să umblăm,
pe ce culoare...
ca unul... altuia,
să... n-amestecăm...
Și-așa, cam bezmetici,
noi trecem prin viață,
pân` când ea se rupe...
exact... ca o ață!

(din volumul "Nocturne", editura StudIS, Iași)

Ion C. PENA
(1911-1944)

Scrisoare scurtă

Bunul meu prieten, n'am
nici un câine ca să facă ham!
Nicio mătă oarbă ca să țipe
la soboli și la aceste clipe.

N'am un greer mic în grindă
veșnicia'n cîntec să aprindă.
N'am un strop de seu, o lumînare
ca să-ți scriu misivă mare.

Iată un bățut de ger,
de hârtoape și de nopți de fier,
De stafii mărunte ca un zob
și durerii mele rob.

Ce să fac prin ceasul greu?
Morții putrezesc mereu.
putrezește și Isus în gînd,
i-auză-l plîngînd.

Sahara

Degeaba strigi
Domnule cu șapte covrigi.
Hulubăria e încuiată
pentru orice rimă, pentru orice fată.

Bate la cer
cu toiag de fier,
bate la pădure
cu armură de mure.
Poate acolo
o mai trăi Apolo.

La noi e tristețe.
Au murit bieteale precupețe.
Caișii au îngenuncheat
peste marele hat
și alungat cu restul
a fugit curcubeul.

Panoramă

Vraciule înfricoșat
surd, olog și gușat
arată-mi comorile tale
înalte, pătrate, ovale.

De câteva zeci de ani
vinzi minuni pe gologani
dragoste, noroace, blesteme,
care modeste, care cu steme.

De câteva zeci de ani
vinzi minuni pe gologani

dragoste, noroace, blesteme,
care modeste, care cu steme.

Poate ai aur, poate ai rubine,
căpestre, ogoare, albine
sandale ca Petre Schlemil
ori alt obiect mai util.

Dă-mi-le pe toate mie
pentru o imensă filotimie,
pentru ca să cumpăr cojoace
la toți puii care ies din găoace.

Parabolă

Unde sunt miresmele,
Cocorii, catapetesmele?
Cine e hoțul, cine e blestematul
Care ne-a jefuit satul?

Plecați în toate părțile,
Cercetați pădurile, cercetați hărțile,
Răsturnați împărățiile
Și aflați bucuriile.

Până la veacul mic
Mai e un drum de nimic,
O șchioapă, o săritură de pițigoi.
Să n-ajungem cu desagii goi.

Arhanghelii, îngerii, sfinții
Așteaptă să le ducem arginții
Și din toate cele câte ceva.
Măcar o ață, o mucava.

Altfel nu dau zapis
Că vom intra în paradisi
Că vom săruta mereu și mereu
Bocancii lui Dumnezeu.

Portret

Eu sunt sălbatec ca un vis
Ce noaptea liniștea sugrumă,
Ca un profet păgân închis
În carapacea mea de humă.

Eu sunt înalt ca un stindard
Ce-i ros de umbră și de gloriei,
Ca un păcat spălat de nard
În patruzeci de purgatorii.

Eu sînt pribeag ca un strigoii
Ce scuipă lumea cu blesteme,
Ca un nebun cu pumnii goi
Și tidva plină de poeme.

Epilog

Lăsați licuriciul să vie
la pasărea din colivie
să i-aducă lumină sacră
în colivia acră.

Pasăre sunt și eu
în colivia lui Dumnezeu
dar sărăcia și migrenele
mi-au escamotat penele.

C-o schiloadă mîină
stau rezemat de țărîină.

(continuare în pag. 44)

C-o slabă cutremurare
holbez ochii a mirare.

Licuriciul meu e mort.
Nu-mi mai aduce steluțe în cort,
nu mai râde, nu mai luminează
ceasul ca o amiază.

Poate Maica Preceastă
o ieși pe secetă
cu Isus feericul,
s'alunge întunericul.

Metamorfoze

Acest drumeag de lespezi încâlciți
Îmi rupe carnea goală și trufașă
Pe urmele a mii de neofiți
Și cu azur durerea mă înfașă.

Nestăvilit'nainte mă îndemn
Urcat pe uriașe crepuscule,
E lumea ca o amforă de lemn
Și fluer în sărăciile-i pătule.

Hei, suflete deapururea hoinar
Oprește la o margine de vară
Și soarele luându-l felinar
Să trecem peste margine afară.

Voi ocără de-acolo, fără cosorog
Acest pământ aidoma cu-o sferă
Și voi scuipa pe mersul lui olog
De brută prăbușită în holeră.

Nu-i voi mai cere niciun dumicat,
Nicio tingire doldora de varză
Ci-a ferecat în foame și păcat
Îl voi lăsa să urle și să arză.

Târziu în veacuri, poate, rătăcit
Voi reveni pe urme vechi, halucinat,
Cu altă zestre iar de peticit
Și fi-voi jaguar sau împărat.

Rechizitoriu

Burgul e ranced de păcate,
Orbit de noapte și de scame.
Gigantice clădiri durate
Încep ființa să-i destrame.

Ziua e șchiopă ca o targă.
Ograda văduvă de spice.
Nerăzibunata sete largă
Țipă în creștete și bice.

Molii se coc în rădăcină
Pe lângă seci mărgăritare.
Gingașe stele nu mai pot să vină
Ca să ne dea un coif la fiecare.

Isus a rebegit în piețe
Uitat, lovit, cu față mută.
Între borfași, naivi și precupețe
Nimeni durerea nu-i sărută.

Vrednic în sparta lui ogivă
Ca să primească trei sodoame,
Burgul e putred deopotrivă
De bogăție și de foame.

Către Don Quijotte

Cules din mituri, însuți tu un mit,
Biet pelerin cu inima bolnavă
De uriașa visului otravă –
În piscul tău cu râvnă m'ai primit.

Sărac și bleg prin holde de pământ,
Contrariu cum canoanele învață,
Doar tu mi-ai fost mireasmă și povață
Sub nu știu care straniu legământ.

În jur, încet, trăgându-mi azi hotar
Eu ignorez pogoanele de spațiu.
Tăcut și dârz adulmec cu nesațiu
Himere cârd, și-al lor mărgăritar.

Surpat ades în vânturi și restriști
Nu m'am sculat un ceas pentru tăgadă,
Ci mi'am purtat tot visul meu grămadă,
Cu ochii veseli, niciodată triști.

Întrezăresc în tine, ireal
Erou de comedie zăpăcită:
Străfundul omenirii ce palpita
Mereu, după un fir de ideal.

Noiembrie

Soare veșted, soare vechi
Cât o palmă de înalt,
Îl iau plopii de urechi
Fără scară, fără salt.

E bolnav de veșnicii
Câte-a tors și-a îngropat,
Câte umbre și stihii
Între timp a destrămat.

Soare umil, saore mic
Cât o ancoră abea
Înfloritu-i-a în spic
Dulcea somnului zăbrea.

O să doarmă iar blajin
Undeva adânc și cald
Rotunjindu-ne cu chin
Pentru mâine alt smarald.

(Colecție reîntregită de Marin Scarlat, nepotul poetului)

Violeta MÎNDRU

ZI DE TOAMNĂ LITERARĂ TECUCEANĂ

Zi de „toamnă tecuceană” - cum menționa într-o poezie regretatul poet Dionisie Duma -, luminoasă și blândă...

Lubitorii de literatură au urcat cu bucurie treptele Casei de Cultură din Tecuci pentru a participa la un eveniment literar - lansarea volumului „Aspirații transparente” al autorului Tănase Dănăilă. Publicat în acest an la Editura Uniunii Ziarștilor Profesioniști din România, al cărui membru este și autorul - scriitorul jurnalist Tănase Dănăilă - cuprinde cronici literare la șaizeci și opt de volume aparținând a patruzeci de autori.

Au fost prezenți critici literari, scriitorii Cenaclului „Calistrat Hogaș” din Tecuci, alți scriitori din localitatea Galați - veniți special pentru a se bucura de un program literar deosebit -, cadre didactice de la unitățile de învățământ din localitate, precum și persoane interesate de fenomenul literar al urbei. Am remarcat prezența discretă a primarului municipiului Tecuci, care a răspuns invitației autorului și a participat cu vădit interes la întreaga activitate.

Rolul de moderator a aparținut poetului Dan Vîță, președintele Cenaclului „Calistrat Hogaș”, care a salutat întreaga asistență, remarcând importanța deosebită a zilei de 5 octombrie 2023, zi cu mai multe semnificații. În primul rând, a fost ziua în care a fost anunțat Premiul Nobel pentru Literatură, care a revenit scriitorului norvegian Jon Fosse, renumit dramaturg și scriitor. A doua semnificație a zilei a fost Ziua Mondială a Educației, cunoscută ca Ziua Cadrelor Didactice, cărora le este astfel recunoscut rolul și contribuția la educația noastră și a generației tinere și cărora le rămânem recunoscători.

Iar al treilea eveniment care face specială această zi este tocmai lansarea volumului „Aspirații transparente” - autor Tănase Dănăilă - motivul pentru care ne-am adunat în număr atât de mare. În debutul activității a fost invitat în scenă profesorul cantautor Marin Oanea, care ne-a încântat cu trei melodii folk, una chiar pe versurile poetului Mihai Eminescu, iar una pe versuri scrise de scriitorul Stan M. Andrei, prezent și el în sală.

Revenit la microfon, poetul Dan Vîță aduce în discuție un subiect delicat, disputat atât în presă cât și în mediile online și anume diferența dintre cronica de întâmpinare și cronica academică. Cum volumul lansat este unul de critică literară, pe scena Casei de Cultură tecucene au fost invitați scriitorul și criticul literar Petre Rău, scriitorul și criticul literar Adrian G. Secară și autorul.

CASA DE CULTURĂ A MUNICIPIULUI TECUCI

TĂNASE DĂNĂILĂ

Vă invită cu multă plăcere, să trăim împreună povestea unei seri, sau poate, o seară de poveste

PREZENTARE DE CARTE

ASPIRAȚII TRANSPARENTE

Prezintă:
ADRIAN GEORGE SECARĂ, scriitor, critic literar
PETRE RĂU, scriitor, critic literar
Moderator:
DAN VÎȚĂ, poet

joi 5 OCTOMBRIE 2023
orele 16.00

In deschidere: OFRANDĂ MUZICALĂ
MARIN OANEA, scriitor, cantautor

Scriitorul Petre Rău revine de fiecare dată cu mare drag în Tecuci, întrucât îl leagă amintiri multe din perioada când frecventa cursurile liceale. Dânsul afirmă că într-adevăr, cronica literară nu mai este cum era odinioară, însă a remarcat la autorul volumului - pe care îl cunoaște de ani buni - anumite calități literare și sufletești, o capacitate deosebită de interpretare a conținutului volumelor lecturate. Tănase Dănăilă citește mult, iar atunci când una dintre cărți îl impresionează, alege să scrie o cronică. Poate de aceea cronicile lui literare sunt favorabile, sensibile, blânde,

scrise totuși cu responsabilitate și curaj, trimitând cititorul la aflarea volumelor comentate și lectu-ra lor.

Invitat să preia microfonul pentru a adresa câteva cuvinte celor prezenți, scriitorul și criticul literar Adrian G. Secară - prefațatorul cărții - transmite salutul său personal și din partea Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galați, apreciind activitatea scriitorului Tănase Dănăilă, care aduce, prin scrierile lui liniștea, adevărul, smerenia. Primele două capitole ale volumului reprezintă cronici de poezie și, respectiv, proză, însă ultimul conține materiale dedicate celor ce au plecat în altă lume.

Scriitorul Vasile Ghica a intervenit spunând că prietenia care îl leagă de scriitorul Tase Dănăilă este veche, încă de pe vremea când Cenaclul „Calistrat Hogaș” era condus de regretatul poet Dionisie Duma. Însă Tănase Dănăilă nu este cunoscut doar pentru volumele publicate, ci mai ales pentru colaborarea serioasă la Ziarul Observator T. Atunci s-a remarcat implicându-se în interviuri și a admirat felul în care se pregătea pentru a întâlni fiecare persoană interviuată. Dacă era un scriitor, își procura toate volumele lui și le citea, astfel încât întrebările să cuprindă tot neștiutul din acel om, să facă lumină asupra personalității sale. Cu toate acestea, Tase Dănăilă stăpânește bine expresia literară, având înclinații vădite și spre poezie, această „regină a literaturii”.

Profesorul Virgil Pavel și-a manifestat aprecierea față de scriitorul Tănase Dănăilă pentru tot ce a realizat, dar și pentru omul Tase Dănăilă „un om al iubirii, al colegialității și al generozității”, care și-a oferit sprijinul necondiționat în diverse situații.

A luat apoi cuvântul Prof. ing. Alexandru Dimitrescu, descendent al familiei poetei Natalia Negru și a renumitului doctor cardiolog Dimitrie Negru, care a evidențiat faptul că volumul de cronici literare „Aspirații transparente”, din care a reușit să citească o bună parte, are o calitate: aceea că l-a făcut să-și dorească să citească volumele comentate.

Acesta ar fi meritul impresionant al unei cărți de critică literară.

Poetul Constantin Oancă a apreciat cartea scriitorului Tănase Dănăilă și l-a felicitat călduros pentru această recentă realizare.

În cuvântul său, autorul a mulțumit soției pentru sprijinul acordat, ea fiind primul critic al lui. A adus mulțumiri și participanților, pe care îi consideră prietenii lui. Împreună au făcut ceva frumos în această zi, căci, după cum spunea Goethe, „Să nu lăsăm nicio zi să treacă fără să facem ceva frumos!” Pentru toți cei prezenți, scriitorul Tase Dănăilă a recitat poezia creație proprie „Decalog”, dar și o epigramă a scriitorului Mihai Ștefaniu, care nu a fost prezent în sală din motive de sănătate.

O apropiată a familiei, asistenta medicală Magdalena Pascu, a intervenit atrăgând atenția că „în spatele unui bărbat de succes, stă o femeie puternică”, acea femeie este chiar soția scriitorului, doamna Geta Dănăilă, pe care o felicită pentru echilibrul, răbdarea și susținerea ei.

În încheiere, a impresionat intervenția plăcută a prof. Gheorghe Moraru, care a venit cu propunerea de a dona o sumă din pensia sa pentru achiziționarea de cărți care să fie dăruite copiilor care doresc să citească, dar nu au posibilități. Desigur, i-a invitat pe toți cei prezenți să se alăture domniei sale și să devenim sprijin copiilor interesați de literatură și cunoaștere.

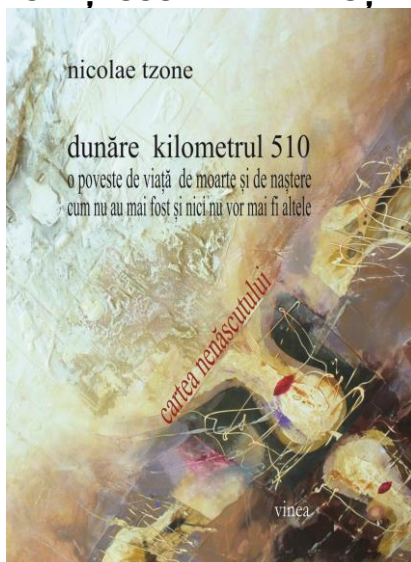
Evenimentul s-a încheiat cu o sesiune de autografe. Toți cei prezenți au apreciat volumul prezentat, distincția și eleganța evenimentului organizat cu deosebită atenție.

CĂRTI SOSITE LA REDACȚIE

Lucia Pătrașcu – Eșarfă de gând târziu
Editura Lucas, Brăila, 2023

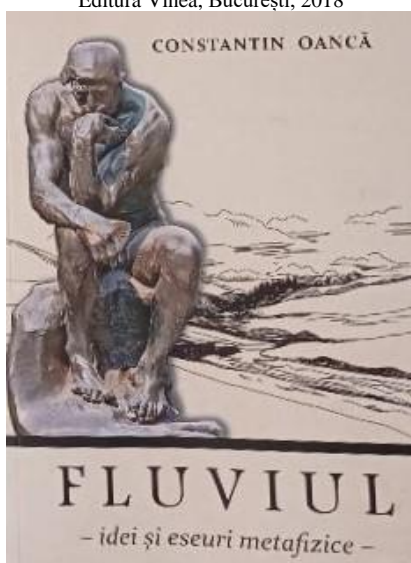
Nicolae Tzone - Dunăre kilometrul 510...
Editura Vinea, București, 2018

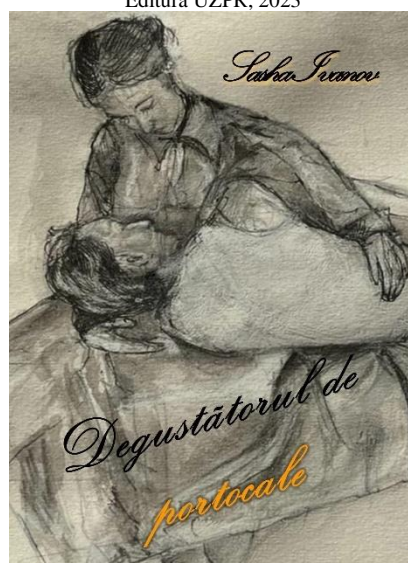
Tănase Dănăilă – Aspirații transparente
Editura UZPR, 2023

Dorin N. Urătescu – Dicț. explicativ etimologic-stilistic de antonomaze-1, Ed. Ravex Coms, 2016

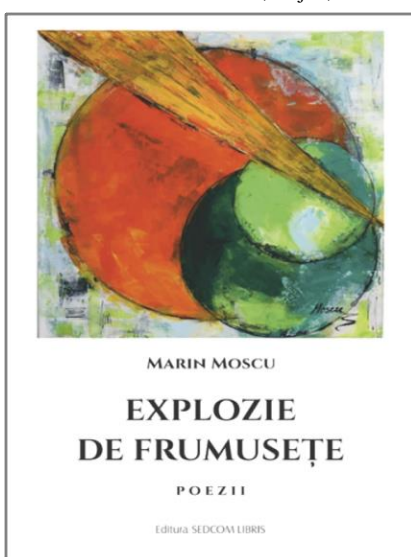
Constantin Oancă – Fluviul, idei și eseuri...
Editura Armonii culturale, Adjud, 2023

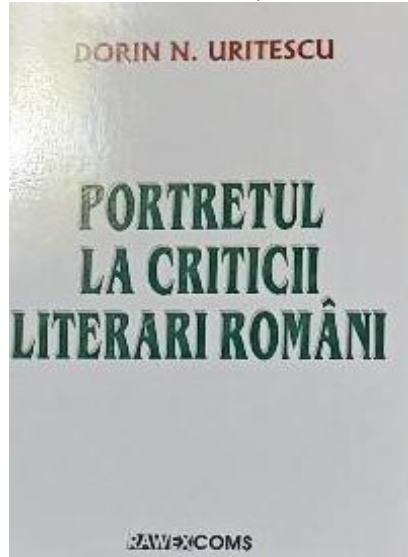
Sasha Ivanov – Degustătorul de portocale
Editura Boem@, 2023

Dorin N. Urătescu – Dicț. explicativ etimologic-stilistic de antonomaze-2, Ed. Ravex Coms, 2016

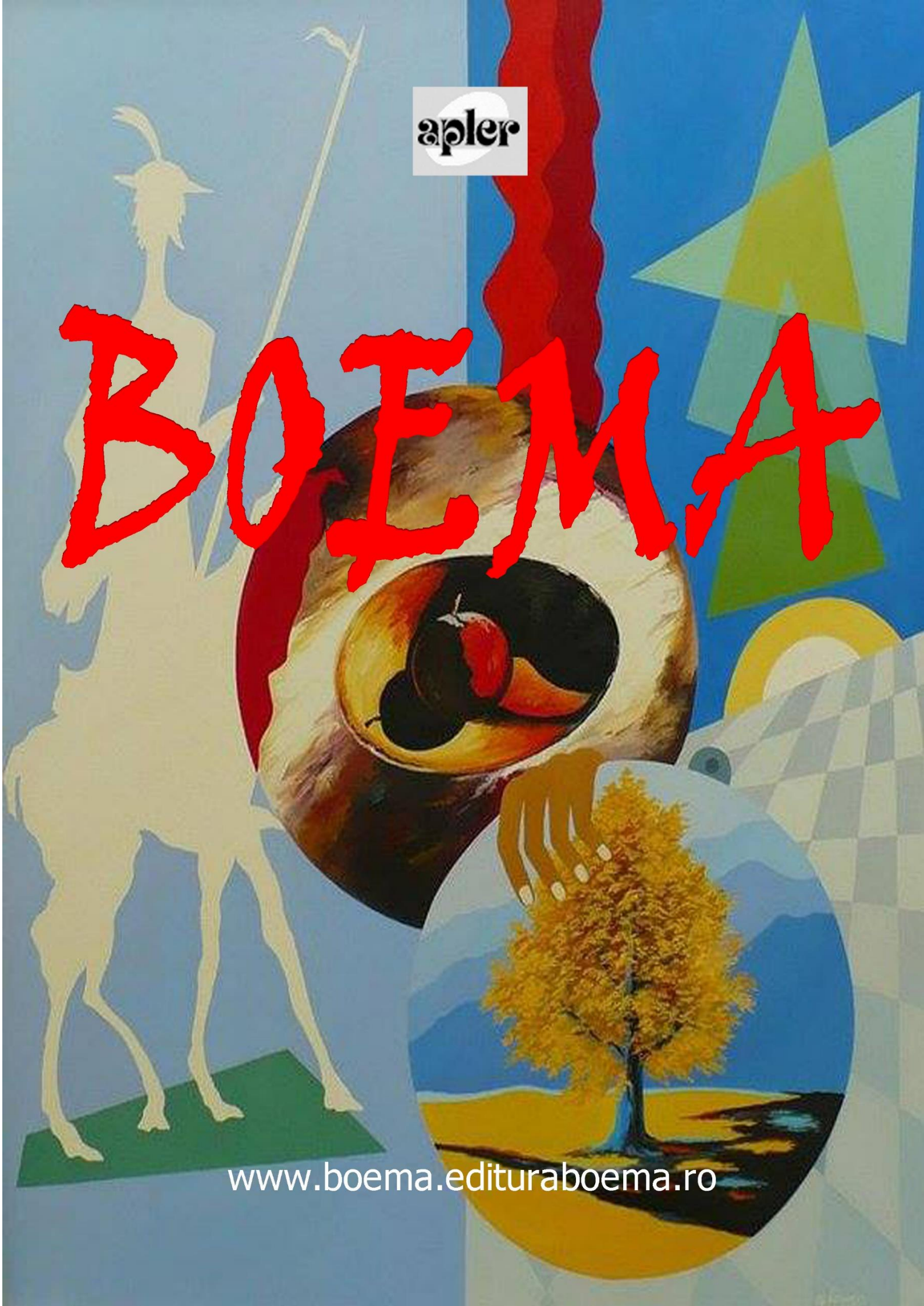
Marin Moscu – Explozie de frumusețe
Editura Timpul, 2023

Dorin N. Urătescu – Portretul la criticii literari români, Editura. Ravex Coms, 2015

apler

BOEMA

www.boema.edituraboema.ro